

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1479. usque ad annum 1494

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1768

VD18 90118340

Liber CXV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-66444](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-66444)

Ludovicus IX. Rex ad pedes S. Francisci de Paula provolutus.

J. Störcklin. Sculp.

HISTORIÆ
ECCLESIASTICÆ
LIBER CXV.

SIXTUS IV. PONTIFEX MAXIMUS.
FRIDERICUS III. OCCIDENT.
IMPERATOR.

§. I.

*Papa ad veniam Florentinis dandam
tardus.*

Difficilior erat, quam credebatur Pon-
tificis cum Florentinis reconciliatio, **Sæcul. XV. A.C. 1479.**
nil proficientibus Franciæ Legato-
rum precibus, atque minis. **Papiens. epist. 680.**
Exstat hanc **A in**
Hist. Eccles. Tom. XXX.

Sæcul. XV.
A.C. 1479.

in rem Epistola, quam Anno millesimo quadringentesimo septuagesimo nono die prima Januarii ad Cardinalem Papiensem quidam illius Amicus Romæ dedit, ac de rebus Mediolanensibus agenda hæc scripsit: *Legationes de pace ex toto orbe Romam missæ, infecto negotio domum redierunt. Occlusit aures sanctissimus Dominus flecti nescius: in postulatis illa est præcipua contentio, ut Laurentius Medicæus Florentia expellatur, atque dedatur. Hic idem Amicus Cardinalem adhortatur, ut Papam a vindicanda Pisani Archiepiscopi cæde avocaret, Da operam, inquit, Domine, circa summi Pontificis aures, qualem bene omnes cupiunt. Sat pugnatum est, ut fortasse nisi temere utrobique. Sed ea pro sanctissimi Domini gloria, nolle etiamsi possit, dolorem ultra ulcisci. Cernis, quo periculo versemur. Immaniissimi hostes Turcæ præ foribus sunt, quibus Respublica Christiana intestinis discordiis prodita. Nihilominus plusquam integer annus elapsus fluxerat, donec deservesceret ira Pontificis, & quamvis Regibus, & Principibus Christianis concordiam assidue commendaret, rogaretque, ut junctis animis atque viribus bellum adversus Turcas susciperent, ipse tamen pacem fidelibus Christianis concedere recusabat, eo quod hac agendi ratione de Medicæis ultionem sumere statuisset, si tamen potissimum*

Scripto-

Scriptorum pars hac in re fidem me-
retur. (*)

Sæcul. XV.
A.C. 1479.

§. II.

Petri Oxomensis errores damnati.

Hoc anno Sixtus IV. confirmavit sen-
tentiam, qua Alphonsus Carillus *Argentre collect. judic.*
Toletanus Archiepiscopus errores per-
strinxit, quos Petrus Oxomensis Theo-
logiæ in urbe Salmanticensi Doctor *de nov. er-
ror p. 298.*
vulgaverat; hic enim in quodam tra-
ctatu de confessione typis impresso se-
quentes erroneas propositiones docebat.
I. Peccata mortalia tam quoad culpam, quam
quoad pœnam alterius vitæ sine respectu
ad claves Ecclesiæ sola cordis contritione
delentur. II. Confessio peccatorum in par-
ticulari & quoad speciem non a jure divino,
sed duntaxat ab universalis Ecclesiæ decre-
to descendit. III. Pravæ cogitationes con-
fessionem non sunt subjiciendæ, sed sola dispi-
centia absque ordine ad confessionem expian-
dæ. IV. Peccata occulta, non vero aliis
cognita confessione sunt perpurganda. V. Con-
fitentibus absolutio ante adimpletam injun-
ctæ

(*) Impia pax, quæ enormi scelere obnoxiiis,
& contumacibus, cum læsione sacrarum legum,
ac Pontificiæ auctoritatis vilipensione, concessa
fuiisset; ac præcox veniæ facilitas, & impuni-
tatis spes maxima est illecebra peccandi.

Sæcul. XV.
A. C. 1479.

Etæ pœnitentiæ satisfactionem non est concedenda. VI. Nec potest Pontifex Purgatorii pœnas remittere. VII. Ecclesia urbis Romanæ in suis decisionibus errare potest. VIII. Papa non potest super his, quæ universalis Ecclesia statuit, dispensare. IX. Sacramentum pœnitentiæ quantum ad gratiam quam producit, est Sacramentum legis naturæ, nec in veteri nec in novo Testamento

P. Alex. hist. institutum. Pater Natalis Alexander referens Oxomensis errores, nec sexti, septimi, nec octavi mentionem facit, quamvis vis eos Caranza in sua Summa Conciliarum recenseat.

*P. Alex. hist. institutum.
Eccl. part. I.
sæcl. 15. p. 429
Caranza ad
hunc annum.*

§. III.

*Archiepiscopi Toletani sententia
Pontifice confirmata.*

Alphonsus Carillus Toletanus Archiepiscopus has propositiones a plurimis Doctoribus per plures dies mature discuti jussit, easque hanc in rem convocatis Viris suæ Diœcesis scientia longè eminentissimis damnavit, edicto die vigesima quarta Maji promulgato declarans, eas esse hæreticas, erroneas, scandalosas, male sonantes, atque Auctoris librum a Promotore fidei igni adjudicandum. Præterea omnes, nisi mentem mutarent anathematis ignominia notavit, qui hæc errores tenerent. Hæc Archiepiscopi

pi sententia Romæ confirmata fuit Con-
 stitutione Sixti IV. summi Pontificis quin-
 to Idus Augusti, seu die nona ejusdem
 Mensis edita, multas alias, inquit, Petri
 pravas assertiones propter earum enormi-
 tatem subtrahimus, ut ii, qui de illis notitiam
 haberent, obliviscerentur earum, & qui eas
 ignorarent, non instruerentur ex earum pro-
 palatione. Hæc Constitutio integra ab
 Argentreo Tutelensi Episcopo in sua col-
 lectione recitatur, qui etiam ejusdem Pe-
 tri Oxomensis retractationem recenset,
 quam celebris quidam ea ætate Theolo-
 gus Joannes Prexanus nomine, exagitan-
 dam suscepit justo volumine.

§. IV.

Joannes de Wesalia ab Inquisitione
 damnatus.

Eodem anno Joannes de Wesalia Theo-
 logiæ Doctor, ac Concionator in Ec-
 clesia Wormatiensi quasdam prædicabat
 assertiones ab Inquisitione damnatas:
 Has inter prima erat Episcopi non ha-
 bent auctoritatem condendi leges; II. In-
 dulgentiæ nullius sunt momenti, III. nulla
 habenda est fides scriptis ac dictis Patrum,
 IV. Mandata Ecclesiæ non obligant ad pec-
 catum. Insuper de gratia sequentes vul-
 gabat propositiones: I. Soli Dei gra-
 tia salvantur electi. Et quem Deus vult
 salva-

3æcul. XV.
 A.C. 1479.
 Argent. ib.
 pag. 300.
 Bann. 2 in 2.
 2. S. Tn. q. 1.
 art. 10.
 Bull. tom. I.
 Sixt. IV.
 Constit. 17.

Argent. ibid.
 p. 290 in fase.
 rer. nov. edit.
 tom. 7. p. 325.

Sæcul. XV.

A.C. 1479

salvare donando ipsi gratiam, si omnes Sacerdotes vellent illum damnare, aut excommunicare, adhuc salvaretur ille. Et quem Deus vult damnare, si omnes Presbyteri, Papa, & alii vellent hunc salvare, adhuc ipse damnaretur.

II. Si nullus unquam Papa fuisset, adhuc salvati fuissent hi, qui salvati sunt. Papa, & Episcopi, & Sacerdotes nihil sunt ad salutem; sed sola concordia sufficit, & pax hominum, & pacifice vivere.

III. Si S. Petrus instituisset jejunium, forte ideo fecisset, ut eo melius pisces suos vendidisset.

IV. Christus nunquam instituit aliquod jejunium, nec prohibuit quemcunque cibum quocunque die, sicut carnes essent.

V. Sacrum oleum est, sicut aliud oleum, quod comedis domi in ossa.

VI. Christus nullum festum præcepit celebrare. Item, nullam orationem docuit, nisi Dominicam: neque mandavit Sacerdotibus canere, vel legere septem horas Canoniceas, jam longas, jam breves Matutinas. Si Missa jam est gravata in Christianitate. Dum enim S. Petrus legeret Missam, præmissis solo, Pater noster, consecravit, & se, & alios communicavit, tunc totum fuit expeditum.

VII. Scriptura sacra non dicit Spiritum Sanctum procedere a Filio.

VIII.

VIII. *Peregrinantes Romam fatui* Sæcul. XV.
A.C. 1479.
sunt.

IX. *In Symbolo Fidei circa illum articulum sanctam Ecclesiam, ego non pono Catholicam, neque Hieronymus ponit, quia Catholica seu universalis Congregatio omnium Baptizatorum non est sancta.*

§. V.

Joannes de Wesalia Palinodiam canere compulsus.

Archiepiscopus Moguntinus datus ad *Argent.*
Heidelbergensem, & Coloniensem U-
niversitatem literis hasce Joannis de Wesalia propositiones examinari efflagitabat; quapropter hanc in rem frequentes instituebantur consultationes, quibus cum interesset Joannes, suæ doctrinæ rationem reddere compulsus est, præcipue circa ea, quæ de indulgentiis, de satisfactione pro pœnis peccatorum, de potestate Ecclesiæ, de consecratione & benedictione Altarium, omniumque, quæ Sacrificium Missæ concernunt, necnon de Matrimonio, & de gradibus consanguinitatis, ac denique de salute prædestinatorum assererat. His quæstionibus propositis, plures aliæ habebantur Sessiones, in quarum una decretum est, ad Joannem de his accusatum tres ablegandos esse Viros, qui eum ad revocandos

A 4 dos

Sæcul XV. dos suos errores hortarentur ; Ille pri-
 A.G. 1477 mum tergiversabatur, demum biduo post
 respondebat, se ad revocationem opinio-
 nis suæ paratum esse. Ergo Joannes
 coram Archiepiscopo, nonnullis Præsu-
 libus, ac plurimis Doctoribus comparet
 iisque præsentibus Inquisitoris jussu, quæ
 temerarie sparserat, retractavit : Exa-
 minatores vero, cum Joannis causam
 immoderato animi impetu agitasse dice-
 rentur, criminationes eorum effugerent
 haud poterant, qui contendebant, quæ
 cum majori lenitate ac clementia re-
 pertractari debuisset, præcipue cum ea
 assertionibus Joanni adscriptis nonnulla
 sana interpretatione temperatæ propu-
 gnari possent.

§. VI.

Papiensis Cardinalis obitus.

Aubery hist. Card. Hoc anno Jacobus Papiensis Cardinalis
 sub nomine Ammanati, & Piccolo-
Paul. Jov. in elog. 6. 20. minæi notus e vita migravit. Natus
 erat Lucæ ex familia non adeo nobili-
 clarior autem evasit ob ingenii excellen-
 tiam, ac insignes in literis progressus
 Romam delatus primum Cardinali Ca-
 pranicæ, postea Calisto III. ac demum
Leonard. Aretin. de script. Ital. Pio II. ab epistolis fuit ; Idem Pontifex,
 cum in omnes literatos summe benefe-
 cus esset, Jacobum singulari benevolen-
 tia

tia profecutus est, eumque Piccolominææ Sæcul. XV.
familæ, unde ipse Pius ortum traxerat, A C. 1479.

per adoptionem accensuit, atque ad Pa-
piensem sedem evexit, tandemque Anno
millesimo quadringentesimo sexagesimo
primo Purpuratorum collegio adscripsit.
Pio II. Pontificatum gerente gravibus
præficiēbatur negotiis, necnon sub Sixto
IV. celebri legatione in Umbria functus ab
eodem Tusculanæ Ecclesiæ ac Lucensis
dignitate augebatur. Edidit varios in-
genii sui partus, ex quibus ad poste-
ros transmissum est volumen epistolarum,
necnon historia sui temporis, seu com-
mentariorum libri septem, quibus omnia
per Europam gesta a Pii II. profectioe
Anconitana usque ad mortem Cardina-
lis Carvajali, id est ab Anno millesimo
quadringentesimo sexagesimo quarto us-
que ad Annum sexagesimum nonum
calamo suo emensus est. Hic Vir omni *Paul. Jov.*
laude dignissimus, cum quartanæ febris *l. cit.*
morbo aliquantulum laborasset, imperi-
tissimi cujusdam Medici ex quodam pa-
go acciti consilio usus, adeo violentum
sumpsit medicamen, ut eo hausto paulo-
post e vivis excesserit in oppido Lauren-
to prope lacum Volsinensem die decima
Septembris, postquam annos quinquaginta septem, sex Menses, duosque dies
expleverat. Corpus ejus ex Pontificis
& Cardinalium decreto Romam dela-
tum.

Sæcul. XV.
A. C. 1479.

tum in æde Fratrum Eremitarum S. Augustini sepulchro conditum est, quamvis ipse testamento, quod ad calcem suarum epistolarum legitur, cavisset, ut in Ecclesia Sancti Petri penes Pium II. Benefactorum suum reponeretur; ast supremæ ejus voluntas emergentibus aliis causis immutata est. Hujus Cardinalis vitam Jacobus Volaterranus, quem a secretis habuit, succincto admodum calamo descripsit, (*) testaturque, Papiensem præter suos commentarios atque epistolas scripsisse summorum Pontificum vitam quæ tamen nunquam in publicam lucem prodierunt. Ex ejus epistolis tamen conjicimus, Cardinalem in animo habuisse, amplam omnium suo ævo gestorum historiam concinnare. Ceterum suos Commentarios typis impressos Cardinali de Ambacia nuncupabat.

§. VII.

Turcæ ab Hungaris cæsi.

Vehementiam doloris, quo summus Pontifex Cardinalis Papiensis mortem planxit, felix faustusque nuncius mitigabat: quippe sub idem ferme tempus Papa literas accepit, quibus Turcæ

(*) *Exstat ante opera Cardinalis Papiensis.*

ab Hungaris ingenti cæde prostratos
 fuisse nunciabatur: Cum enim Barba-
 rorum centum millia cum quinque eorum
 Ducibus, quos Bassas vocant, Transilva-
 niam infestis armis invaderent, Hungari-
 horum adventum edocti ad defenden-
 dam Provinciam cum exercitu in tria
 agmina diviso, totidemque Ducibus com-
 misso accurrebant. Hos inter Bellidu-
 ces haud infimus erat Stephanus Bato-
 rius, qui in primam Turcarum aciem in-
 cidit, eamque aggressus est; unde acer-
 rimum, ac pertinax intur prælium, quod
 vix Stephanus sustinere potuisset, nisi re-
 liqua duo agmina prompto adfuissent au-
 xilio; Ergo hi tres Belliduces junctis
 viribus in Turcas irruunt, eosque ingen-
 ti clade fugant, cæduntque. Hujus vi-
 ctoriæ gloriam Stephanus Batorius Mat-
 thiæ Regi in acceptis referebat, qui ta-
 men interim gravi pedum dolore in Hun-
 garia decumbebat; Nihilominus Mat-
 thias, licet adversa valetudine affectus
 esset, sub idem tamen tempus bellum ad-
 versus Fridericum Imperatorem restau-
 rabat; gravi enim in Cæsarem ira ac-
 cendebatur, vel ob pecuniam in nupero
 tractatu promissam, necdum tamen solu-
 tam, vel ob Hungariæ Coronam a Fri-
 derico detentam, quam Bernardus Stri-
 gonienfis Archiepiscopus, a cujus arbi-
 trio Cæsar totus dependebat, unacum
 the-

Sæcul. XV.

A.C. 1479.

Cromer. l. 29.

Bonfin 4.
decad. 6.

Sæcul. XV. thesauro Regio in Germaniam eo fine
A. C. 1479. transfulerat, ut vindictam sumeret de
 connubio, quod Matthias Hungariæ Rex
 contraxerat non sine violatione pactorum,
 quæ cum Friderico Imperatore inierat.
 Nihilominus hoc bellum paulo post indu-
 ciis utrinque sancitis extinctum fuit.

§. VIII.

*Prima Moschovitici Imperii
 auspicia.*

*Possevin. de
 rebus Mo-
 scov.
 Petrus Pe-
 træus de
 Edelfunda
 Chro. Mosco.*

Hoc item anno novum in orbe cæpi-
 exurgere, vel saltem innotescere im-
 perium Czaræ id est magni Ducis Russiæ
 seu Moscoviæ. Adeo incerta, atque ob-
 scura sunt antiquiora hujus regni mo-
 numenta, ut ubi de aliarum re-
 gionum historia amplius excurrendi cam-
 pus aperitur, de hac vix quicquam tutè
 fide afferere liceat: quæ tamen ex Hi-
 storis depromere potuimus, hic subji-
 cimus. Juxta horum ergo relationem
 Woldomira Eslai filius erat primus hu-
 jus Provinciæ Dux seu Princeps; hic
 Anno Domini nongentesimo octogesimo
 octavo a Græcis ad Christiana sacra re-
 ceptus est, nomenque Basilii in sacro fon-
 te suscepit. Successorem habuit Jros-
 laum, post cujus obitum continua serie
 recensentur Wzevoldus, Wolodomira II,
 & Wzevoldus II, ac demum alij septem
 quorum

quorum nomina ignorantur. Hos exci- Sæcul. XV.
A.C. 1479.
piunt Georgius I, Demetrius I, Geor-
gius II, qui a Batto Tartarorum Rege
Anno millesimo ducentesimo trigesimo
septimo trucidatus obiit; sequebantur
Iroslaus Georgii II. frater, Alexander,
Daniel, Joannes cognomento *Kaleta*, id
est Crumena, ita dictus, eoquod plerum-
que pro eleemosyna pauperibus elargien-
da marsupium deferret. Regnabant po-
stea Simeon, & Joannes II. Basilii II. fra-
ter, necnon Demetrius ejusdem Basilii
filius, qui anno Domini millesimo qua-
dringentesimo vixit, eique Joannes Basi-
lides cognomento *Magnus* successit, qui
excussit Tartarorum jugum, a quibus
Moscovizæ Duces velut mancipia indignis-
sime habiti fuerant. Hic Princeps con-
jugem ducebat Sophiam Palæologam,
filiam illius Thomæ, qui Constantini XV.
ultimi Constantinopolitani Imperatoris
capta urbe occisi frater erat.

§. IX.

*Tartarorum jugum a Joanne Basilide
Moschorum Duce excussum.*

Igitur Joannes Basilides a duræ servi- Mich. 1. 43
c. 72.
Cromer. 1. 29.
tutis jugo, quod ei Tartarorum poten-
tia imposuerat, feliciter sese exemerat,
atque in Russia alba, quæ Lithuanizæ Du-
ci parebat, plures occupaverat urbes, de-
mum

Sæcul. XV. demum vero amplam, insignemque Novogardiam Russiæ metropolim in suam potestatem redegit. Nec minus prospere res ei successit Moscoviæ, quam urbem flumen Mosckua alluit, suumque nomen non solum præfatæ civitati, sed toti etiam regioni impertitur. Joanne igitur capta Novogardia cunctos Imperii sui Proceres urbe exire, eosque Moscuam abduci jussit, ibidemque sub specie convivii, præcipuos urbis incolas convocavit; cum vero circumcirca copias suas ad imperii nutum paratas haberet, his populis comminatus est, se eorum urbem obsessurum, penitusque eversturum, nisi ultro sese dederent. Cives, cum cuncto Patriæ suæ Proceres jamjam in Joanne potestatem redactos cernerent, illi quoque suæque omnia ejus arbitrio relinquerunt. Ceterum Moscovia celeberrimum totius Septentrionis emporium erat, atque ab illo tempore, quo ab Alexandro Witholdo subacta fuit, quotannis magno Lithuanæ Duci centum aureorum millia pendebat; tantis enim abundabat divitiis, ut ex civium opibus ac præcipue ex Archiepiscopi ærario Joannes Basilides trecentos currus auro argento, unionibus & gemmis onustos exportari jusserit, ac nihilominus tertiam facultatum partem singulis civibus intactam reliquerit: Unde Joannes potentissimus vix ulli secundus evasit.

§. X.

§. X.

Sæcul. XV.
A.C. 1479.*Moscoviæ Ducum servitus sub
Tartaris.*

Joannes potissimum impellente uxore *Krantz. 13.*
sua durissimum Tartarorum, qui trans *Vandal. 15.*
Volgam fluvium degebant, jugum ex-
cussit. Hi Russiam usque adeo sibi ve-
stigalem, ac stipendiariam fecerunt, ut
hujus Provinciæ Dux Tartarorum Lega-
to, qui equo vehebatur, longius obviam
pedes ire compelleretur. Eundem quo-
que honorem exhiberi petierunt eorum
Oratoribus, quoties vel tributum exige-
bant, vel ob alia negotia advenerant;
his etiam Dux poculum lactis equini, qui
potus est Tartaris gratissimus, porrigere
juebatur, & si forte guttula inde in
jubam equi defluxisset, eam lambere co-
gebatur; cum autem Tartarorum Im-
peratoris, quem *Cham* vocant, legeren-
tur literæ, ipse *Moscoviæ* Dux eas per-
cepturus, genua flectere tenebatur, nec
ullum hujus Imperatoris imperium, e-
tiam si bellum contra Christianos, foede-
ratos, aut sanguine sibi junctos indicere-
tur, detrectare poterat. Subacta autem
Novogardia atque *Moscovia*, Joannes
Basilides non modo ab aliena dominatio-
ne liber evasit, sed etiam ad tantam ex-
crevit potentiam, ut ceteris terrori esset,

ac

Sæcul. XV. ac Poloniæ Rex, necnon magnus Lithuanie Dux satius ducerent cum eo inducias pacisci, quam cum tam valido hoste congredi.

§. XI.

Quis primus titulum Czar adoptaverit?

Inter Moschorum Duces omnium primus Basilidis Filius appellari voluit *Moscoviæ & Russiæ Czar*, quod nomen juxta quorundam Auctorum opinionem idem sonat ac *Imperator*. Agebatur autem annus Domini millesimus septingentesimus vigesimus primus, cum Moscovitarum Czar primus adoptaret titulum Imperatoris Russiæ, quem ab Imperatore Turcarum obtinuit, eundemque Hollandiæ Provinciæ Anno millesimo septingentesimo vigesimo secundo tantquam Cæsarem agnoverunt. Referunt nonnulli Moscoviticarum rerum Scriptores, quod Joannes Basilides Novogorodiam subegerit, opera usus Theophilus Archiepiscopi, qui supremam in urbe auctoritatem habebat, ac vindictam parabat adversus præcipuos illius cives, eo quod illi a suo ritu, qui a Græco haud absimilis erat, ad Romanam Ecclesiam transire meditarentur; Tunc enim Russi adhuc dum Constantinopolitani Patriarchæ jurisdictione

risdictioni subjecti, religiose ritum græcum sequebantur, tractu vero temporis Lutheri, & Zwinglii hæreses amplexati sunt. Nihilominus Joannes Archiepiscopum neglecto, quod ei præstitit, obsequio, sede sua expulit, aliumque in ejus locum subrogavit, cui tamen exiguam admodum reddituum portionem concessit, Principatum autem Novogardiensem usque ad Lithuaniam, Finlandiam, Sueciam & Norvegiam extendit. Tum nonnisi triginta octo vel novem annos natus erat, eumque Contareus patria Venetus in suo itinerario Persico plurimum commendat, narratque, se sæpius eidem non sine animi sui gaudio collocutum, illumque forma Regiæ Majestatis digna præditum fuisse. Hic idem Contareus Anno millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo ad Usumcastanum Periarum Regem, quem Orientales Osum-Afambegum appellant, a Venetis ablegatus fuerat, inde vero Anno supra millesimum quadringentesimo septuagesimo septimo reversus, italico idiomate in lucem edidit Persici itineris sui historiam, quam postea Jacobus Geuderus latine reddidit, & collectioni Scriptorum rerum persicarum inseruit. (*)

Sæcul. XV.
A.C. 1479.

Contar. in
itiner. Persico.

§. XII.

(*) Hæc collectio prodit, Francofordiæ anno 1601.

Hist. Eccles. Tom. XXX,

B

Sæcul. XV.
A. C. 1479.

§. XII.

Joannis Arragoniæ Regis obitus

Marian hist.
Hisp l. 4. c. 18
Surita l. 20.
6, 27.

Hoc anno in Mense Januario Barcinæ Joannes Arragoniæ Rex extremum clausit diem, postquam ferme octogimum secundum ætatis suæ annum expleverat. Post ejus obitum agi cœpit est de pace Lusitanos inter & Castellanos: Joannes enim, postquam quinquaginta tribus annis Navarræ, & vix non viginti duobus Arragoniæ imperium habebat, testamenti tabulis Ferdinandi Arragoniæ Regni hæredem scripsit, Navarræ autem sceptrum Eleonoræ filii suæ Comitis Fuxi viduæ reliquit. Post hæc ita constitutis pax rediit, tandemque firmata est, indefessa opera ac studio Beatricis, quæ erat magna auctoritate præterque prudentia percelebris foemina, mater non Isabellæ matertera, & Joannis Lusitanæ Principis socrus. Referunt Historici, inter pacis conditiones hæc fuisse præcipuas I. Alphonsus Lusitanæ Regis Castellæ Regis nomine, regiisque insignibus abstineret, II. Ferdinandus titulum Lusitanæ Regis, quem eodem tempore sibi attribuebat, deponeret; nec Joannem amplius se Reginam vel Principem appellari pateretur; III. Alphonsus vero Joannem conjugem duceret Isabellam natu matris

re^{ra} Ferdinandi filiam, & Joanna conu-
biali foedere Joanni Asturiæ Principi jun-
geretur; cum vero hic, ejusque soror
adhucdum teneræ essent ætatis, ambo
curæ Beatricis committerentur, donec
ad nuptias maturi fierent.

Sæcul. XV.

A.C. 1479.

§. XIII.

Pax Castellanos inter & Lusitanos.

Alia adhuc sanciebatur pacis conditio, *Marian. ib.*
qua cautum, quod si forte Joanna
apta Viro, Joanni nubere recusaret, an-
nuam ex Castellæ regno centum millium
Duplionum (*) pensionem, vel Tarensem *Taro*
urbem cum adjacentibus terris acciperet,
si vero neutram harum conditionum
ratam haberet, quoddam monasterium
ex illis quinque, quæ in concordie ta-
bulis expressa erant, ingrederetur. Joan-
na omni spe ad coronam dejecta clau-
stri solitudinem selegit, & Conimbricæ
in asceterio Virginum S. Claræ sacrum
habitum suscepit, ac postea perpetua vo-
torum sponsione se Deo adstrinxit, ubi e-
tiam cum ingenti pietatis laude plures an-
nos transegit.

§. XIV.

(*) *Est nummus Hispanorum aureus vulgo
Pistol. vocatus, qui quatuor nostrorum Impe-
rialium valorem adæquat.*

Sæcul. XV.
A. C. 1479.

§. XIV.

*Eleonora Comitis Fuxi vidua, Navarra
Regina.*

Marian. l. 20
4. 19.

Igitur Eleonora Ferdinandi ex Patre Soror, necnon Soror germana Caroli V. Navarræ Principis, & Gastonis Comitis Fuxi olim conjux regnum Navarræ sibi materno jure debitum obtinuit: Ast ex quo admodum tempore regni habere moderabatur, paulo post e vivis sublata Superstites habuit quatuor filios, & quatuorque filias. Franciscus, qui ex masculina progenie natus major Gastonis filius erat ante obitum Patris ac Matris suæ die vigesima tertia Novembris Anno millesimo quadringentesimo septuagesimo tertio functus est, reliquit tamen Franciscum Phæbum, qui nonnisi undecim annorum puer tutelæ concreditus est Magdalene Matris suæ Caroli VII. Filiae, & Patris sui Petri Cardinalis de Fuxo, qui vere insistebat virtutum vestigiis quondam jam calcatis per seniores ejusdem nominis Cardinalem, quem auctoritate sua Arragonensium tumultus sedasse meminimus. Phoebus postea in Navarræ Regem salutatus, die vigesima Januarii Anno Domini millesimo quadringentesimo octogesimo tertio conjugio nunquam inito, veneno necatus vitam finivit.

§. XV.

§. XV.

Sæcul. XV.
A.C. 1479.*Insulæ Canariæ a Castellanis
detectæ.*

Pace Castellanos inter & Lusitanos firmata, Ferdinandus septuaginta navium classem, Ductore Francisco Henriquez, qui summi Castellæ Admiralis frater erat, Neapolin misit, & Turcas, qui in Apuliam excensionem fecerant, eamque foede devastabant, ex Italia expulit: Alia vero ejusdem Ferdinandi classis Canarias Insulas detexit, easque sensim victricibus suis armis subjecit. Hæ Insulæ ad occidentalem plagam versus Africam sitæ sunt, atque regna Fezzanum & Maroccanum, quod olim *Mauritania Tigurina* dicebatur, ex adverso respiciunt, ac ferme per transversum emporiis Boyadora & Nona clauduntur. Olim nonnisi sex earum, quæ a priscis vetustum *Fortunatarum* nomen obtinuerunt, cognitæ erant, nostra vero ætate septem omnino inclaruere, quarum potior est Canaria unacum Insula ejusdem nominis, quæ tum fructuum ubertate, tum eorum copia ceteris præcipua, ac octodecim vel viginti leucas in circuitu amplectitur, tamque clementi aeris genio abundat, ut frumenti segetes bis intra unius anni spatium albescant, totusque

*Hyer. Survita
com. in itin.
Antonini.**Gomer. hist.
Indic.*

Sæcul. XV.
A.C. 1479.

tusque Insulæ ambitus ubique felicissimæ terræ proventibus redundet. Hanc quoque ipse Gubernator incolit. Cetera autem Insulæ sunt Tenariffa, Palma, Forteventura, Gomera, Lancarota, & Ferro. Anno millesimo ducentesimo nonagesimo primo Auria & Viraldo Africanus versus in Oceani vastitatem cum duabus triremibus excurrerant, ast nulla de eorum fato notitia rediit. Successu temporis Ludovicus de la Cerda Claremontii Comes, Alphonsi X. Castellæ Regis Nepos eundem in Africæ plagas cursus resumere meditabatur, verum quamvis ei Clemens VI. Papa has Insulas dono dedisset, atque eum Avenione illarum Regem nuncupasset, nihilominus Comes proprium suum exequi cessabat. Demum Anno millesimo quadringentesimo primo Henricus III. Castellæ Rex easdem occupandi facultatem concessit Roberto Braquemontio, qui tamen hanc spartam reliquit Joanni de Bretacura suo proprio. Is Regis titulo auctus, Anno millesimo quadringentesimo decimo septimo in Insula Lancarota propugnaculum edificari curavit. Labentibus annis hæc Insulæ pro vicissitudine temporum diversimodè celebrabantur nominibus, donec Anno millesimo quadringentesimo septuagesimo nono Ferdinandus & Isabella illas in suam potestatem penitus redigere cœpissent.

Bretacour

§. XVI

§. XVI.

Sæcul. XV.

A. C 1479.

Jugum Mediolanensis Ducis a Genuensibus excussum.

Hoc anno Respublica Genuensis feliciter Ducis Mediolanensis excussit jugum, quo quindecim circiter annos gravissime premebatur: Genuenses enim post crebras seditiones, indeque exorta civilia bella, ac plurimorum cædes, demum libertatem recuperarunt, moxque Joannem Baptistam Fulgosium in Reipublicæ Ducem elegerunt, adjuncto octo Virorum Senatu. Hujus Reipublicæ jacturam Mediolanensium Dux ægerrime ferebat, quapropter ut eam sibi denuo assereret, omni ope & opera contendit; cum vero Genuensem Principatum beneficio Regum Francorum obtinuisset, hinc Bonna de Sabaudia Joannis Galeatii Mater filii sui nomine clientelarem de Genuensium ditlonibus fidem Philippo Comminæo, qui tum ex Galliis redux Mediolanum transibat, præstitit. Id autem ideo ab ea factum nonnulli Auctores autumant, ut Regem ad recuperandum Genuæ Principatum induceret, qui tamen Sabaudæ voto minime acquievit, eoquod haud solitus esset, vires suas ex-
Daniel. hist. Franc. tom. IV. p. 732.

B 4

dam

Sæcul. XV.

A.C. 1479.

dam Genuenses profiterentur, quod se
ejus præsidio penitus dicare parati essent
haud alio illos dignabatur respon-
quam sequenti: „ Vos quidem mihi vos
„ metipsos donatis, ego autem dono
„ diabolo „ quibus verbis eis signific-
bat, se eorum obsequium flocci pender-
sibi que volubile gentis hujus genitum
adeo perspectum esse, ut simulatis ejus
modi officiis, atque verborum facilitate
fidem dare haud ultra vellet. Nihil
minus Mediolanensium Duces de hoc
Principatu semper Galliarum Regi clie-
telare obsequium professi sunt, imo ipse
Rex sese Genuensium Dominum appella-
re consueverat, prout inter alios hujus
Monarchæ titulos legitur.

§. XVII.

*Angliæ Rex in Archiducem a Lu-
dovico XI. concitatus.*

Commin. 1.6.

c. 2.

Ludovicus XI. neglecta Genuensis ob-
sequii sponse totus in eo erat, ut
Angliæ Regem vel sibi addictum serve-
ret, vel saltem ejus animum eo induce-
ret, ut neutri parti adhæreret. Hanc
segnius Maximilianus Archidux Au-
striæ suis rebus invigilabat, unice inten-
tus, ut Eduardum a foedere cum Galli-
nito averteret, eumque rebus suis pro-
pensum redderet; Maximiliani consiliis
forti-

fortuna adspirare videbatur; ipsum enim Sæcul. XV.
A.C. 1479.
Angliæ Parliamentum, cum jam anno præcedenti ab Archiduce ad id stimularetur, novum hoc foedus Eduardo suggestit; nec ullus inter Anglos reperiri poterat, qui bellum adversus Franciam unice in votis non haberet, Regique suo summam cum Flandris contra Gallos arma consociandi necessitatem non exponeret. Quocirca Ludovicus Rex, cum periculi sibi proxime impendentis præsciis esset, illos, quorum obsequia rebus suis apud Anglos magis efficacia noverat, auctis pensionibus sibi devincire studuit, atque Eduardi Legatos insolitis honoribus cumulavit, eorumque prudentiam ac fidem oretenus, & literis celebravit. Inter ceteros, qui Ludovico magis utilem præbebant operam, præcipuus erat Hastingsus supremus regii cubiculi Præfessus, qui a Galliarum Rege annua pensione locupletabatur. Nec sterilis erat Francorum pecunia adeo liberali manu in Anglos profusa; brevi enim, quamvis non sine multo labore, induciarum prorogatio subsequebatur.

§. XVIII.

*Burgundiæ Ducis Vidua Angliam
petit, auxilium contra Ludovicum
imploratura.*

Interea Maximilianus impense rogabat
B 5 Mar-

Sæcul. XV. A.C 1479. Margaritam Eboracensem Conjugis suæ
 Novercam, atque Eduardi IV. Regis So-
 rorem, ut fratris sui animum ad pangen-
 dum foedus inclinare vellet. Duciffa
 absentia peropportuna accidit Maxim-
 liani consiliis; quippe ad aures ejus de-
 latum erat, Julianum Ruerejum Card-
 nalem S. Petri ad vincula, qui postea Pon-
 tificex sub nomine Julii II. renunciatus
 est, missum in Gallias Ludovicum Re-
 gem brevi accessurum, inde vero Fla-
 driam petiturum, ut huic Ducissæ vidua
 proponeret nuptias eidem plurimum pro-
 ficuas, nec minus opulentas, dummo-
 do & ipsa vicissim sponderet, se mutuo
 obsequio Cardinali præsto adfuturam.
 Cum vero Maximiliani res non parum
 turbatæ fuissent, si Ducissa Cardinalis La-
 gati consiliis acquievisset, Archidux fu-
 turo discrimini obviaturus, eam pre-
 bus urget, ut ipsamet iter in Angliam
 suscipere non gravaretur; Annuit Du-
 cissa, atque itineri sese accingit, omnia
 que lapidem movet, ut Fratrem suum
 ab avito Gallorum foedere abstraheret,
 atque ab Anglorum Rege copiarum sub-
 sidia obtineret.

§. XIX.

*Fœdus inter Franciæ & Angliæ
 Reges.*

Verum Eduardus tam arcto amicitia
 nexu

nexu Ludovico adstringebatur, ut eum a-
 lienis precum lenociniis rumpere, inanis
 labor esset; præterea quinquaginta au-
 reorum millium pensio fideliter numera-
 ta, necnon connubii foedera inter Elisa-
 betham Filiam suam & Delphinum inita
 tam fortia erant vincula, ut ægre admo-
 dum diffringi possent; quapropter E-
 duardus adeo a Gallorum partibus non
 discessit, ut etiam novum foedus cum
 Francia erigeret, quod Mense Januario
 hujus Anni Londini firmatum, Eduardo
 titulum Galliarum Regis asseruit. Pa-
 ter Daniel rem gestam ad currentem an-
 num revocat, suæque sententiæ testes
 adducit Tractatus pacis a Leonardo col-
 lectos: verum, ni fallor, præsens concor-
 diæ pactum ad proximum annum reji-
 ciendum foret; Comminæus enim in
 historiæ suæ quinto volumine nuperri-
 mæ editionis recitat tres Epistolas a Du-
 cis Burgundiæ vidua ad Maximilianum
 datas, quarum prima die vigesima se-
 ptimæ Julii, altera decima quarta Se-
 ptembris Anni millesimi quadringentesi-
 mi septuagesimi noni, necnon tertia eo-
 dem anno ad Angliæ Regem scripta fuit;
 qua Ducissa eidem sui discessus notitiam
 communicat; eo autem tempore præfa-
 tum cum Francia foedus necdum erat
 firmatum. Unde illud ad initium Anni
 millesimi

Sæcul. XV.
 A. C. 1479.

Comm edit.
 1723. tom. V.
 p. 114. Es
 seqq.

Sæcul. XV. millesimi quadringentesimi octogesimali
 A.C. 1479 vocandum censemus.

§. XX.

*Copiæ a Flandris pro Maximiliano
 conscriptæ.*

Comm. l. 6.
 c. 6.

Maximilianus ab Anglorum Rege derelictus, Germanos in belli societate adversus Ludovicum XI. sibi conjungere conabatur, irrito tamen successu, unde Flandrorum auxilia implorare compulsus est. Nec deerat ejus consiliis propitiorum rerum, temporisque vicissitudo; hæc enim gens firmo statuebat animo, quod se Archiducis Filio integram, prout Avinionensis ejus eam reliquerat, ditionis hujus hæreditatem conservare velit. Ergo Flandri omni cunctatione remota exercitum viginti quinque armatorum millibus validum instruunt, atque Archiduci copiosas suppeditant pecunias, ut numerosum militem in Germania conscriberet. Hæc se blandientis fortunæ præludiis captus Maximilianus, oblatam sibi a Gallis indiciarum prorogationem recusabat; re autem comperta Ludovicus Rex ad Archiducem ablegat Curtonium, & Blandevillium, qui Archiducem Pedaventini addeant, ubi in castris agebat cum suo Flandrorum exercitu, cui nonnullas Germanorum legiones, ac circiter trecentos Anglos

Pede-Aventin

Anglos adjunxerat. Maximilianus ho- Sæcul. XV.
 rum legatorum postulatis arrogantius re- A.C. 1479.
 pulsam dabat; ast commissi erroris pœ-
 nitens, Olivarium Marchianum ad Re-
 gem decernit, qui colloqui copiam pete-
 ret; cum vero hic Legatus non magis
 benevole, quam Ludovici oratores, ex-
 ciperetur, nonnisi belli armorumque con-
 filia agitabantur.

§. XXI.

*Terouanna urbs ab Archiduce
 obsessa.*

Maximilianus recuperationem omnium,
 quæ Ludovicus XI. ejus conjugii ab-
 stulerat, veluti futurarum victoriarum
 prolusionem fore sperabat: hinc supera-
 to Ponte-Aventino, Mense Augusto Te-
 rouannam obsidione cingit. Præerat
 urbi Santandreas, qui invicto animi
 robore hostium impulsus sustinuit. Cor-
 dæus quoque, qui in Picardia Gallorum
 copiis imperabat, accurrit, eo fine, ut Ma-
 ximilianum prius prælio devinceret, de-
 mum vero ad solvendam obsidionem
 compelleret. Archidux tum rebus suis
 pessime consulebat, cum nec copiis ob-
 sidionales fossas munitas teneret, nec
 milites suos in agmina divideret, sed ob-
 sidione soluta cum toto exercitu suo in
 unam aciem contracto in hostem move-
 ret.

Sæcul. XV.
A. C. 1479.

Aire

Torsy

ret. Illius pedites, quorum curam ipse
met cum Nassoviensi & Remontio Com-
mitibus partiebatur, mediam tenebat
aciem, Equites vero sub Duce Ravest-
nio utrumque exercitus cornu stipabat
Cordæus, cum hoc ordine Archiducis
copiæ collocarentur, Guinegatæ, que
Aeriæ & Terouannæ urbibus interjace-
bat, protinus suas quoque copias in aciem
instruxit, peditumque imperium sibi se-
reservavit, equitatu vero præfecit Jo-
annem de Estutevilla, Torcii Toparcham
dato eidem negotio, ut equites suos pri-
mo ad pugnam educeret.

§. XXII.

Guinegatanum prælium.

Comm. ibid.
p. 396.

Torcus, quamvis non nisi mediam
equitum suorum partem in hostes im-
mitteret, reliquis ad peditum præfidi-
relictis, nihilominus ipsiusmet Ducis
expectatione majora molitus est; tanta
enim impetu in dextrum hostilis equita-
tus cornu irrupit, ut una omnes in fugam
ageret, abscessa sese colligendi spe. At
fortuna felicibus hisce auspiciis continua-
to victoriæ cursu defuit; Cordæus e-
nim alienam Centurionis sui gloriam mo-
lestè ferens, ac propriæ plus justo cupi-
dus, cum residua equitum phalange
sinistrum Maximiliani agmen tanta
effusa

effunditur, ut illud primo insultu ad fugam Sæcul. XV.
 propenderet, altero autem profligaretur, & A.C. 1479.
 non modo Equites, qui mox cædebantur,
 sed & illi, quos nuper Torcius devicerat,
 Aeriam versus turbatis adeo ordinibus pe-
 dem referrent, ut ad insequendos fugiti-
 vos jam sufficeret unam Equitum Gal-
 lorum, qui dissipatis aciem restaurandi
 spatium præriperent, partem immittere,
 alteram vero peditibus Gallis adjungere.
 Cum autem Cordæus magis gregarii mi-
 litis, quam providi Ducis partes expleret,
 non solum Torcio fugientium tergis in-
 sistere præcepit, sed ipse quoque fero-
 cius quam cautius illis institit; unde fa-
 ctum, quod equites Galli inopinate a pe-
 ditibus tam longe abriperentur, ut hi ab
 illis emergente necessitatis casu haud ul-
 tra defendi potuerint.

§. XXIII.

Archiducis victoria.

Belliduces Maximiliani Gallorum im-
 prudentia opportune utebantur, mox-
 que pedites Flandros, qui jamjam ad fu-
 gam inclinabant, ad signa revocant, eos-
 que adhortantur, ut animo minime con-
 cidant, ipsis quidem Equitum præsidia
 deesse; ast non minus & Gallos equita-
 tu suo destitutos hæerere, ceterum Flan-
 dros & numero & animo hostibus suis
 longe

Sæcul. XV.
C.A. 1479. longe superiores esse. Adhuc loqueban-
tur, & Flandri Ducum suorum hortatu
in victoriæ spem erecti, Gallorum pedites
aggrediuntur, auctoque cum cæde metu
eos profligant, fugantque, adeo, ut Ma-
ximiliano prælii acies, & victoriæ gloria
cesserit: nec tamen æquata utrinque cla-
de; Archidux enim ferme novem millia
suorum amiserat desideratis duntaxat
quatuor Gallorum millibus. Insuper
Cordæus nongentos ex hostium exerci-
tu secum captos abduxit.

§. XXIV.

*Archidux neglecta Terouannensi ob-
sisione in cuiusdam arcis expu-
gnatione detentus.*

Chron scand.
ap. Comm.
edit. ultim
tom. 2. p. 259. Hæc suorum jactura Maximilianum
præpediebat, ne Terouannæ urbis
obsidionem prosequeretur, quare copias
suas, improbo licet consilio, ad expu-
gnandam arcem, quæ Malanojum dice-
batur, admovit. Remonetius arcem,
cui cum centum circiter quinquaginta
Vasconibus præerat, strenue diuque pro-
pugnat, cumque milites sui præsidarii
jam ternos oppugnantium impetus susti-
nerent, tandem viribus fracti succum-
bunt, ac ferme omnes ante disjecti mu-
ri ruinas jugulati pereunt. Remonetius
captus, ad Maximilianum ducitur, ejus-
que

que jussu, contra belli leges (*) laqueo suffocatur. Rex hac injuria concitatus, ignominiosam hujus mortem vindicare statuit, ac vicissim quinquaginta ex nobilioribus, quos ad Guinegatam captivos fecerat, eodem supplicio, variis in locis affecit; septem enim ex illustrioribus in eodem loco, ubi Remonetius strangulatus erat, alios decem ante Duacensis urbis portas, totidemque Audomaropoli, Atrebatu & Insulis manu carnificis suspendi jussit. Aderat quoque supremus capitalis Tribunus unacum octingentis lanceariis, & peditum sex millibus, quæ copiæ peracto supplicio Guinam contendebant, indeque in Flandriam irrumpentes septendecim urbes seu castra occupabant, cunctosque hostium, quos eis fors & casus in manus dederant, promiscua cæde debebant, abactisque bobus, vaccis, & equis, omnia ferro atque incendio devastabant. Accurrit quoque in Flandrorum

(*) Hanc pœnam merito tulit Remonetius, quia contra belli leges deditioe jam facta, magnam vim pulveris pyrei sub stramine abdiderat, qui postea incensus victores prædam scrutantes magna clade affecerat. Vide Palatium in vita Friderici V. num. 281. & alios. Nec amor patriæ historici fidelitatem, minus historiæ veritatem unquam corrumpere deberet.

Hist. Eccles. Tom. XXX.

C

Sæcul. XV.
A.C 1480. drorum poenam Pirata quidam natione
Normannus, cognomento Coulonius, seu
Columnus, qui octoginta naves frumento
in Prussia mox coempto onustas, omnesque,
quas ceperant, haleces Flandris abstulit:
Unde ingens universae huic regioni
damnum accrevit. Post hæc bellicis
expeditionibus brevi finis impositus,
totaque reliqua anni parte utrinque
ab armis cessatum est. Demum de pace
agebatur, quam ut summus Pontifex
inter diffidentes conciliaret, Legatum
suum in Gallias decrevit.

§. XXV.

*Cardinalis S. Petri ad vincula in
Gallias ablegatus.*

Missus est a Pontifice Julianus Ruverus
Cardinalis tit. S. Petri ad vincula,
qui jam quatuor ante annos alia
legatione functus, in Gallias venerat.
Huic præcipue datum est negotium,
ut inter Ludovicum XI. & Maximilianum
Austriæ Ducem pacis foedera componeret:
Igitur mense Septembri hoc anno
millesimo quadringentesimo octogesimo
Lutetiam Parisiorum pervenit, ibidemque
honorifice exceptus Regem adiit,
quem expectatione sua prouocantem ad
revocandam concordiam experiebatur:
Ludovicus enim ob Guinegatanam cladem

dem acerbo dolore angebatur, ratus, suorum cædem numero longe majorem fuisse, quam fama ad ejus aures detulisset; præterea persuasum sibi habebat, quod jamjam Maximilianus cuncta, quæ Galli Archiducis conjugi in Belgio eripuerunt, victricibus armis recuperasset; eum enim victoriæ suæ felicitate opportune usum fuisse, minime dubitabat; quin imo nequidem Cordæo certaminis discrimen experiendi copiam dedisset, nisi vix unquam interruptus victoriarum, quas ab obitu Burgundiæ Ducis repertaverat, cursus ab invito Rege assensum extorsisset. Accedebat insuper inquietissimus curarum turbo, quo secum crebro cogitabat, quod absque omni dubio, si prælio vicisset, totum Belgium suo imperio subjugasset. Præterea alia prævalebat ratio, ob quam ardentius pacem exoptabat Ludovicus; indies enim illius valetudo decrescebat, & quod plus est, occurrebat identidem Regis animo mæsta recordatio, qua se ab omnibus Regni Proceribus odio haberi, Filium suum per ætatem necdum sui juris esse, proin regnum, mutata regiminis forma, certo certius intestinis seditionibus discissam iri præsentiebat; Hinc filii sui salus externi belli fugam, & amotionem exposcebat, illinc cupido conservandi ea, quæ Burgundo hæredi abstulerat, belli ne-

Sæcul XV.
A.C. 1480.

Sæcul. XV.
A.C. 1480

cessitatem suadebat; Inter hancce pugnantem vigillum curarum vicissitudinem Ludovicus reliquam Belgii partem occupandi spem abjiciebat, eumque unice distentum tenebat hucusque parta tuendi sollicitudo. Quapropter toto capite Legati consiliis annuens, paci inter se & Archiducem conciliandæ suffragatus est. Ad tanti negotii curam vix ulla retro ætas tulit aptiorem, quam hunc ipsum Cardinalem, qui, quamvis Nepos esset Pontificis, Gallicæ tamen nationi impenso admodum animi studio addictus erat, ac nonnisi ad res maximas natus videbatur.

§. XXVI.

Induciæ inter Ludovicum XI. & Archiducem sancitæ.

*Comm. to. V.
edit. ult. p. 79.*

Ergo Ludovicum inter & Archiducem sanciantur induciæ, quarum conditiones Maximilianus præscribat, easque Galliarum Rex omnino acceptasse videtur. Fuerunt illæ Mense Augusto utrinque firmatæ, ad septem Menses perduraturæ. His conventum erat inter eos, ut a principio nonnisi trium mensium induciæ promulgentur, evoluta autem hoc temporis spatio per alterum editum eadem ad quadrimestre prorogarentur: earum fidejussores sint Angliæ Rex, & Britannicæ Dux; intermedio hoc tempo-

tempore ab omni hostili odio cessetur; Sæcul. XV.
A. C. 1480.
Rex vero per Legatos inducatur, ut Remontio alterutram ex his tribus urbibus, Terouanam, Bethuniam vel Peronnam redderet, id tamen recusante Rege, nihilominus induciæ seruentur, ac denique, cum illæ veluti via ad pacem forent, Rex rogaretur, ut ad diem decimum quintum Octobris suos Oratores Terouannam, Bethuniam vel Atrebatum mitteret, spe facta, quod interea temporis Austriæ Dux suos quoque Legatos Audromaropolim, Insulas, vel Duacum ablegaturus esset.

§. XXVII.

Ducissæ viduæ epistola ad Maximilianum de induciis.

Margarita vidua Burgundiæ Ducissa, Comm. ibid.
cum eo tempore necdum ex Anglia redux esset, Regique Eduardo fidem dedisset, quod eo inconsulto, ac inscio Archidux nihil unquam tentaturus, sed penitus illius arbitrio obtemperaturus esset, pactas hæc inducias edocta, Epistolam dedit ad Maximilianum, qua significabat, Angliæ Parlamentum ægre admodum ferre, quod induciæ cum Francia, inconsulto Rege Eduardo non ita pridem pactæ fuissent, minus vero Anglis probari propositum cum Ludovico XI. colloquium, & clandestina cum Scotiæ Rege consilia;
C 3   insuper

Sæcul. XV. insuper Ducissa Archiduci nunciabat, si
A.C. 1480. proxime in Flandriam profecturam, jam
 que illuc Anglorum copias contendere
 Hæc epistola data est Rossæ die decima
 quarta Septembris: In alia vero tertio
 Octobris die scripta Archiducem certio-
 rem reddit, quod apud Regem Angliæ
 præcox ejus excusasset consilium, quo
 se cum Ludovico XI. de mutuis eorum
 dissidiis inscio Eduardo collocuturum
 spondisset: postea scribit, se ei ante præ-
 fatum colloquium cum Galliarum Rege
 ineundum quædam secreta consilia com-
 municaturam, necnon proxime significa-
 turam, quid Eduardus ad Cardinalis le-
 gati propositionem responsurus esset,

§. XXVIII.

*Legatus a Maximiliano non
 admissus.*

*Mem. de
 Comm. loc.
 cit. p. 89.*

Cardinalis Legatus jamjam Peronnam
 pervenerat, cum Archiducis orato-
 ribus de pace acturus; ast denegatis se-
 curitatis publicæ literis Lutetiam rever-
 ti compulsus, inde quantocius die quinta
 Septembris epistolam dedit ad Maximili-
 anum, qua se in Franciam venisse nun-
 tiat, non alio ex consilio, quam ut Ludo-
 vicum ad reddendam concordiam hortae-
 retur, eoquod ejus animum ad pacem om-
 nino propensum fuisset expertus; his ad-
 didit

didit, se duntaxat per quatuor dies Vin-
 docini hæsisse, moxque Parisios conten-
 disse, inde vero se Flandriam petiturum,
 ut ipsum quoque ad tam sanctum opus
 permoveret. Ad hæc respondit Maxi-
 milianus, Consiliarios suos esse absentes;
 se tamen hac in re eorum sententias ro-
 gaturum; præprimis autem, efflagitare
 se, ut iter suum in Flandriam differret,
 donec de eorum responso, quod intra
 paucos tamen dies exspectaret, certior
 esset. Ceterum grata quidem erat Ma-
 ximiliano hujus Viri tanquam Cardina-
 lis præsentia; illum tamen velut Lega-
 tum recipere recusabat.

§. XXIX.

*Breve Pontificis ad Archiducem de
Legato.*

Summus Pontifex hanc repulsam edo-
 ctus, mox epistolam ad Archiducem
 mittit, qua exponit, hunc Legatum jam
 aliam Legationem in Galliis obiisse, proin-
 rogare se, ut & ipse eundem Legati au-
 ctoritate munitum colere, ac excipere
 non detrectaret. Datæ sunt hæc literæ
 die decima sexta Septembris. Ast Ar-
 chiduce adhucdum flecti nescio, Legatus
 eodem mense rursus aliam ad eum per-
 scripsit epistolam supplicans, ne diuturnio-
 ri repulsa suspensam teneret ejus in
 C 4 Belgium

Sæcul. XV.
 A.C. 1480.

Sæcul. XV. Belgium profectionem, cum absque no-
 A. C. 1480. minis sui dedecore diutius in eo loco, ubi
 nunc ageret, hæerere haud posset. Sub
 idem quoque tempus Cardinalis literas
 publicæ fidei testes dederat Marco Ar-
 chiepiscopo Colossensi in Hungaria, nec non
 cuidam jurium Doctori; hos enim ad
 Maximilianum ablegaverat, ut ejus ani-
 mum explorarent, utrum gratum acce-
 ptumque haberet, si Legatus iter, ad
 quod sese jam accinxerat, in Belgium
 profequeretur.

§. XXX.

*Monita Archiducis pro audiendo
 Legato.*

Cum vero Archidux propterea a senten-
 tia prius concepta nequaquam disce-
 deret, Legatus de manifesto Pontificiæ
 epistolæ contemptu vehementer queri-
 tur, rogatque, ut Archidux ei, quid sibi
 hac in re agendum esset, tandem signifi-
 caret; Hæ literæ datæ fuerunt Peroni-
 næ quinta Octobris die; eas mox acce-
 perant aliæ die vigesima ejusdem Men-
 sis ad eundem perscriptæ, in quibus ef-
 flagitat, ut ei saltem in quodam pri-
 vato loco, & sepositis omnibus conditio-
 nibus colloquendi veniam concedere di-
 gnaretur; se enim spe fretum esse ajebat,
 quod Archidux hac via sinistram de ipso
 opinio-

opinionem temere conceptam animo eji-
ceret. Tandem vero Maximilianus da-
tis literis Joannem de Auffajo libello-
rum supplicum Magistrum edocet, qua
ratione cum Legato ageret. Ad hoc
consilium Archiducis animum inclina-
bat Epistola Angliæ Regis, qui eidem
suggerit, Legatum sine omni timore au-
diri posse, simulque rogavit, ne cum eo
quicquam decerneret, nisi prius ipse de
tota negotii ratione instructus esset. Ve-
rum longe major erat, quam putabatur,
hujus Cardinalis dexteritas, nec de eo
præsumi poterat, quod Angliæ Regem
de Legationis suæ summa edocere, nec-
non viduam Burgundlæ Ducissam de
Galliarum Regis proposito, quo eidem
prædivites nuptias procurare meditaba-
tur, certiozem reddere negligeret, Maxi-
milianus nihilominus per alias secretio-
res vias concordiam cum Ludovico XI.
conciliare satagebat; ne tamen optato
frustraretur successu, colloquium, de quo
supra mentionem fecimus, die decima
quinta Octobris celebrari voluit, simulque
proposuit, se cum ipsomet Rege lubean-
ter collaturum. Equidem Eduardus le-
gatum quoque ad colloquium admitti,
haud quaquam ægre tulisset; ejus enim
operam ad stabiliendum volubilem Ar-
chiducis animum summopere necessariam
fore existimabat, Maximilianus tamen

Sæcul. XV.
A.C. 1480.

Sæcul. XV.
A. C. 1480.

pertinaci semper consilio Cardinalem excipere recusavit; quippe ejus fidem adeo suspectam habebat, ut quamvis ad quemdam ex suis Consiliariis hanc in rem mandata dedisset, nihilominus Legato constanter privati etiam colloquii copiam denegaret.

§. XXXI.

Ludovicus XI. apoplexia tactus.

Comm. loc.
vit. p. 139.

Id. l. 6. t. 7.

Chinon

Forges

Verum cuncta hæc pacis consilia disjecit periculosa Regis ægritudo: Ipse quoque Anglorum Rex sententiam mutasse videbatur; hic enim, licet antea revocandæ concordie studiosissimum præsetulisset animum, jam ipse Archiducis auctor erat, ut biennales inducias peteret, atque interim expectaret Galliarum Regis mortem, quæ certo eventura credebatur: cum enim hic in quodam oppido haud procul ab urbe Cainone in Turonia pranderet, repente apoplexia, ac subito omnium sensuum atque nervorum stupore corripitur, eique hebetata oculorum acies, mentisque deliquium quemquam ex adstantibus cognoscendi facultatem eripuit. Nihilominus a suis ad lectum delatus, adhibitis remediis spiritum revocabat, ac Forgesium, unde illo mane discesserat, pernoctaturus revertebatur; tertia etiam post die lingue usum

usum recuperavit, quamvis quæ proferret, adeo hiulcis ac morientibus pene vocibus exprimeret, ut nonnisi ab illis, qui assidue in ejus servitio erant, intelligi potuerit.

Secul. XV.
A.C. 1480.

§. XXXII.

Morosum atque affectatum Regis genium.

Rex, cum subita hac animi defectione opprimeretur, collectis viribus corpus suum cuidam adolvebat fenestræ, quam ipsius familiares quantocius clauderant; verebantur enim, ne se præcipitem daret, ac propterea irretorto oculo eum observabant: dum vero paululum sensuum usui restitutus esset, quis eum a fenestra removisset, interrogat? vixque horum nomina edoctus, protinus omnes aula excedere, & plurimos officio abire jubet; quippe præ verecundia haud amplius eorum vultum sustinebat, eoquod imbecillitatis ejus testes essent. Haud absimili integræ valetudinis simulatione stimulus, ut adhucdum gravibus Regni negotiis par esse ab aliis crederetur, decima seu duodecima, qua apoplexia tactus est, die Senatuum suum coegit, ut ab ipso, quæ hucusque decreta fuissent, edoceretur, sexque suos tum Ministerio fungentes ad se venire jubebat.

Comm. 1.6.
6.7.

Sæcul. XV. bat. Erant autem illi Bellojovii Co
 A.C. 1480. mes, Carolus de Ambacia, Augustodu-
Matth hist. nensis Episcopus, Petrus de Rohan Gie
Lud. XI. 10 Marescallus, Philippus Comminæus, &
 Gie Ludanus, quorum quemlibet sigillatim
 quæ in Senatu agitarentur, sibi referre
 jussit, & quamvis eorum verba ægre ad-
 modum perciperet, nihilominus se dere-
 rum statu plenam hausisse notitiam si-
 mulabat, ac nonnunquam epistolas extra-
 hebat, easque legere fingebat, quamvis
 ut inquit Comminæus, nil eorum, quæ
 continebant, comprehenderet. Addit al-
 lius quidam Scriptor, eum non raro epi-
 stolas præposterè invertisse, ab adstanti-
 bus tamen caute dissimulandum fuisse,
 quod hunc errorem animadvertissent.
 Verbo, nil intentatum reliquit, ut pristi-
 næ valetudinis recuperationem osten-
 taret, unice intentus, ut haud minori,
 quam antea, studio atque solertia publi-
 cis regni sui negotiis invigilare censeretur.

§. XXXIII.

*Cardinalis Balvis libertas a Legato
 petita, atque obtenta.*

Legatus adversa Regis valetudine op-
 portune usus, Regi supplicat, ut li-
 bertati restitueret Cardinalem Balvem,
 qui perfidiæ, ac proditionis suæ poenas
 datu-

daturus, in arcto carcere solidis tredecim saecul. XV.
aut quatuordecim annis pene contabue- A. C. 1480.
rat, nihil hucusque proficientibus ferme
continuis precibus, quibus toto illo tem-
pore Curia Romana eum a custodia di-
mitti urgebat: Legatus tamen adeo im-
pense Regis clementiam exorabat, ut
Ludovicus tam diuturna Cardinalis ca-
ptivitate vindictam abunde expletam
fuisse ratus, tandem Balvem libertati re-
stitueret. Ob hanc tamen violentiam Comm. 16.
Cardinali illatam Regem a Sixto Ponti- c. 7. p. 403.
fice petiisse, atque obtinuisse absolutio-
nem, testatur Comminæus; scripserunt Addit. ad
alii Auctores (*) Regem ac Medicos ab Ciacon.
hoc Cardinali fuisse deceptos, eoquod Dy- Garimbert.
suræ morbum simulasset, hacque fraude de Cardin.
impetrasset, ut Rex Legato hujus infir- 1. 7. c. 5.
mi liberationem petenti annueret. Ce-
terum licet a suo carcere dimitteretur,
nunquam tamen in conspectum Ludovi-
ci XI. admissus, a Legato Romam duce-
batur, a Pontifice & Cardinalibus adeo
perbenignè receptus, ut etiam, quampri-
mum advenisset, a Sixto Papa in Episco-
pum Albanensem eligeretur.

§. XXXIV.

(*) Hæc Continuator ex Spondano ad hunc
annum num. 4. descripsit, qui tamen pro sua
ingenuitate hæc addit: Fabulam putamus, quod
Garimbertus scribit, &c.

Sæcul. XV.
A.C. 1480.

§. XXXIV.

*Exaudivatio peditum Sagittariorum
Helvetii eis subrogati.*

*Francs-
archers*

*Chron. scand.
Lud. XI.
apud Comm.
to. 2. p. 263.*

Pactis cum Maximiliano induciis Ludovicus militum suorum numerum diminueret statuit, omnesque pedites Sagittarios, quos Carolus VII. conscripserat, penitus exaudivit; eoquod non modo miseram plebem suis rapinis immodice vexarent, sed etiam non raro cupiditate prædæ plus nocerent, quam in præliis prodesse; id etiam nuperrime contigerat in prælio Guinegetano; hinc Rex eorum loco validum Helvetiorum agmen in Franciam accivit, eisque liberis sumptus suppeditare promisit. Hoc cum Ludovico Rege Anno millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo foedus inibant, ut cuius sex millia suorum, qui in Franciæ Regno stipendia mererentur, submittere pollicebantur. Porro Helvetiis haud amplius, ac olim sagittariis peditibus, sclopeta dabantur, sed sarissæ longæ, atque ampliores hastæ necnon largi admodum enses haud multum ab acinacum forma ablucentes, eoque armorum genere postmodum nonnullæ etiam aliæ Gallorum legiones instruebantur.

§. XXXV.

§. XXXV.

Sæcul. XV.
A.C. 1480.*Renati Andegavensis Siciliae Regis
obitus.*

Hoc anno Rhenatus Andegavensis Provinciae Comes mortuus est decima Julii Aquis sextiis in Provincia, ætatis suæ anno septuagesimo octavo. Princeps erat virtutum laude, & invicta in omnibus adversis, quibus in cunctis ferme bellis jactabatur, constantia insignis; adeo autem singulis sese affabilem, mitemque præbebat, ut inde Boni cognomentum emeruerit. Fuit etiam singularis cultor Historiæ, Poeticæ, ac præprimis picturæ, in qua eum mire excelsisse sat luculenter testantur ea, quæ adhuc ejus penicillo depicta Aquis, Massiliæ, Lugduni & in aliis locis asservantur. Sanxerat equidem, ut corpus suum Andegavum ad Majorum suorum sepulchra deferretur: ast illo defuncto nulla supremæ ejus voluntatis ratio est habita, Aquensibus ejusdem cadaver aliorum transferri omnino negantibus: quinimo iidem ægre admodum Joannæ ejus Conjugi concesserant, ut cor illius in Andegavensi Ecclesia reponeretur, aliquot tamen post annis ipsum etiam corpus secreto Andegavum deferebatur, atque ingenti

*Bellef. hist.**Franc. l. 5.**c. 146.**S. Marth.**geneal.**Franc. l. II.**c. 4.*

Sæcul. XV. ingenti pompa in Ecclesia S. Mauritii ter
 A.C. 1480. ræ mandabatur.

§. XXXVI.

*Carolus Cenomanensis Comes Renu
 hæres.*

Cum Renu adhuc in vita superstes
 quinque Filios tresque Nepotes ami
 sisset, hinc omnium regnorum atque bo
 norum suorum hæredem instituit Caro
 lum Calabriæ Ducem, Cenomanensem
 Comitem Caroli fratris sui filium. Hab
 lucinantur ergo quidam Auctores, qu
 Ludovicum XI. testamenti tabulis hære
 dem fuisse nuncupatum testantur, quam
 vis, cum Comes haud diu hæreditatem
 possideret, Rex paulopost Provinciam
 suo imperio adjunxisset.

§. XXXVII.

*Comes mortuus, Ludovicus XI. ejus
 hæres.*

Cum Carolus Cenomanensis Massiliam
 contenderet, ut Provinciæ possessio
 nem acciperet, anno sequenti millesimo
 quadringentesimo octogesimo primo ibi
 dem e vivis ereptus est; priusquam vero
 animam redderet, Ludovico XI. cum
 ctisque ejusdem Successoribus Galliarum
 Regibus omnes suas ditiones testamento
 relin-

Sæcul. XV.

A.C. 1480.

reliquit, impense eidem commendans, ut Rex Provinciæ omnes libertates, prærogativas, privilegia, & consuetudines omnino factas testasque tueretur. Huic supremæ voluntatis sententiæ oblucebatur Renatus Lotharingiæ Dux, Iolandæ Andegavensis filius, eoquod contenderet in sui præjudicium Regem ad hæreditatem testamento vocari non posse. Ex adverso Ludovicus se ex legis præscripto legitimum hæredem fuisse nominatum credebat, eo potissimum nomine, quod Provincia juxta patrias leges in tabulis scriptas regeretur: secundum eas vero unicuique integrum esset, pro suo arbitrio quemquam bonorum suorum hæredem facere; præterea addebat, nil solemnus fuisse cunctis Provinciæ Comitibus, quam exclusis foeminis masculos ditionum suarum successores scribere. Hæc rationum momenta Palamades de Forbino, Soleariensis prope Tolonium Dynasta Carolo Ceromanensi Comiti, cujus animum pro suo arbitratu flectebat, tanto verborum pondere exponebat, ut Comes se Ludovicum XI. hæredem nominaturum sponderet, cumque promisso fides constaret, Palamades in obsequii præmium Provinciæ præfectura ad vitæ suæ dies decoratus est.

Fourbin. de
souliees

§. XXXVIII.

Hist. Eccles. Tom. XXX.

D

Sæcul. XV.
A. C. 1480.

§. XXXVIII.

*Rhodi expugnatio a Mahomete II
tentata.*

*Bosius to. 2.
l. II. § 12.*

Ad hæc usque tempora Turcæ contuato victoriarum cursu latius grassabantur, non sine ingenti luctu atque dolore summi Pontificis, omniumque, quorum animis verum conservandæ religionis studium infederat. Mahometes II, cum Italiam armis infestasset, ægre admodum ferebat, Rhodum Insulam imperio suo adeo finitimam adhucdum ab Egeis Jerosolomitans S. Joannis possideri, continuisque maritimis eorum excursionibus mare reddi infestissimum Turcis, necnon hos ab illis non semel ingenti clade fuisse attritos; Quapropter Sultanus, hanc Insulam seu potius illius Metropolim expugnare, post maturam longamque consultationem omnino decrevit, quorumdam proditorum, qui ad eum defecerant, sollicitationibus incitatus. Igitur tanta qua valuit, taciturnitate classem instruxit, eidemque præfecit Mesitem Vezirium Bassam, ex Palæologorum stirpe ortum, qui cum exercitu suo die vigesima tertia Maji præsentis Anni supra millesimum quadringentesimum octogesimi excensionem in Insulam fecit,

§. XXXIX.

§. XXXIX.

Sæcul. XV.
A.C. 1480.*Hujus Insulæ atque urbis situs.*

[Insula hæc Africæ Med'terraneo mari adjacet, atque Septentrionem versus per obliquum Caramaniam Anatoliæ partem spectat, quam alveus ad viginti circiter leucas latitudine sua procurrens ab hac Insula dividit. Latera ejus stipantur Insulis, & dextrum quidem, quod orientem respicit, cingitur Cypro, sinistrum autem ad occasum ambitur Candia: ad meridiem vero Ægypto clauditur, ejusque circuitus viginti sex circiter milliaria amplectitur. Illius Metropolis prope maris litora sita est, & parvi cujusdam collis declivio imposita est; hic collis sensim sese erigens per jucunda planitie ad Septentrionales hujus Insulæ plagas circumfunditur. Tunc temporis gemino murorum ambitu pluribus fortissimis turribus munito coercebatur: ast qua vergit in meridiem, & ubi ad Judæorum domus, quæ in inferiori urbis parte positæ sunt, sese inflectit, turres majori ab invicem intervallo discretæ stabant, unde hac ex parte civitas longe infirmior erat. Fortitudine ceteris omnibus præstabat munimentum, quod Equites inhabitabant; quippe, præterquam quod illud toto mari Septentrionem & Orientem

Sæcul. XV. rientem versus cingeretur, aggeribus etiam
A.C. 1480 altius prominentibus, plurimisque turribus
 firmatum conspiciebatur: sinus vero ejus
 qua parte in Septentrionem vergit, portus
 constringitur, longius ac per trecentos
 passus in oceanum decurrente, cujus fi-
 nes propugnaculo, quod Turrim S. Ni-
 colai vocabant, defendebantur.

§. XL.

Obsidionis initia.

Chalcond.
hist. Turc.
 l. II.

Mahometes, hac insula victricibus se-
 mel armis occupata, planum sibi ad
 Ægypti ac Syriæ expugnationem ite-
 sterni existimabat; hinc classem suam ad-
 movit centum sexaginta navibus instru-
 ctam, & haud minus quam centum ar-
 matorum millibus validam; Turcæ facti
 excursionis, primum in monte S. Ste-
 phani & circumvicina planitie castra
 metabantur, atque adhucdum tentoria
 figebant, cum jamjam velitum turma te-
 merarie usque ad portas urbis procur-
 rens pugnae præluderet; hos tamen mil-
 lites Montelius Vicecomes, Petri Albus-
 sonii Magni Magistri frater penitus dele-
 vit, atque inter eos Demetrium illorum
 ductorem arma manibus suis tenentem oc-
 cidit; equidem ille tam insignis atque
 gloriosæ mortis genere omnino indignus
 erat, cum infamis proditor ac Christianæ
 fidel

fidei desertor esset. Hisce belli prælu-
 diis infidelium spem fallentibus, quidam Sæcul. XV.
A C. 1480.
 militaris Architectus nomine Georgius
 Frapamus natione Germanus Turcis au-
 ctor fuit, ut Turrim S. Nicolai ad impres-
 sionem faciendam tormentis quaterent.
 Idem quoque postera die ad fossæ ur-
 bem cingentis oram e regione palatii,
 quod magnus Magister incolebat, acce-
 dit, atque in civitatem recipi postulat;
 id ubi obtinuit, obsessorum partibus ad-
 hære, urbisque salutem suæ fortunæ
 commodis præferre simulat; quare ma-
 gnus Magister hujus quidem viri opera, Chalcond.
ibid. n. 27.
 nunquam tamen ejus fide utendum exi-
 stimabat, eumque velut exploratorem o-
 culis assidue in eum intentis observari, &
 per satellites conducere præcipiebat.

§. XLI.

*Turcarum classis ab Equitibus magna
 clade dispersa.*

Interim primi jaciuntur aggeres, quos
 Mesites Vezirius majoribus belli tor-
 mentis muniri jubet, moxque turris S. Ni-
 colai explosis grandioris plumbi globis
 concussa magnam partem ampla ruina
 fatiscebat. Civibus terrore ac metu pe-
 ne exanimatis Antonius Fradinus ex or-
 dine S. Francisci suis adhortationibus a-
 nimum reddidit, ac ferme eadem Rho-
 diis

Sæcul. XV.
A.C. 1480.

diis præstitit, quæ Joannes Capistranus olim Belgradienſibus pietatis officia impendit. Ipſe quoque Magnus Equitum Magiſter Albuſſenius urbis ſalutem a turris conſervatione plurimum dependere perſuaſus, totam noctem abſumpſit, ut ad ſuſtinendos Turcarum impetus turrim omni ope & opera muniret, quam ipſe cum ſuo fratre Montelii Comite tuendam ſuſcepit. Altera die Turcæ prope Montem S. Stephani revulſis anchoris ad turrim S. Nicolai ſonantibus tubis ac tympanis claſſem admovent, & ad terram expoſiti, incredibili furore ad oppugnationem procurrunt. Haud ſegniores obſeſſi hinc miſſilibus ignibus, & tormentorum exploſionibus, illinc grandinantibus ſclopis, ac tubis, & undique volitantibus ſagittis & lapidibus irrumpentium Turcarum rabiem multo vulnere, ac promiſcua cæde plectunt. Præterea incendiariæ Chriſtianorum naves plurimas Turcarum triremes igne debant, & emiſſæ ex urbe tormentorum glandes claſſem ingenti ruina diſpergebant.

§. XLII.

Magni Magiſtri cædes a Vezirio tentata.

Tandem Turcæ accepta clade pedem referunt, & præcipiti fuga Triremes ſuas

suas repetunt, Vezirius autem necdum ^{secul. XV.}
 animo fractus fortunam, quæ hac ex par- ^{A. C. 1480.}
 te ejus spem fefellit, sibi magis propi-
 tiam apud Judæorum mænia haud pro-
 cul ab Italica statione experiri voluit, at-
 que illuc octo majoris molis tormenta
 admoveri jussit, quorum vi, & crebra
 mortariorum explosione Turcæ tantam
 murorum stragem ediderunt, ut Itali at-
 que Hispani clam collatis consiliis Ma-
 gnum Magistrum ad urbis deditioem
 inducere tentarent: verum hi ejusmo-
 di consiliis nonnisi suam ignaviam novo
 argumento testatam fecerunt, cujus
 tamen brevi seria eos subibat poenitudo.

Vezirius, cum urbem, quam graviorum ^{Chalcond.}
 tormentorum impetu se expugnaturum ^{l. II. n. 18.}
 crediderat, nequidem de deditioe cogi-
 tare comperiret, nova aggressione eam
 subigere desperat, unde opem consilium-
 que in proditioe quærit. Accersit igitur
 duos transfugas, qui ejuratis Chri-
 stianorum sacris, jam a principio obsidio-
 nis ad Turcarum castra defecerant. His
 ampla pollicetur præmia, si urbem in-
 gressi Magnum Magistrum vel veneno,
 vel sicarii manu e medio tollerent. Trans-
 fugæ, fideique Christianæ desertores
 ad flagitium operam suam pollicentur, &
 se nupera eruptione a Turcis fuisse ca-
 ptos mentiti, Rhodum revertuntur. Ex-
 cipiuntur in urbem, ac captivitatis suæ

D 4 ærumnas

Sæcul. XV.

A.C. 1480.

ærumnas feliciter eluctati creduntur. Verum detecta eorum proditione, extremo supplicio meritas perfidiæ suæ penas publice dederunt.

Tunc primum Vezirius id, quod impiis fraudum consiliis non poterat, per obfirmatam violentiam extorquere decrevit. Ergo omnem conatum suum parat in expugnanda Turri S. Nicolai, a qua prius discesserat. Pro nova hac aggressionem proximius Turri accessurus, pontem ligneum construi jubet, quo facto ferociter toto agmine turris mœnia aggreditur; Ast Magno Magistro hostium impetus viriliter sustinente, pons tormentorum ex turri grandinantium vi dejicitur, & quatuor Turcarum triremes cum pluribus bellicis navibus depressæ undis submerguntur. Sinistro hoc casu adeo non fractus erat infidelium furor, ut etiam magis pertinaci impetu ac repetita rabie turris oppugnationem urgerent, quamvis præcipui eorum Duces, ac inter ceteros ipsemet Ibrahim Mahometis gener trucidati periissent. Tandem divulgato hujus Belliducis obitu Barbarorum virtus & pugnandi ardor defervescere cæpit, atque ipsi spretis Vezirii hortationibus, quibus eos ad vindicandam magni Mahometis generi mortem incitabat, pedem retulerunt. Adeo ignominiosa suorum fuga Vezirium tanto mærore afficiebat

ficiebat, ut adversus turrim S. Nicolai, Sæcul. XV.
A.C. 1480.
quam nulla vi expugnari posse credebat,
haud ultra quicquam moliri ausus esset.

§. XLIII.

*Invieta Rhodiorum virtus; Vezirius
obsidionem solvere conatus.*

Nihilominus consilium cepit, undique Chalcond.
l. II. c. 29.
uno tempore in urbem impetum faciendi, ut propugnantium viribus ad varia discrimina divisus, eo facilius Rhodum subigere posset. Interea temporis Architectus ille Germanus, cujus supra meminimus, de proditione postulabatur, crimenque suum passus, in amplo urbis foro suspendio plectebatur. Vezirius tanto acerbius hujus desertoris jacturam ferebat, quo firmiter in ejus perfidia præsidium collocabat; Hac quoque spe delusus, urbem primum fallacibus promissis, duris demum minis ad deditorem provocat, omnesque belli machinas admoventi, urbemque diu noctuque continuo tormentis concuti jubet. Effluxit exiguum temporis spatium, & jamjam plus quam ter mille quingenti globi mœnia feriebant; Nec inde tamen fracta est invieta Rhodiorum constantia, sed cuncti ad novos hostium insultus virili animo sustinendos accendebantur. Tandem die vigesima septima Julii Turcæ toto exercitu

Sæcul. XV. citus robore simul ab omni parte urbem
A. C. 1480. aggrediuntur, & primo impetu illam civi-
 tatis regionem, quam Judæi incole-
 bant, occupant, quam tamen Equites
 post pertinax duarum horarum certamen
 denuo recuperarunt. Nihilominus Tur-
 cæ prælium instaurant, & fervente pu-
 gna unice Magnum Magistrum petere,
 eumque certo occidere jubentur. Hi
 milites viribus integri velut efferæ bestie
 in Christianorum agmina effunduntur,
 ac nonnulli ad quævis audenda magis
 parati, ad ipsum etiam Magni Equitum
 Magistri latus penetrant, eumque in hoc
 conflictu quinque vulneribus sauciant.
 Nihilominus & hi in fugam aguntur, ac
 ceteri Turcæ ab omni parte invicta vir-
 tute repulsi, cum Judæorum mœnia a
 suis derelicta cernerent, ab ulteriori ag-
 gressione cessarunt, quare Rhodii simul
 cum toto agmine per dejectorum mœ-
 nium ruinas effusi in hostem erumpunt,
 & Turcarum exercitum usque ad eo-
 rum castra insequuntur. Ipse Vezirius
 dispersas undique copias colligere ne-
 quidquam conatus, concitata fuga, om-
 nique pedum studio ad fluminis lit-
 tora contendere compulsus est.

*Spond. con-
 tin. annal. ad
 ann. 1480.
 n. 2.*

Equites, parta victoria gloriosi in ur-
 bem redeunt, secum deferentes Imperia-
 le vexillum, quod ante ipsa Vezirii ten-
 toria eripuerant. Postquam Equites e
 prælio

prælio victores cum exercitu suo civitatem repetebant, plures transfugæ, qui adeorum signa convolabant, testabantur, fervente potissimum prælii ardore Crucem auream in aere splendidissimam Turcis apparuisse, eosque pulcherrimam conspexisse Virginem candidissimo amictu ornatam, quæ clypeum in brachio, hastamque in manu gestasset, ac insuper Virum quemdam auctoritate gravem, & camelina veste indutum, cum splendidissimo juvenum flammeis ensibus succinctorum comitatu ad defensionem urbis accurrere visam fuisse, hisque apparitionibus, addebant illi, adeo Turcas fuisse percussos, ut erecto Religionis Equestris vexillo, in quo B. Virginis MARIÆ, & S. Joannis Baptistæ imagines erant depictæ, hostium plures in terram exanimes corruerint, nequidem ullo a Christianis accepto vulnere. Chacondyles hæc recenset visiones, sane Auctore Græco dignas, quibus tamen minus (*) Turcarum fuga adscribenda, quam

Sæcul. XV.
A. C. 1480.

Chacond.
hist. Turc.
impress. a
Clauser, de
trad. Vign.
p. 274.

Vid. P. Bouhours in hist. Albusson.

(*) Græca fides, nulla fides, ergo juxta Continuatores, qui ad hoc proverbium alludit, nulla huic visioni fides adhibenda, Et tamen MANNUS (ergo saltem aliquo modo) juxta eundem Turcarum fuga eisdem attribuenda, quam Albussonii prudentiæ, utpote natione Galli.
Nec

Sæcul. XV. quam Petri Albufsonii magni Magistri
 A.C. 1480. prudentiæ atque fortitudini.

§. XLIV.

*Duæ naves a Neapolis Rege Rhodum
 missæ.*

Cum interea Turcæ omnes belli machinas, cunctaque impedimenta ad naves suas deducerent, duæ prægrandes triremes a Ferdinando Neapolis Rege submissæ ad hanc Insulam in opem Rhodiorum accurrebant. Vezirius, cum eas ob ventorum injuriam cum suis navibus aggredi non posset, illas tormentis necdum ad naves deportatis ex litore verberari jussit. Nihilominus altera earum secundis velis portum ingressa est, altera vero ventis & fluctibus improbe jactata altum repetebat, & postera die infidelium classi admodum vicina visabatur. Re comperta Vezirius eam occupaturus viginti triremes emittit, earumque Præfectum

Nec tamen solus Chalcondyles hanc rem testatam reliquit, sed etiam Guilielmus Cohorsinus Ordinis Vicecancellarius, auctor coævus, & tum Rhodi præsens, in suo de ipsa hac obsidione commentario, eadem recenset, & ipse Albufsonius in suis ad Fridericum literis die 13. Septembris datis de hac victoria differens ait: misisse Deum de coelo auxilium.

fectum ad rem strenue gerendam precibus
& iussis concitat.

Sæculi. XV.
A. C 1480.

§. XLV.

Turcicæ classis Fuga.

Jamjam cruentum utrinque certamen in tertiam ferme horam effluebat; tandem vero Turcæ cedere ac Præfecti triumvirum morte conterriti Neapolitanam navem dimittere cogebantur. Igitur die decima nona Mensis Augusti Ottomana classis relicta statione sua ad portum Fiscum appulsa est, ubi Turcis in terram expositis, Constantinopolim contendit.

§. XLVI.

*Ecclesia a Magno Magistro in grati
animi memoriam extructa.*

Magnus Rhodiorum Magister, vix ab inflictis vulneribus sanatus, voti religione se adstrinxit, se magnificam Ecclesiam sub invocatione Beatæ Virginis Mariæ de Victoria extructurum, huicque sacro, magnoque operi reparatis Rhodi munimentis mox dedit initium: cum autem hæc Victoria eodem, quo Græci festivitatem S. Pantaleonis agunt, die reportata fuisset, Petrus Aluffonius Magnus Magister præcepit, huic quoque Sancto Martyri sacrum procul ab Ecclesia sacellum longe nobilissimum erigi, ibidemque

Sæcul. XV.
A. C. 1480.

demque secundum ritum Græcorum rem
divinam peragi curavit. Præterea Ge-
nuæ prope oratorium Ecclesiæ Cathedra-
lis ad S. Laurentium, ubi pretiosi ci-
neres S. Joannis Baptistæ asservantur, æ-
liam Ecclesiam ædificari statuit, piūque
suum propositum religiose executus est.
Redibit sermo de dignissimi hujus Ma-
gistri virtutibus, qui solido trimestri Tur-
carum insultus invicto animi robore sus-
stinuit, atque adeo nullam impigri Ducis
partem prætermisit, ut etiam Mesitam
Vezirium, postquam novem aut ferme de-
cem fucrum millia, plurimasque naves
& triremes amiserat, obsidionem solvere,
atque Rhodum Insulam turpiter deserere
cogeret.

§. XLVII.

*Pax Florentinis a Pontifice
concessa.*

Volater. l. 5. Rhodi Insulæ obsidio a Turcis tentata,
quadantenus caussa extitit, ut Sixtus
Brutus hist. Papa pacem, quam per integrum bien-
Florent. l. 5. nium & amplius Florentinis negaverat,
nunc benevole concederet. Ast Veneti,
quod iis ignaris pax ista fuisset firma-
ta, graviter palamque queruntur. Ea
agendi ratio summopere displicuit Pon-
tifici, indeque graves admodum tumultus
Florentiæ suscitabantur, qui haud alia
via

via sedari poterant, quam decreta ad Venetos Deputatorum legatione, qui totam rei gestæ feriem eos edocerent. Florentini suos quoque Oratores ad Pontificem ablegarunt, nec tamen ad Papæ alloquium admittebantur, nisi ea lege, ut acceptarent pacis condiciones a Sixto Pontifice, & Ferdinando Neapolis Rege propositas. Annunt illi, ac demum admissi, præ foribus Basilicæ S. Petri in genua provolvuntur, ubi de more viritim unico virgæ ictu verberati, atque Ecclesiæ reconciliati, in Basilicam intramissi sunt, reique divinæ interfuerunt. Inter pacis condiciones præcipua fuit, ut Florentini quindecim naves Ferdinando Regi ad propulsandam Turcarum ferociam submitterent, easque propriis sumptibus tamdiu alerent, quamdiu Mahometis exercitus in Italia maneret; Infideles enim hanc regionem foede devastabant, ira & furore accensi ob Rhodum incassum oppugnatam. Has igitur calamitates Papa miseratus adeo facilem paci concedendæ animum præbuerat.

§. XLVIII.

Turcarum incursiones in Italiam.

Mahometis exercitui in Italia imperabat Bassa Geduces Achmetes. Præcipuus expeditionis suæ scopus erat, ut Neapo-

Sæcul. XV.
A.C. 1480.

Kronz. 13.
Wand. 19. &
12. Sax 28.

Sæcul. XV.
A.C. 1480.

Neapolis Regnum occuparet, indeque Ferdinandum Regem propelleret; ad hoc consilium per Venetos impulsus a Krantzio dicitur, eoquod Ferdinandus contra ipsorum jura regnum Cypri occupare tentasset; forte etiam Achmetes, ut alii testantur, propria in Ferdinandum vindicta concitatus erat, eoquod ille sæpe Christianis adversus Turcas operam tulisset.

§. XLIX.

Hydruntina Provincia a Turcis expugnata.

Catalcondyl.
hist. Turc.
l. II. n. 29.

Verum quacunque demum ex causa Achmetes ad hanc invasionem impulsus dicatur, id omnino certum est, quod ex Valona quadam Epiri urbe solaverit, indeque die vigesima octava Augusti profectus classem suam Hydruntinam appulerit, quæ urbs est maritima non nisi sexaginta miliaribus a Calabria distans. Hanc Achmetes totius belli instrumentis & apparatu diu noctuque oppugnabat, tandemque illam decima septima obsidionis die ad deditionem compellebat, urbemque ingressus omnia ferro flammaque vastabat. Ferunt, duodecim ferme Christianorum millia vel cæsa fuisse, vel in captivitatem abstracta. Postremos inter numerabatur ipsemet Archi-

Archiepiscopus, qui quamvis viribus exhaustus, ac multo senio pressus esset, sacratissimum tamen Crucis lignum manu tenens Christianos ad fidei constantiam adhortabatur, demum vero ferra lignea in duas partes dissectus obiit: ita rem narrant Scriptorum nonnulli, licet illum alii vivum pelle exutum tradant. Educabantur ex urbe alii circiter octingenti Christiani, qui omnibus spoliati vestibus, cum potius mortem oppetere, quam fidem Christi abnegare vellent, in parva valle, quæ deinceps Martyrum vallis vocata est, trucidati sunt.

Sæcul. XV.
A. C. 1480.

Hydrunti expugnatio tantum terrorem universæ Italiæ attulit, ut illam deserendi magis quam propugnandi omnium esset sollicitudo, additque Bonifacius, ipsum Pontificem Roma in Gallias se recipere statuisse, mox tamen animo erectum, depulso metu opportuna adhibuisse media, ut Ecclesiæ ditiones tueri, ac subditorum securitati consulere posset.

Bonif. 4.
deca. 6.

§. L.

Sollicitudo Pontificis in repellendis Turcis.

Hanc ob rem Papa Florentinos in gratiam recepit, ut supra vidimus; Ferdinandum etiam Neapolis Regem admonuit, ut Alphonsum filium suum ab Etruria

Brutus hist.
For. 1. 7.
Onaphrus
in Sixt. IV.

Hist. Eccles. Tom. XXX. E revc-

Sæcul. XV. revocaret; denique Imperatorem, ac Re-
A.C. 1480. ges & Principes ad opem Christianis fe-
 rendam hortabatur, & viginti quatuor
 triremes, quas in subsidium Rhodiensium
 Equitum paraverat, impigro studio, om-
 nique diligentia in Apuliam transvehere
 jubebat. Insuper Principes & Prælatos
 quantocius Romam venire rogavit, ut de
 mediis pro tuenda Religione opportunis
 una omnes communi consilio delibera-
 rent. Hæc sollicitudo eo magis ad co-
 hibendos Turcarum progressus necessa-
 ria erat, quo furiosus Bassa Achme-
 tes, occupatis nonnullis urbibus, totam
 oram Adriatici maris incursionibus in-
 festaret, ac sacram quoque ædem Lau-
 retanam deprædari moliretur. Verum
 Achmetes ad solum Christianæ classis
 conspectum ingenti repente terrore cor-
 ceptus, pedem quam citissime referre fra-
 tuit. Ceterum Hydrunti ab infidelibus
 capti historiam Antonius de Ferrariis in
 talo sermone descripsit, quam Michael
 Martianus Anno Domini millesimo sex-
 centesimo duodecimo latine reddidit.

§. LI.

*Joannis Dlugossi Scriptoris Poloni
 obitus.*

Michov. l. 4

c. 72.

Cromer. l. 29

Revocant ad hunc annum Auctores Po-
 loni obitum Joannis Dlugossi, qui

& Longinus dicebatur, ac Canonicus Cracoviensis, necnon paulo post Leopoldiensis Archiepiscopus renuntiatus fuerat. Scripsit Poloniæ historiam typis excusam, cujus authographum Romæ in Bibliotheca Patrum Oratorii S. Philippi Nerei asservatur. Plurimum commendatur a Pio II. summo Pontifice; erat enim Vir omni laude dignus, & tam nobilitate generis, quam virtutum, eruditionis, ac singularis in rebus gerendis dexteritatis fama insignis, qui quamvis multa a Casimiro Rege propter Sbigneum Cardinalem perpeffus esset, postea tamen ab eodem Principe ob meritorum præstantiam multis beneficiis cumulatus est, adeo, ut Rex ipse & liberorum suorum educationem & gravissimas legationes eidem, explorata Viri probitate, commiserit. Exequiæ illius magnifica pompa celebratæ sunt, quibus Michovius, ut ipse refert, interfuit, qui etiam Dlugossi vitam moresque fufius describens, cunctas hujus Viri lucubrationes recenset.

Sæcul. XV.
C.A. 1480.

§. LII.

Controversia de Annulo B. Virginis.

Exeunte Mense Decembri summus Pontifex dirimere nitebatur controversiam inter Perusinos, & Clusinos Cives

Bzov. annal. eccl. ad ann. 1480.

E 2

exor-

Sæcul. XV. exortam. Hæc occasionem nacta est et
 A.C. 1480. Annulo nuptiali, quem Beatissimæ Vir-
 ginis S. Josephus ejusdem Sponsus dona-
 verat. Perusini, qui hunc annulum a
 se divina virtute delatum contendebant
 hujus sacræ reliquiæ recuperationem
 tantopere cordi habebant, ut omnia sua
 bona, vitamque profundere parati essent
 dummodo hunc thesaurum Clusinis Clu-
 vibus, qui eum furto sustulerant, eriperent
 possent. Equidem summus Pontifex
 hanc controversiam eo pacto componere
 peroptabat, ut Sacer annulus Romanæ
 deferretur, atque in quamdam hujus
 Ecclesiam recondideretur: nihilomi-
 nus hac in re supremæ auctoritatis sui
 potestate uti reformidabat, veritus, ne
 inde seditio suscitaretur. Quapropter
 indecisam permansit usque ad ejus suc-
 cessorem Innocentium VIII. Papam, qui
 hujus annuli possessionem Perusini
 confirmando, controversiæ finem impe-
 suit. Totius rei historiam luculenter de-
 scripsit Joannes Baptista Laurus itidem
 Perusinus, hancque in rem commenta-
 rium edidit Romæ Anno Domini mille-
 simo sexcentesimo vigesimo secundo typis
 impressum. (*)

§. LIII.

(*) De veritate hujus reliquiæ utiliter le-
 gendus est Prosper Lambertinus postea Be-
 nedicti-

§. LIII.

*Principes ad expeditionem in Turcas
a Papa stimulati.*

Postquam summo Pontifici innotuerat, Marian. l. 24
Turcas Italiam invasisse, eosque ad- c. 21.
versus Rhodiorum Insulam arma vertif- Bonfin. 4.
se, ac jamjam Hydruntinam urbem ex- dec. 6.
pugnasse, inde ejusdem sollicitudo, ac
tuendæ fidei Christianæ studium tanto-
pere accendebatur, ut Principes Chri-
stianos ad jungendas armorum vires ad-
versus communem Religionis hostem to-
to conatu induceret, eosque ad mutuam
inter se concordiam, aut saltem trienna-
les inducias adhortaretur. Præter hæc
eos admonebat, ut sacram expeditionem
contra Infideles susciperent, suisque co-
piis, si fieri id posset, per semetipsos im-
perarent: ut vero ipse Pontifex prior
Principibus exemplum præberet, Genuæ
viginti quatuor triremes omni armo-
rum apparatu instrui jussit. Tam fervi-
dis Papæ monitis animati Ferdinandus
& Isabella Castellæ atque Arragoniæ
Reges arma adversus Turcas parabant,
quam-

nedictus XIV. in aureo suo commentario de
Festis B. Mariæ Virginis part. 2. §. 9. mihi fol.

253.

Sæcul. XV.

A.C. 1481.

quamvis eorum conatus successu carerent. Præterea Matthias Hungaria Rex bis mille equites longa militia effertatos ad Ferdinandum Neapolis Regem socerum suum in Apuliam transmisit. Rex quoque Scotiæ, etiamsi injuriam ab Anglis acceptam ulturus ingentem comparasset exercitum, nihilominus obædo Sedis Apostolicæ mandatis obsequendi studium propriis etiam commodis suis præferebat, ut Cardinali, qui tum in Anglia Legatione fungebatur, ne ultra quicquam adversus Anglos moveret, prohibenti nulla mora obtemperaret, licet Anglorum copiæ, nulla auctoritatis Apostolicæ habita ratione, Scotiam infestare non cessassent.

§. LIV.

Mahometis II. Turcarum Imperatoris obitus.

Nihilominus fervens Pontificis studium, ac quorundam Principum molimina parum profecissent, nisi Deus fidei suæ causam ipse tuendam in se suscepisset, ac Mahometem II. juratum Christiani nominis hostem de medio sustulisset; quippe tempore toti Italiæ auspiciatissimo hic Sultanus mortuus est apud Nicomediam die tertia Maji hoc anno millesimo quadringentesimo octogesimo primo,

primo, quo iterum Rhodum adoriri de Sæcul. XV.
 creverat, atque in procinctu erat, ut re- A.C. 1481.
 centes copias Hydruntum mitteret;
 quamvis alii Scriptores referant, Maho-
 metem, dum Ægyptum invadere para-
 bat, in quodam vico unius diei itinere a
 Bythynia dissito die quarta Mensis, quem
 Turcæ primum Rabiæ mensem appel-
 lant, Hegiræ Anno octingentesimo octo-
 gesimo sexto e vivis ereptum fuisse. E-
 jus mortis causa exstitit, sive venenum
 a Medico Ægyptio ei propinatum, sive
 tumor, quo in una tibia affectus erat.
 Tum Annum ætatis agebat circiter quin-
 quagesimum tertium, Regni sui trigesi-
 mum primum. Is tot victoriarum glo-
 riam non modo suæ debebat fortitudini,
 sed & potissimum prudentiæ, ac saga-
 ci suæ in civilibus experientiæ. De in-
 numeris ejus vitiis ac crudelitate jam
 in pluribus locis sparsim mentionem fe-
 cimus. Testatur Comminæus, Maho- Vid. tom.
 metem, Ludovicum XI. & Matthiam ann. 1451.
 Hungariæ Regem merito numerandos l. 64. & 65.
 esse inter præstantissimos Principes, qui Comm. l. 6.
 centum abhinc annis summæ rerum præ- c. 13.
 fuissent. His addidit idem Auctor, se
 vidisse testamenti tabulas, quibus Ma-
 hometes præceperat, ut quoddam tribu-
 tum non ita pridem ejus subditis impo-
 situm abrogaretur. Ceterum ejusdem se-
 pulchro inscribebantur omnium Princi-
 pum,

Sæcul. XV. A.C. 1481. pum, quos debellabat, nec non Provinciarum, ac potissimum urbium a se captarum nomina.

§. LV.

Duo Filii Bajazetes & Zizimus Mahometi superstites.

Duos Mahometes reliquit filios, Bajazetem primogenitum, & Zizimum natu minimum. Hic regnante Patre suo Lycaoniæ, in Asia minore, ille vero Paphlagoniæ Præfecturam tenebat; quod propter hi duo fratres mortuo eorum Patre longius a Constantinopolitana urbe aberant; semper enim ab invicem se juncti vivebant, & non nisi unica vice in toto vitæ suæ tempore mutui alloqui opportunitate fruebantur; id studiose Mahomete eorum Patre factum; is enim verebatur, ne in Patris vitam ambo hi fratres mutuo amicitie foedere juncti insidias struerent, aut suborta inter ipsos æmulatione dissidia suscitarent. Zizimus, quod nomen in Turcico idiomate *amorem* significat, magni ingenii acie, ac animi ingenuitate præditus erat, necnon ad heroica facinoratus videbatur: præterea non minus armorum, quam literarum studio præclarus, etiam linguarum ac præcipue Græcæ atque Italicæ peritia excellens. Quin

Paranz l. 1. c. 33.

Quin imo ipsius Mahometis Patris sui Sæcul. XV. A.C. 1481.
 Historiam elucubrare decreverat, jamque
 operi manum admoverat, cum de Ma-
 hometis morte certior factus esset. Se-
 ctæ suæ quidem studiosissimus erat, nihi-
 lominus Equites Rhodios, quos ejus Pa-
 ter plusquam vatiniانو odio infectaba-
 tur, singulari affectu colebat.

§. LVI.

*Dissidia inter ambos fratres de Im-
 perio; Bajazetes victor.*

Contra Bajazethes, cujus nomen idem
 sonat ac fulgur seu fulmen, animi sui Chalcond. hist. Turc. l. 12 n. 2.
 ignobilitate plurimum a nominis splen-
 dore abludebat: Princeps enim erat in-
 genio tardus, ac primævo naturæ vitio Spandug. tract. de Turcis.
 plurimum a bellandi ardore alienus: Zygom. l. 2. Turco-græc.
 Porro ambo hi fratres vix comperto Pa-
 tris sui obitu in id unum certatim in-
 cumbebant, ut quisque sibi imperium
 vendicaret. Contendebat Bajazethes,
 sibi tanquam natu maximo coronam
 deberi: Zizimus vero eam sibi adscribe-
 bat, eoquod ipse a Mahomete jamjam
 Imperatore progenitus esset: cum tamen
 Bajazethes Patre necdum imperii hono-
 ribus aucto primam lucem aspexisset,
 proin hic nonnisi privati hominis, ille ve-
 ro Sultani, seu Imperatoris Filius foret.
 Nihilominus prævaluit Bajazethis factio,

Secul. XV. & Zizimus opportunitate maris destitu-
A.C. 1481. tus, jamjam in ipso terrestri itinere, quod
 Constantinopolin accessurus susceperat,
 de fratris sui inauguratione certior red-
 debatur. Nec tamen adeo funesto
 hoc nuncio animum despondit, quin ma-
 gnis itineribus Prusam ad antiquam illam
 Ottomannorum Imperatorum regiam
 contenderet, atque capta hac urbe de-
 mum amicorum suorum ope & opera
 adjutus imperii Proceres sibi devincire
 conaretur.

§. LVII.

Bellum inter ambos hosce Fratres.

Chalcend.
ibid.

Bajazethes, cum fratris sui exercitus in-
 dies numero plurimum cresceret, ne
 Asiam quoque in suam redigeret potesta-
 tem, verebatur; hinc Bassam Achmetem
 illum ipsum, qui nuper Hydruntinam
 urbem ceperat, cum validis copiis ad-
 versus fratrem suum movere jussit. Hic
 maxima, qua potuit celeritate accurrens,
 in quadam planitie prope Prusam ca-
 stra metatur, Zizimus vero omni cuncta-
 tione remota ipse equites suos in aciem
 ducit, atque explorato Achmetis exer-
 citu, certaminis discrimen experiri de-
 cernit, adverso tamen Marte; quippe a
 fratre suo ingenti clade prosternebatur;
 unde ab Ægypti Sultano, Ciliciæ Rege,
 &

& Magno Rhodiorum Magistro, omnibus ^{Sæcul. XV.}
 juratis Turcarum hostibus, suppetias ^{A. C. 1481.}
 quærere coactus est. Ad hos igitur fe-
 stinus accurrit, nonnisi quadraginta Equi-
 tibus stipatus, & per incognitas plagas
 diu noctuque progrediens, demum in Sy-
 riam contendit, inde vero per Arabiam
 desertam tandem Cairum pervenit. Hunc
 velut illustrem quemdam Principem
 Gait-Bey, seu Ægypti Sultanus summis
 honoribus excepit, ipsamque ejus uxo-
 rem, ac liberos paulopost Cairi adven-
 tantes haud vulgaribus benevolentiae si-
 gnis prosecutus est. Porro Sultanus Zi-
 zimum in gratiam Bajazethis reducere,
 ac concordiam inter utrumque fratrem
 conciliare studebat, frustraneo tamen co-
 natu, nec minus iniquo Zizimi rebus fa-
 to; quippe tot pacis articuli identidem
 proponebantur, ut Zizimus longiori mo-
 ra detentus, tempus consiliis suis maxi-
 me opportunum irreparabili fortunæ suæ
 damno otiosus perderet.

§. LVIII.

*Tumultus post Mahometis obitum Con-
stantinopoli suscitati.*

Jamjam Bajazethes die decima nona
 Maji Constantinopolim venerat, nec
 tamen sine ingentibus obstaculis firmum
 imperii sui solium conscendere poterat;
 Proce-

Secul. XV.
A.C. 1481.

Procerum enim potissimi Zizimo favebant, sperabantque, se sub ejus regimine bene, fortunateque vitam transacturos, eoquod illum velut Principem præclaris omnino dotibus præditum venerarentur. Ea etiam ex causa illum Mahometes imperio magis aptum censebat quam Bajazethem ejus fratrem, qui in libidinem magis effusus, quam bellicæ gloriæ cupidus erat. Hinc sensim tantopere seditio invaluit, ut etiam ad manus ventum esset, ac Bassarum unus trucidaretur. Ad sedandum populi tumultum Bajazethis fautores Corchutem ejus Filium adhuc puerum, qui Constantino- poli educabatur, in regio solio collocabant, hacque via imperium Bajazethi asserebant; hic vero vix Constantino- polim advenerat, cum illico proprium filium suum in Asiam relegaret, quibusdam ditionibus eidem assignatis, ut hoc pacto exauctorationis suæ dolorem æquius toleraret. Ceteros quoque Filios suos in diversas Asiæ Provincias amandabat, eoquod sibi ab eis periculum imminere suspicaretur.

§. LIX.

*Amurathis Filius imperii Turcici
æmulus.*

Sub idem tempus apud Matthiam Hungariæ Regem Vir quidam diversabatur,

tur, qui se Amurathis, a quo Mahometes ^{Sæcul XV.}
 progenitus erat, Filium dicebat. Hic ^{A.C. 1481.}
 adhuc puer a Christianis post captam
 Constantinopolim interceptus, & Nicco-
 lao V. Pontifici oblatus, suscepto Ba-
 ptismate, literis egregie instructus fue-
 rat; postmodum Roma profectus, ad
 Fridericum Imperatorem, inde vero in
 Hungariam ad Matthiam Regem con-
 tendit, benignioris fortunæ auspicia præ-
 stolaturus. Percepto Mahometis obitu,
 & compertis Bajazethem inter & Zizi-
 mum contentionibus, ex Hungaria ad
 Magnum Rhodiorum Magistrum literas
 dedit, ut copiarum subsidia impetraret,
 hancque in rem pluribus exposuit, se so-
 lum legitimum esse regni hæredem, Ma-
 hometem vero fuisse spurium illius u-
 surpatorem, proin tam ipsum, quam e-
 jusdem filios a successionis jure arcen-
 dos. Ast speciosæ hæ preces surdas ^{Leunclav.}
 pulsabant aures, & Bajazethes Patris sui ^{pandect.}
 imperium tranquille possidebat, quam- ^{Turc. c. 1561}
 vis per summam ingratitude Achme-
 tem, cujus opera in regno vel maxime
 contra Zizimum fratrem suum stabilitus
 fuerat, in quodam convivio, seu propria
 seu aliena manu trucidasset, eoquod, ut
 autumant nonnulli Scriptores, nimia, qua
 Achmetes apud Janissaros valebat, au-
 thoritas Bajazethi plurimum suspecta
 esset.

§. LX.

Sæcul. XV.
A. C. 1481

§. LX.

Hydruntum recuperatum.

*Onuphr. in
Sixt. IV.
Bzov. hoc
anno.*

Interim Alphonsus Neapolitani Regis Filius exercitum, Pontifex vero clausum Hydruntinis in auxilium submittebant, quæ copiæ Hungarorum suppetiis junctæ præsidarios milites, quos Achmetes Bassa in urbe reliquerat, pactis de conditionis legibus cedere compellebant. Referunt nonnulli, Alphonsum mille quingentos Turcas ex hoc præsidio retinuisse, datisque stipendiis eos suis signis adscripsisse, ut eorum opera adversus Florentinos, & Venetos, quibus bellum nuntiaverat, uteretur; Principes enim Italiæ vix metu Mahometis liberati, opportunam, qua Græciam recuperare, & durante Bajazetis ac Zizimi fratrum disensione Turcas junctis viribus aggredi potuissent, occasionem usque adeo neglexerant, ut etiam mutuis inter se armis denuo certare cæpissent. Ipse quoque Sixtus Pontifex, pro Ecclesiæ libertate, ejusque jurium defensione, ut præsetulit, primo adversus Ferdinandum Neapolis Regem armorum societatem cum Venetis sanxerat; cum vero omnes Italiæ Principes adversus Venetos, quorum potentiam nimium augeri verebantur, conjurarent, ipse etiam summus Pon-

Pontifex foedus cum eis initum rescidit, Sæcul. XV.
A. C. 1481.
eosque gravissimis perculit censuris, quas ipsi flocci habentes per appellationem ad futurum Concilium eluserunt. Nilominus per solidum biennium hoc bellum cum ingenti Italiae periculo protrahebatur, tandem vero invito Pontifice per pacem diremptum est.

§. LXI.

*Officia Curiae Romanae vacuum
exposita.*

Tot praeliorum & bellorum sumptibus Curia Romana penitus exhausta, non solum nova tributa inducere, & vetera augere, verum etiam nova officia, quæ venderentur, stabilire compellebantur, ut tantis impensis diutius sustinendis par esset. (*) Ergo rursus *Abbreviatores*, ut vocant, instituuntur, quorum officium olim a Pio II. erectum, nuper a Paulo II. ejus successore non sine gravi Platinæ offensione abrogatum fuerat. Creantur etiam *Assessores*, sine quibus nullæ confici tabulæ, nec lites continuari poterant; plura insuper alia stabilita fuere officia, ob quæ Viris probis, & solo scientiarum merito claris ad altiora gradum promove

(*) Vide *Histor. continuat. Abb. Fleury librum CXXIV. §. XLVIII.*

Sæcul. XV. vere interdicebatur, quandoquidem de
A.C. 1481. ficientibus nummis ejusmodi munia e-
 mere haud poterant. Equidem hanc
 institutionem calamitas extorquebat,
 non raro tamen Propinqui ac Pontificis
 Ministri ad ejusmodi artes suam ultro o-
 peram conferebant, eoquod inde in eos
 quoddam lucrum redundaret: præse-
 tim cum ipse Pontifex vix non ad prodig-
 alitatem usque liberalis, tam in sangui-
 ne sibi junctos, quam in Ministros suos
 amplissima dona, pluraque munera pro-
 funderet, ac insuper in ædificiis con-
 struendis omnino nullis sumptibus par-
 ceret, ut refert Onuphrius, præcipue
 dum mentionem facit de Bibliotheca Va-
 ticana toto terrarum Orbe celebratissi-
 ma, quam idem summus Pontifex libris
 ex tota Europa conquisitis, necnon Co-
 dicibus manu exaratis locupletabat, cer-
 tosque proventus assignabat; unde cu-
 stodes, & librarii Græci latini & he-
 braici sermonis periti sua salaria percipe-
 re possent.

*Onuphr. in
 Sixt. IV.*

§. LXII.

*Festum S. Josephi a Sixto IV.
 institutum.*

Haud immerito Sixtus IV. summus Pon-
 tifex S. Josephi festivitatem in uni-
 versa Ecclesia celebrandam instituisse
 credi-

creditur; quippe omnino certum est, *Sæcul. XV.*
 quod ante hunc annum Domini millesi- *A. C. 1481.*
 mum quadringentesimum octogesimum
 primum nequidem tempore Constantien- *Vid. supra*
 sis & Basileensis Concilii stabilita fue- *To XXVI.*
 rit; unice enim hæc festivitas in coeno- *l. 103. §. 206.*
 biis Carmelitarum (*) Fratrum Mino-
 rum,

(*) Hanc in rem doctissimus Cardinalis
 Prosper Lambertinus postea Benedictus XIV.
 Pontifex æterna memoria dignus eruditissimo
 calamo hæc scripta reliquit in suo libro de
 Beatificatione, & Canonizatione Sanctorum
 tom 4. lib. 4. cap. 20. fol. mihi 132. num. 17.
De Auctoribus, qui cultum S. Josephi propa-
garunt posterioribus sæculis in Ecclesia Occi-
dentali, communis est Eruditorum sententia, Pa-
tres Carmelitas ab Oriente in Occidentem tran-
sulisse laudabilem consuetudinem præstandi am-
plissimum cultum S. Josepho: demum non mo-
dicam Cultui accessionem factam esse ex singu-
lari devotione, qua Sancta Theresia Divum
Josephum est prosecuta . . . Elevatio ejus fe-
sti ad ritum duplicem secundæ classis, Et hy-
mnorum propriorum additio facta est auctorita-
te Sacræ Congregationis, Et instante Venera-
bili (Anno 1762. prodiit decretum de Beati-
ficatione ejusdem Ven. Virginis Claræ Mariæ)
Dei Serva Sorore Clara Maria de Passione,
quæ ex nobilissima Principum Columnensium
Hist. Eccles. Tom. XXX. F fami-

Sæcul XV. rum, aut forte etiam Fratrum Ordinis
AC 1481. S. Dominici celebrabatur: alibi vero hoc
 festum adhuc incognitum fuisse conjici-
 mus ex summo studio ac sollicitudine,
 qua celebris Gersonius tum publicam
 hujus solemnitatis institutionem urge-
 bat; quamvis enim forte ejusdem ad-
 hortationes, epistolæ, ac crebræ sollici-
 tationes quorundam animos accende-
 rint, nihilominus hoc festum non nisi
 longo post Gersonii obitum tempore
 institutum fuisse videtur. Illud igitur
Sixtus IV. Pontifex primo in urbe Ro-
 mana celebrari præcepit, eo tamen ver-
 borum tenore, ut potius, si tamen Bail-
 leto fides adhibenda, hanc festivitatem
 redintegrasse videatur; cuncta etiam Bre-
 viaria, quæ regnante hoc Pontifice e-
 dita fuere, Officium S. Josephi non nisi
 sub ritu festi semiduplicis annuntiant, in
 iis,

Baillet Vit.
Sanct 19.
Mart. to. I.
in fol.

*familia orta post emissam Professionem inter
 Moniales Discalceatas S. Theresiæ, suæ sanctæ
 Matris zelum imitata plurimum laboravit, ut
 nova fieret cultus accessio in honorem S. Jose-
 phi ex elevatione Officii ad ritum duplicem se-
 cundæ classis, Et concessione Hymnorum pro-
 priorum . . . Hoc ipsum etiam Sancti Josephi
 Nomen est in Litanis Fratrum Discalceatorum
 Beatæ Mariæ de Monte Carmelo, ut ex ejus
 Manuali impresso Madriti, Et debitis appro-
 bationibus roborato desumitur.*

iis vero, quæ sub Innocentio VIII. ejusdem Successore typis impressa fuere, idem officium majori cum solemnitate celebrandum indicitur. Successu temporis, ac sub finem Sæculi decimi quinti Galliarum & Belgii Ecclesiæ hanc festivitatem debita religione colere cœperunt, earumque exempla nonnisi sequenti ætate imitatae sunt aliquæ Germanorum, atque Hispanorum Ecclesiæ. Idem Pontifex S. Francisci celebritatem, indicta etiam servilium operum abstinentia celebrari jusserat; id tamen abrogatum fuit in sæculo decimo sexto, solo retento illius officio, quod in quibusdam Ecclesiis sub duplici, in aliis sub semiduplici ritu peragitur.

Sæcul. XV.
A.C. 1481.

§. LXIII.

Creatio Cardinalium.

Ineunte hoc anno summus Pontifex S. Collegium quinque Cardinalibus auxit, quorum nomina sunt. I. Paulus Fregosus patria Genuensis Cardinalis Presbyter tit. S. Vitalis, postea S. Clementis. II. Cosmus de Melioratis ab Urfinis, Romanus, Archiepiscopus Tranenensis, Presbyter Cardinalis tit. SS. Nerei, & Achillei. III. Fridericus de Cluniaco, natione Gallus, Episcopus Tornacensis, Presbyter Cardinalis tit. S. Vitalis;

*Onuphr. in
Sixt. IV.*

F 2

lis;

Sæcul. XV
A. C. 1481.

lis; IV. Joannes Baptista Sabellius Romanus Cardinalis Diaconus tit. S. Nicolai in carcere. V. Joannes Columna patria Romanus, Episcopus Reatinus Cardinalis Diaconus tit. S. Mariæ in Aquiro.

§. LXIV.

Imperator a Matthia Hungariæ Regi bello petitus.

Bonfin. dec 6
Palmer. in
Chron.

Cum Mahometes vivis ereptus esset, atque ambo ejusdem filii mutuis dissensionibus inter se colliderentur, peropportuna Matthiæ Hungariæ Regi offerebatur occasio, qua Mysiam, Illiricum & Daciam recuperaret: quapropter omnium cunctatione remota copias suas contraxit, ac cum illis in hasce Provincias movit. Cum vero eodem tempore ipsi nuntiatum esset, Cæsaris exercitum in superiorem Pannoniam populandum irrupisse, interrupta expeditione Turcica arma sua in Imperatorem convertit, atque in toto foedere cum Stephano Valachiæ Vaivoda, Austriam ingressus, plurima oppida cepit, ut postmodum referemus. Fertur tamen, hasce vastationes Imperatore inscio a suis belli Præfectis adversus Matthiam tentatas, eas vero a Friderico, simulac de iis certior factus esset, quantocius inhibitas fuisse.

§. LXV.

§. LXV.

Sæcul. XV.
A.C. 1481.*Alphonsi V. Lusitaniæ Regis
obitus.*

Postquam Joanna Henrici IV. Castellæ Regis Filia in Conimbricensi monasterio S. Claræ solemniter sese Deo obstrinxerat, Alphonsus Lusitaniæ Rex illius absentiam adeo indignanter tulit, ut sceptrum Filio suo cedere, & ad conventum S. Antonii de Varatoja Ordinis S. Francisci sese recipere decerneret; quapropter hanc in rem omnes regni sui Ordines Ulyssiponem convocavit; postquam autem Sintram petiit, febrili correptus die vigesima octava Augusti in eodem cubili, ubi natus fuerat, extremum diem obiit, Anno ætatis suæ ferme quinquagesimo, regni vero quadragesimo tertio. Hujus Regis sollicitudini debetur Christianæ Religionis propagatio usque ad Occiduam Æthiopiam, quæ non ita pridem detecta, Guinea vocatur. Primus itidem fuit Alphonsus, qui in propria sua Regia ex optimis libris Bibliothecam instruxit librorum selectu celeberrimam; erat etiam in redimendis captivis adeo profusus, ut vulgo *Captivorum Redemptor* nominaretur. Successit ei in regno Joannes filius ejus hujus nominis secundus.

F 3

§. LXVI.

Sæcul. XV.
A. C. 1481.

§. LXVI.

*Phæbi Navarrae Regis, & Regis
Danicæ extrema.*

*Belleforest.
l. 9. c. 143.*

Hoc item anno Franciscus Phœbus Navarrae Rex e vivis ereptus est suumque regnum forori suæ reliquit cum ipse nonnisi quindecim Mensibus sceptrum tenuisset. Ad eundem annum vel saltem ad sequentem Scriptores rejiciunt obitum Christierni Danicæ Regis qui trigesimo tertio regni sui anno die vigesima secunda Maji mortalitatem exiit. Princeps erat humanitate & clementiâ insignis, præcipue vero in pauperes adeo misericors atque profusus, ut sua eum liberalitas non raro ad indigentiam redegerit. Post ejus mortem Joannes illius filius natu major præter Daniam in Suecia & Norvegia hæreditario jure successit, Regis tamen titulum fratri reliquit, qui etiam postea Sueciam, quam interim Steno administrabat, suo adjunxit imperio: id tamen pluribus post annis factum legimus.

§. LXVII.

Mors Platinae Historici.

*Paul. Jov. in
elog. c. 19.*

Ad idem quoque tempus revocatur obitus Historici cujusdam, qui vulgo Platina dictus Piadenæ seu Platinæ haud procul

procul Cremona, exiguae fortunae paren-
 tibus natus erat. Saepius ejusdem no-
 men, quod in Baptismali fonte receperat,
 non nisi litera B. designatum reperitur,
 unde a quibusdam Auctoribus Baptista co-
 gnominatur, nihilominus hac litera nomen
 Bartholomaei indicari vero similis est,
 si tamen ipse (ut fertur) auctor existit
 illius epistolae ad Cardinalem Papien-
 sem scriptae, quae hunc titulum praefert:
Bart: Platina Jacobo Cardinali Papiensi
&c. Ceterum Platina non modicum aetatis
 suae tempus militiae sacraverat, qua
 denique relicta regnante Calisto III. sum-
 mo Pontifice Romam venit, ubi a Car-
 dinale Bessarione exceptus in ejus do-
 mo morabatur, demum vero ejusdem
 Cardinalis opera, & auctoritate a Pio II.
 quaedam beneficia, ac Apostolici *Abbre-*
viatoris munus obtinuit, a Paulo II. au-
 tem omnibus suis bonis exutus fuit,
 quamvis haud alterius sceleris reus fuis-
 se videatur, quam quod apud Pium II.
 non infimum gratiae locum tenuisset, id-
 que Paulus criminis loco haberet.

Saecul. XV.
 A C 1481.
 Volat. austr.
 lib. 21.
 Vossius lib. 3.
 de Historic.
 latin.

§. LXVIII.

*Adversitas & vexatio a Platina
 tolerata.*

Platina, cum injuriam sibi illatam ini-
 quo ferret animo, hac de re apud

F 4 Pont-

Sæcul. XV.
A. C. 1481.

Pontificem conqueri decrevit; ast continuis viginti diebus palatium ejus accedens, nunquam alloqui copiam nancisci poterat: Unde fatigata ejus patientia, eoquod cum Sanctitate sua colloqui posse desperaret, ad eundem litera dedit, acerbo admodum calamo scriptas quibus Pontifici etiam comminari ausus est, se aditurum omnes Principes Christianos, eosque hortaturum, ut Concilium indicerent, in quo Papa de gestis suis rationem reddere cogeretur. Paulus II. epistolæ hujus temeritate graviter commotus, Platinam carceri mandari jubet, cujus squalore quartum in mensem cruciatus, tandem ad preces Pauli Gongazæ (ut inquit Cardinalis Mantuanus) libertati restitutus, ab eoque in fidem suam receptus est. Verum tertio post anno in suspicionem conjurationis cum quodam Gallimacho conflatæ vocabatur, ac Pauli II. jussu denuo in vincula conjectus, sæpius tormentis subiectus est: Cum autem crimen, de quo postulabatur, nunquam confiteretur Pontifex ad alia recurrit media; ergo eum hæresis, & perversæ, quam de immortalitate animæ tradiderat, doctrinæ reum facit; discutiuntur ejusdem scripta, audiuntur testes, nullius tamen erroris convictus, post unius anni carcerem iterato libertati redditur, Bessarione

ne, & Gonzaga pro eo deprecantibus. Sæcul. XV.
 Nihilominus suis officiis nonnisi Paulo II. A. C. 1481.
 e vivis erepto restitutus est sub Pon-
 tificatu Sixti IV, qui Platinam multo fa-
 vore profecutus, non modo omnium
 muniorem possessioni reddidit, sed etiam
 Bibliothecæ Vaticanæ præfecit, quadam
 insuper dono eidem data, in qua
 etiam pestilentia consumptus obiit anno
 ætatis suæ sexagesimo. (*)

§. LXIX.

Platinæ Opera.

Is librum scripsit de gestis Romanorum *Dupin. Bibl.*
 Pontificum a Christo Domino usque *Auct. to. 12.*
 ad ⁱⁿ 4.

(*) *Temere in Paulum II. culpa conjicitur
 adversitatum, quibus Platina agitabatur; non
 enim Pontifex proprio odii impetu eum in car-
 cerem conjecit, minus vero criminationes adver-
 sus illum adinvenit, sed eum ab aliis plurimis
 accusatum quæstioni subjici jussit; propria i-
 psius in Pontifices & præcipua in Paulum II.
 Platinæ maledicentia calamitatis suæ origo
 fuit, & testantur Baronius ad annum 1466.
 num. 22. & Spondanus ann. 1464. n. 16. Pla-
 tinam erexisse Romæ academiam, in qua de
 quavis materia problematice disputans quædam
 Religionis Christianæ dogmata in dubium re-
 vocare visus est, & Platoniam sectam instau-
 rando fidei fundamenta labefactavit.*

F 5

Sæcul. XV. ad Pontificatum Pauli II, eumque Sixti
A.C. 1481. IV. Benefactori suo nuncupavit. Præ-
 ter nimiam in scribendo libertatem stylo
 etiam sat humili utebatur, atque infir-
 per in eo solertia, integritas, ac vera a fal-
 sis discernendi iudicium desideratur.
 Pluribus typis excusum prodiit hoc o-
 pus: editio tamen, quæ purior creditur,
 prima est Venetiis Anno millesimo qua-
 dringentesimo septuagesimo nono ex-
 cusa; illæ enim, quæ ab Onuphrio Pla-
 tinæ adversario publici juris factæ fue-
 runt, omnes adulteratæ videntur. Præ-
 terea plures libros morales elucubrav-
 Platina, hos inter præcipui sunt tres
 Dialogi de falso & vero bono, alius con-
 tra amores; dialogus de vera nobilitate;
 dialogi duo de optimo cive; Pane-
 gyricus de Bessarionis Cardinalis vita;
 oratio ad Paulum II. de pace Italiæ, &
 de bello Turcis inferendo. Cuncta hæc
 opuscula Coloniensibus & Lovaniensibus
 literis impressa habentur. Eidem
 quoque Auctori adscribitur tractatus de
 mediis conservandi sanitatem, de natura
 rerum, & scientia coquendi, qui li-
 ber nuncupatus est Ruvereo Cardinali
 & invenitur Bononiæ in Italia Anno mil-
 lesimo quadringentesimo nonagesimo oc-
 tavo, & Lugduni Anno millesimo
 quingentesimo quadragesimo primo ty-
 pis impressus. Denique elucubrav-
 Historiam

storiā de urbe Mantuana, & de Gonzagæa Familia, quod opus diu in suo manuscripto delitescens, tandem Viennæ in Austria Anno millesimo sexcentesimo septuagesimo quinto in lucem emissum est opera & studio Lambecii Viri longe celeberrimi.

§. LXX.

Legati Angliæ ad Galliarum Regem.

Sancitis Angliam inter & Franciam induclis, quarum supra meminimus, Eduardi Regis Oratores anno priori Ludovicum XI. adibant. Eo tempore Rex Turonij agebat, ut igitur hosce Legatos magis luculenta honorum significatione exciperet, usque ad Castrum Reginaldi illis obviam processit, ac ingenti pompa salutatos ad alloquium vocavit, cunctosque articulos utrinque firmatos rati habuit. Legati tanta, qua a Rege excipiebantur, benevolentia admodum læti in Angliam revertuntur; his demum abeuntibus, per universum regnum pacta induciarum prorogatio publicata est, quæ verius pacis foedus dici meretur, eoquod juxta initas concordiaæ leges cautum esset, ut hæ induciæ non modo perdurarent, quamdiu uterque Rex in vivis agerent, sed insuper integro adhuc sæculo

Sæcul. XV. sæculo post obitum illius, qui primus eo
 A. C. 1481. rum decederet, vim suam haberent.

Porro inter ceteras hujus pacis conditio-
 nes præcipua erat, ut deinceps etiam
 Angliæ Regi a Ludovico ejusque Suc-
 cessoribus, quamdiu induciæ subsisterent,
 centum millium aureorum pensio nu-
 meraretur.

§. LXXI.

*Ludovicus XI. iterato apoplexia
 tactus.*

*Comm. 1.6.
 6.7.*

Hoc item anno millesimo quadringen-
 tesimo octogesimo primo Ludovicus
 XI. in suo castro Plessiaci prope Turones
 iterato animi deliquio corripitur, nec ta-
 men inde gravius subibat vitæ pericu-
 lum, quam quo jam antea Cainone de-
 functus erat, hinc pro more suo itine-
 ra prosequeretur, ac quamprimum e-
 qui currentis motum sustinendo par erat,
 ad Pontem Arcuensem in Normanniam
 contendebat, ut ibidem stativa lu-
 straret, quæ hortatu Cordæi poluerat,
 ut exercitum haberet pace belloque in-
 armis exercitatum, & ad subitos casus
 expeditum. Contrahebantur ergo mille
 quingenti Lancearii, & peditum decem
 millia, præter bis mille quingentos fossi-
 res castrenses: aderat quoque copiosus
 sarcinarum, ac tormentorum, armorum-
 que

que apparatus. Verbo, tot præfidijs, Sæcul. XV. A. C. 1481.
munimentisque firmabantur hæc castra, ut milites nil propius quam hostis aggressionem expectare crederentur, cum vero nonnulli Ludovico suggererent, tam numerosum exercitum ad bella paratum, atque in castris exercitatum Maximiliano, quocum tamen pacem firmare cogitaret, merito suspicionem injecturum, Rex horum consilio acquiescens, omnes hæc copias missas fecit, atque ipse Turonium reversus est.

§. LXXII.

Comminæus ad sedandos tumultus in Sabaudiam decretus.

Necdum iter suum perfecerat Rex, cum identidem morbo præpeditus apud Philippum Comminæum in Argentinensi arce solido mense hæerere compelleretur; inde vero Thoracium delatus eundem Comminæum cum Equitum agmine in Sabaudiam misit, ut dissidia componeret, quæ inter Camerensem Comitem Sabaudia Ducis Moderatorem, & juvenis hujus Principis Patruos suborta fuere: frequentes enim ad Regem deferebantur querelæ de violentiis, atque exactionibus, quibus Comes maximam suorum in se invidiam concitaverat. Hunc olim Ludovicus defun-
cta

Sæcul. XV.
A.C. 1481.

Groleeluyus

Et a Gubernatrice administratorem nominabat, Ducemque puerum Groleeluyum instituendum tradebat. Porro Rex que rebus aures præbens, secretis literis Genevensi Episcopo Ducis Patruo in mandatis dedit, ut regni administrationem ipse in se suscipere, Groleeluyus vero juvenem Principem in Delphinatum conducere. Verum Camerensis rem eductus, Ducem detinuit, ac in Sabaudia permanere compellit, ab eoque facultatem petiit, ut Groleeluyum comprehendere posset, qua impetrata illum ad oppidum S. Joannis in Mauriana misit, custodiæ dandum: postea habito militum delectu, copias in Pedemontium adversus Genevensem Episcopum duxit, Delectore Miolano, qui Vercellam obsidione cinxit. Præerat urbi Raconisius Dynastus, cujus plurimum intererat, ut hanc civitatem strenue propugnaret, eo quod illam jure pignoris ob quamdam pecuniæ summam Duci mutuo datam teneret.

§. LXXIII.

Comes Camerensis Sabaudice Gubernator jussu Regis captus.

Ludovicus ob Comitum audaciam iracundus, clam cum Bressiæ Comite Episcopi Genevensis fratre confilia contulit, eique jus auctoritatemque concessit.

cessit, ut Camerensem comprehendi ju-
beret: ut vero Rex eo tutius animi sui
propositum occultaret, hinc se impotenti
indignationis impetu in Bressiæ Comitem
excaudescere simulabat, obtentu inde
quæsito, quod ipse non quidem propriæ
voluntatis motu, sed potius Camerensis
metu adactus, copiis adversus Geneven-
sem Episcopum conscriptis sese adjun-
xisset; Interea vero Bressiensis, cujus
fides in Sabaudia Procerum nemini su-
specta erat, quosdam aulæ Ministros sibi
devinciebat, atque inter ceteros præci-
pue Thomam de Salutiis, qui Taurinum
veniens sibi Ducis conclave, in quo Ca-
merensis decumbebat, aperiri jussit, ac
Comitem ex Regis mandato quantocius
comprehendi, & a quindecim circiter fa-
tellitibus custoditum carceri mandari
præcepit.

§. LXXIV.

*Maximilianus pacem cum Ludovico XI.
inire detrectans.*

Cum interea Comminæus secundis a-
deo votis in Sabaudia Ducis Pro-
vincia concredito sibi negotio defunge-
retur, Ludovicus XI. ad oppidum S.
Claudii in Comitatu Burgundiæ situm
proficiscitur, ut votum pro sua salute
nuncupatum ibidem exsolveret. Iter
non

Sæcul. XV.
A.C. 1481.

Sæcul. XV.
A.C. 1481.

non sine gravi molestia, quamvis non nunquam navi vectus, persecutus est, atque adimpleta voti religione primo Lugdunum rediit, inde Gratianopolim delatus, Sabaudia Ducem invisit. Soluto utriusque colloquio Rex ad castrum Pleffiaci prope Turones pervenit, ubi Commineo negotium dedit, ut de concordia cum Maximiliano ageret. At primos Comminei conatus fefellit eventus, Archiduce ad pacem flecti nescio; hic enim existimabat, Ludovicum XI. brevi moriturum, eoque fatis erepta Gallos cessione omnium, quæ Regi Burgundicæ Domui eripuisset, pacem redempturos. Quapropter vario obtentu quæsito ad concordiam redire curabat, spe sua non parum aucta ex cursorum relatione, qua Regem non minus animo, quam corpore graviter languere, identidem edocebatur.

§. LXXV.

Burgundicæ Ducissæ Maximiliani conjugis vivis erepta.

Comm. l. 6. c. 3. Attamen inopinatus casus consilia Archiducis evertit; quippe Burgundicæ Ducissæ ejus conjux mortalitatem eo tempore exuit, quo Maximiliani rebus benignior fortuna adspirare cœperat; hæc enim, cum venationi intenta esset, ex equo

Not Comm. tom. V. edit. ult. pag. 271.

equo ferociente dejecta, lapsu graviter vulnerata est, & accedente postmodum febre, die decima octava, vel ut in notis ad historiam Comminæi habetur, vigesima septima Martii paulo ante Paschatis festa hoc anno Millesimo quadringentesimo octogesimo secundo Brugæ e vita decessit. Non desunt, qui eam tunc uterum gestasse referunt. Porro ex quatuor annorum connubio tres suscepit liberos, quos inter primus erat Philippus, qui primus hujus nominis Rex Hispaniæ salutatus, in Ecclesia S. Gundulæ Bruxellis sacro fonte ablutus est, ut testatur Olivarius Marchianus; Altera fuit Margarita, quam Ludovicus XI. Delphino filio suo Sponsam selegerat, eam tamen Anno millesimo quadringentesimo nonagesimo tertio ad suos parentes remisit. Tertio genitus erat Franciscus, qui tamen exiguo admodum tempore superstes vixit. Ingentes ex Ducissæ obitu tumultus, & crebræ inter Flandros animorum dissensiones exoriebantur: hi enim, cum in Maximilianum parum propensi essent, ejusdem liberos Gandavensium curæ committendos esse contendebant, hancque in rem ad Galliarum Regem suos ablegabant Deputatos, qui cum eo de pace & connubio Margaritæ Austriacæ (*) cum

Sæcul. XV.

A C. 1482.

Krantz. 12.

Sax. 29.

Bouter. re-

rum Belgic.

lib. 12.

(*) *Infelix sane Ducissa, quæ Carolo VIII. Hist. Eccles. Tom. XXX. G tum*

Sæcul. XV.
A. C. 1482.

cum Delphino agerent, Maximilianus necessitati temporis ac Gandavensium voluntati non modo parere, sed etiam proloperet Atrebatensem pacem adeo celebrem, quæ Gandavensium opera inchoata, ac promptissime conclusa fuit, inquit licet suo quoque consensu firmata compellebatur.

§. LXXVI.

Ariæ civitas a Cordæo ex insidiis capta.

Chron.
Joan. Molinet. in Tom. V. Comm. Edit. ult. pag. 260.

Verum priusquam hoc foedus initum esset, Cordæus Ariam urbem in Arthesiæ Comitatu sitam suæ subjecit potestati. Referunt Auctores, quod hæc urbs per summam Joannis Cohemii peritiam Gallis tradita, eidemque triginta aureorum millia, decem millium pedum & centum lancearii in prodicionis pretium dati fuerint. Ut res se habeat, id certum est, quod Cordæus urbem toto bello apparatu se aggredi simulaverit, ac primo

tum Delphino desponsata, & in aula Franciæ educata, cum adolevisset, propter jus successionis repudiata fuit a Carolo, qui Annam Francisci Britannia Ducis Filiam violentè surripuit. Vide Palatium in Historia Maximiliani lib. 43. cap. 3. num. 5. & 6.

Sæcul. XV.

A.C. 1482.

gravioribus tormentis moenia quaterere cœperit: unde Flandri vehementer perterriti, Cohemio nuntiabant, se illi suppeditas, cunctaque ad urbem strenue propugnandam necessaria suppeditaturos. His ille respondit, se aliunde habere annonæ copiam, quæ in solidum mensem et amplius satis esset, atque ad contrahendum exercitum sat amplum superesse spatium: Interea vero die vigesima octava Julii capta est civitas, ac præsidarii milites sese Audomaropolim receperunt. Unde, si qua fides huic relationi, Cohemius cum Rege clandestina fovisse consilia videtur. Nihilominus dubio locus est, an Cohemius Ariæ urbis Gubernator, & durante obsidione urbi præsens adfuerit; quipæ in deditionis conditionibus sermo incidit de Philippo Burgundo de Bevres, qui tum specialiter civitatis administrationem gerebat, ac itidem Generalis Arthesiensis Comitatus Gubernator erat. Præterea eo tempore Antonius W. ffocus Vapinensis Ariensem Præfecturam obibat, proin pleno urbis imperio potiebatur, ac demum Bevresio tum absente arcis Præfecturam ad Joannem Leanam Cambriensem devolvebat; ex his igitur vero sat simile est, præfatam Cohemii proditionem mere confictam esse. Id tamen certum est, Ariam urbem die vigesima octava Julii prius utrinque firmatis deditionis

*Gapanes.**Not. Comm.
Tom. V.*

G 2

tionis

Sæcul. XV tionis legibus, quæ in Comminæi not
A.C. 1482. recensentur, a Gallis occupatam fuisse

Edit. ult.
pag. 262.

§. LXXVII.

Archiducis Filia Delphino in Spo-
sam oblata.

Hujus urbis jactura non parum afflic-
tum Archiducis animum, auxitque do-
rem succisa spes, qua adversæ fortunæ
casibus obviare posset: Flandri enim
modo novos identidem suscitabant tur-
tus, sed etiam pari seditionis ardore alii
quoque Belgii urbes accendebant, ne-
ce eo intenti, ut labefactatis Principis
viribus ejusdem imperium excutere po-
sent; hinc Ludovicus XI. omnes hanc
rerum vicissitudines in rem suam verti
sollicitus, Gandavenses obsequiis sibi de-
vincire, ac singulari honore prosequi co-
natur, eisque offert nuptias Delphini cum
Margarita Maximiliani Filia, nec amplius
rem constitui dotem petit, quam utraque
que Burgundiam: se vero Atrebatum
cum omnibus, quæ in Arthesiæ Com-
tatu possideret, redditurum pollicetur
hac in re Cordæi opera utebatur, qui
prospero successu Regis sui consilia ex-
quebatur; Gandavenses enim Archiduci-
cem, quem omni modo vexabant, in-
ter compellunt, ut has nuptias consensu
suo firmaret, pacemque cum Francia
iniret.

§. LXXVIII.

§. LXXVIII.

Sæcul. XV.
A.C. 1482.*Atrebatensis congressus de pace Maximilianum inter & Ludovicum XI.*

Extorto Archiducis consensu, quanto-
 cius Gandavenses Deputati Ludovi-
 cum XI. tum Clerici agentem adeunt.
 His perbenigne exceptis Rex spondit,
 se Atrebatum, ubi congressus utrinque
 decretus celebraretur, Legatos suos mis-
 surum. Aderant Regis nomine Cor-
 dæus, Catemanus Regius hujus urbis
 Præfectus, Joannes de Vacquira & Joan-
 nes Guerinus regius domesticæ rei Ad-
 ministrator: Maximilianus quoque suos
 ablegavit Oratores Joannem Daufajum
 Consiliarium, & libellorum supplicum
 Magistrum in Palatio constitutum; Gor-
 tium Rollandum Consiliarium Bruxel-
 lis stipendiarium præter Jacobum de
 Heenwerper, qui Gandavensis urbis, &
 ceterarum Belgii præcipuarum civitatum
 nomine intererat. In hoc congressu fir-
 mata erat pax solida, foedusque perpetuum
 inter Ludovicum XI, Delphinum,
 & ipsum Galliarum Regnum; necnon in-
 ter Archiducem, ejusque liberos Philip-
 pum & Margaritam, simulque stabilitæ
 fuerunt nuptiæ Delphini cum Margarita
 Ducissa sub iisdem conditionibus, quæ
 in sequentibus articulis expressæ ha-
 bentur.

Noti Commis
Tom. V.
Edit. ult.
pag. 272.

G 3

§. LXXIX.

Sæcul. XV.
A. C. 482.

§. LXXIX.

Atrebatensis pacis Articuli.

*Preuves des
Memoires de
Comines
Tom. V
dern. Edit.
pag. 272.*

Igitur articulo primo sancitum, ut pax utrinque juramento firmetur. II. Conubium Delphini cum Margarita stabilietur. III. Ducissa Atrebatum mittatur Bellojoviensi Comiti tradenda, ab eoque in Franciæ regnum deducenda; IV. Præfatus Comes Regis nomine juret, quod Ducissa, tum nonnisi tres annos nata Delphino, qui duodecimum ægebat annum, quamprimum ambo adoleverint in uxorem detur & nuptiarum solemnitas de more celebrentur. V. Eidem dote nomine reliquantur Arthesiæ & Burgundiæ Comitatus, ditiones & Dynastia Maconnensis, Antiffiodorensis, Solinensis, Bariensis ad sequanam, & Noyerenfis, ea tamen lege, ut eadem ditiones deficientibus tam masculis quam foeminis hæredibus ad Philippum Ducem redirent. VI. Si vero præfati Comitatus, ditiones ac Dynastia quocunque casu alteri quam Delphino vel ejus liberis obvenirent, tunc Rex, Delphinus, eorumque Successores Galliarum Reges harum Provinciarum Possessores tandem existant, donec de jure, quod isti in beneficiaria prædia Castellorum, Insalannum, Duacense & Orchesianum habere contendunt, judicium fuerit latum data etiam

etiam fide, hanc litem infra triennium esse dirimendam. VII. Præfati comitatus, excepto Audomaropolitano, suis legibus, consuetudinibus atque immunitatibus utantur, eorumque jura sub auctoritate Delphini atque Ducissæ salva & integra serventur. VIII. Eodem quoque jure Comitatus Burgundiæ fruatur. IX. Urbs Atrebatensis sub nomine Delphini avito suo restituatur regimini. X. Delphinus Audomaropolin non possideat, nisi peractis nuptiis. XI. Hæc urbs fidei Sacramento Regi præstito, Nobilium, Cleri, & Civium curæ, atque Administrationi relinquatur. XII. Donec Ducissa pupillares annos egressa esset, hujus urbis proventus Atrebatensium ærario cedant, constitutis ab Archiduce hanc in rem Ministris, qui a Delphino confirmentur. XIII. Si vero hæ nuptiæ impediantur, vel omnino dissolvantur, Arthesiæ & Burgundiæ Comitatus cum cæteris ditionibus Maximiliano, vel ejus Filio reddantur, Rexque juri in beneficia prædia Insulanum, Duacense & Orchesianum cedat. XIV. Rex & Delphinus civibus ea solvant, quæ iisdem ob hæc ditiones debentur, ita tamen, ut Chirographa, quæ defuncta Burgundiæ Ducissa, & Carolus ejus Pater dabant, a creditoribus reddantur. XV. Si Delphinus nulla prole relicta decedat, Ducissa

Sæcul. XV.
A C. 1482.

Sæcul. XV. A. C. 1482. **S**æcul. XV. **A**. C. 1482. **e**jus conjux Arthesiæ & Burgundiæ Co
 mitatibus, aliisque præfatis ditionibus
 nomine dotis, fruatur, additis annuis quin
 quaginta millibus librarum Turonicarum,
 necnon oppignoratis in fidem crediti præ
 claris urbibus, Campania, Biturigibus
 & Turonia. Spectabant ceteri articuli
 hujus Tractatus firmitatem, atque exe
 cutionem, necnon quorundam privato
 rum causas. Has inter erant lites, quæ
 Arausionensis Princeps, hæredes Conne
 stabilis S. Pauli, Croyii, Toulengoni
 Joignii, alique habebant. Equidem
 Rex Arthesiæ Comitatum sibi vindicare
 non intenderat, nihilominus Gandaves
 ses eundem illi addicebant, ut eorum
 Princeps magis adhuc exhaustus nun
 quam imperium in eos exercendi vires
 haberet.

§. LXXX.

*Maximilianus huic paci graviter
 oblectatus.*

Hoc foedus Atrebatî die vigesima ter
 tia Decembris firmatum, ineunte
 mense Januario anni sequentis Rex Ple
 siaci prope Turones gratum ratumque
 habuit. Haud leviter ea res displicuit
 Maximiliano; hisce enim pactis tam sibi
 quam Filio suo valde pingues ac fortun
 natæ eripiebantur Provinciæ, nihilomi
 nus assensu quoque suo adstipulabatur.

non

non nisi tamen invitus & quodammodo violentis Gandavensium ausibus coactus eorum voluntati cedebat; hi enim eo temeritatis progrediebantur, ut non jam per ambages contestarentur, se solos, nisi consentiret, has nuptias effecturos: Cum autem insuper Maximiliano hujus pacis conditiones nimium duræ, & Margaritæ Filiae suæ dos admodum ampla videretur, graviter querebatur, quod Ludovicus auctoritate sua insolentius uteretur, eo quod quasdam arces in Burgundia solo æquari jussisset.

§. LXXXI.

Alvernæ Ducissæ obitus.

Interea Joanna de Francia Joannis de Borbonio & Alvernæ Ducis conjux in suo castro Molini in Corbonensi Provincia tam ardenti corripiebatur febris, ut desperata omnium Medicorum ope feria quinta die quarta Maji e vivis excederet, Molini in Ecclesia S. Mariæ sepulta. Ejusdem virtutes, ac vitæ probitatem pluribus commendat Auctor, qui de gestis Ludovici XI. commentarios scripsit: Præterea plures eodem anno pari fato rebus humanis erepti sunt, quos inter præcipui sunt Narbonensis, & Bituricensis Archiepiscopi; Lexoviensis Præsul, Joannes Pistor seu Boulanger primus Parisiensis

Sæcul XV
A C 1482.

siensis Senatus Præses, & alius quidam nomine Nicolaus Bataillia, qui celeberrimus sui ævi Jurisconsultus ingenti omnium luctu decessit.

§. LXXXII.

Leodiensis Episcopi cædes.

*Chron. libid.
p. 273. Ga
uin. lib. 10.
Suffrid. de
Episc. Leod.*

Guilielmus Marchianus, quem Leodienses Aprum Arduennæ vocabant, contra Ludovicum Borbonium hujus urbis Episcopum conspirare, eumque e medio tollere omnibus viribus conabatur, ad hoc incitatus sive obtinendæ civitatis Leodiensis spe, sive odio in præfatum Episcopum; saltem quorundam Scriptorum fide discimus, Marchianum ab ipso Ludovico XI. ad immane hoc facinus effectui dandum pecunia & milite fuisse adjectum, eoquod hic Episcopus Maximiliano Archiduci favisset. (*) Ergo Marchianus suos milites contrahit, quos rubris vestibus indutos, ac in sinistra manica aprugni capitis imaginem gestantes usque ad Leodiensem agrum educit, ubi cum nonnullis urbis civibus clandestina fovebat consilia; hi vero Episcopo suo auctores erant, ut hosti obviam procederet, nec cunctabundus præstolaretur, donec urbs obsidione clauderetur: polliceban-

(*) Vide Hist. Continuat. Fleurii Lib. CXV. §. LXVII.

cebantur insuper, se etiam una cum illo Marchianum ejus hostem aggressuros, atque Episcopi sui salutem cum proprio vitæ discrimine defensuros. Episcopus speciosis horum promissis nimia credulitate acquievit, ac urbe egressus, adversus Marchianum copias suas eduxit: Cum vero utraque acies in conspectu esset, proditores illi, relicto suo Præsule, ad hostium castra transfugerunt. Unde Marchianus Episcopum nullo negotio captum propria manu crudeliter trucidat, ejusque corpus per totam urbem Leodiensem raptari, ac præ foribus Ecclesiæ S. Lamberti plebi conspiciendum exponi jubet. Ea cæde patrata filium suum in Episcopi mox enecati locum per vim eligi voluit. Ast Marchianus paulo post a Sixto Papa anathemate perculsus, Deo permittente, ab ipso Hornio captus est. Hic frater erat illius, qui a Leodiensi capitulo in Ludovici Borbonii successorem eligebatur, quapropter fratris sui partes fortiter tuendas suscepit, atque Sacriligum Ludovici homicidam Trajecti ad Mosam, ut inquit Spondanus, vel juxta Mazeraium, Ultrajecti capite plecti jussit.

§. LXXXII.

Ludovicus ob adversam valetudinem de vita sua sollicitus.

Non desunt quidam Scriptores, qui referunt

Sæcul. XV.
A.C. 1482.

Spond. contin. annal. ad ann. 1482. n. 4.

Mezer. Synop. chr. vit Lud. XI. Tom. 3. in 12.

Sæcul. XV.
A. C. 1482.

ferunt Ludovico Regi in pœnam auxilii, quod Marchiano ad necem Leodiensis Episcopi præbuerat, morbo a Deo fuisse castigatum; ast solido destituuntur fundamento; præcesserat enim adversa Regis valetudo cædem Episcopi toto ferme biennio, & jamjam adeo graviter ægrotabat, ut Gandavensium deputatis, qui scederis tabulas ab eo firmandas deferebant, ægre admodum alloqui copiam concedere possent; insuper Rex quocunque mortalium, superumque auxilio sanitatem, ac mali levamen impetrare satagebat. Jam plurimos convocabat artis Musicæ peritos, quin etiam, ut languidum recrearet animum, ex inferiori Pictavio Pastores accersebat, qui coram eo tibia cantarent. Nunc supplicationes, ac publicas ubique preces imperabat, ipseque in Ecclesias liberalis, nunc ad divum Claudium, nunc ad beatam Virginem de Cleriaco, quam speciali cultu venerabatur, sacras peregrinationes instituit.

Antehac vulgari admodum habitu induebatur: derepente autem pretiosissimis vestibus, ac toga ex serico texto chremesini coloris confecta, necnon muris pontici pellibus prætexta ornatus incedebat; nemo erat, qui ab eo gratiam petere audebat, sed illam ab ultroneo voluntatis suæ nutu sponte fluentem expectare oportebat.

tebat. Nihil nisi severissime ac gravissime facere gestiebat, ut a suis, cum amoris affectum præstolari haud posset, saltem timorem extorqueret. Studiose alia ædificia erigebat, alia destruebat, ne morti adeo propinquus crederetur. In exteris quoque regionibus coemi iussit generosissimos equos, canes venaticos, rara animalia, aliasque peregrinas, delicatasque merces, eo duntaxat consilio, ut eum integra valetudine frui, cunctis persuasum esset.

§. LXXXIV.

*Monita a Ludovico XI. Delphino
Filio ejus data.*

Nihilominus astuta hæc integræ valetudinis simulatio non usque adeo prævalebat, quin in publicis regni sui negotiis reapse animum præferret sibi satis constantem: hujus rei luculentum reddidit testimonium sua dexteritate, qua Atrebatensis pacis negotium perfecerat; magis tamen illius elucebat prudentia, dum egregia prorsus Monita Filio suo dederat. Hunc in Arce Ambasiensi in custodia detinebat, veritus, ne forte a Borbonio Duce, & Bellojoviensi Comite adversus regiminis formam sinistris opinionibus imbueretur: Ergo sub finem mensis Septembris anni præsentis Ambasiam

Sæcul. XV.

A. C. 1482.

*P. Daniel.
Hist. Franc.
tom. 4 p. 730.
in 4. Vit.
Lud. XI.*

*Rec. Bellef.
l. 5. c. 148.*

Sæcul. XV. se deferri curat, ut ipsemet cum Delphin
 A. C. 1482. no colloqueretur, forte confusus, vix mori-
 morituri Parentis monita viva voce sug-
 gesta tenacius Filii animo inhæsurus. E-
 quidem Pater Daniel scribit, Delphinum
 a Rege ad se Pleffiacum fuisse accitum
 nec id veritati contrarium; potuit enim
 fieri, ut eadem præcepta, quæ paucos
 ante menses Ambasiæ Filio suo dederat,
 eidem denuo inculcasset, atque in tabu-
 las Burgundici Senatus, necnon in acta
 Regii ærarii referri iussisset eo fine
 ut affectus, ac studii, quo subditos suos
 prosequeretur, monumentum relinque-
 ret. Igitur ante omnia Delphinum his
 verbis allocutus est: nullum ex Ministri-
 tuis levi ex causa officio suo amoveas
 mihi quippe propemodum exitiosum fuit
 quod sub primis Regni mei auspiciis re-
 gios Principes contempserim, ac Nobe-
 les viros, strenuosque Duces, quorum
 fortitudine Pater meus Normanniam,
 atque Aquitanniam ab Anglis receperat,
 exauctoraverim; inde enim mihi exitiale
 bellum, regno autem meo extrema
 ruinæ periculum accersivi, eo quod tot
 viri tam generis nobilitate, quam meri-
 torum gloria illustres indignum in mo-
 dum

(*) Hæc monita recitantur integra a Com-
 minæo Tom. V. Edit. Ann. 1723. inter notas
 ejusdem pag. 376.

Saecul. XV.
A.C 1482.

dum dimissi, conflato *boni publici foedere* injuriam aperte vindicassent. Non ergo exemplum meum sequere, ego quidem errorem meum agnovi, nec tamen toto Regiminis mei tempore illum unquam corrigere potui; hinc a Proceribus regni mei propudiosam prorsus pacem inire compulsus fui, nec amplius illorum amicitiam recuperare valui, nequidquam adhibitis omnibus eos mihi devinciendi conatibus: hac autem Principum averfione populi quoque invidiam in me provocavi, eoquod ob suspectam Procerum fidem adversus eorum insultus continua gerere bella coactus essem.

Enimvero, profequebatur Rex, populum meum gravibus oppressi tributis, *Comm. 1. 6.* & vectigalia usque ad quaterdecies *cap. 7.* centena, septingentis librarum millia auxi, quamvis meus Praedecessor ingruentis gravissimi adversus Anglos belli necessitate pressus a suis subditis nonnisi septendecim centena millia librarum exegerit; nunc autem fili mi! pace regno restituta populum tuum, quoad fieri poterit, a tanto jugo exime; tunc enim sperare poteris, quod Proceres benignius habiti, cum semper innatum erga Reges suos amorem foveant, brevi ad officium redituri sint. Solerter etiam caveas, ne tuos clientes ultra modum favoribus au-
geas,

Delphi
vix
ce fug
ra. E
phinum
ccitum
it enim
pauc
ederat
n tabu
in act
o fine
os suo
linque
um hi
iniftri
oveas
m fuit
ciis re
Noi
uorum
niam
perat
xitiale
remae
od tot
meri
n mo
dum
Com
notas

Sæcul. XV. geas, aut neglectis Proceribus obscuro
A. C. 1482. loco natos ad honorum fastigia elevant.

Præterea Filio suo hæc monita suggestit: Reginum Principum, aliorumque virorum illustrium consilio utere; me tuis functo Ministros jam veteranos rebus neas velim, Margaritam puellam Austriacæ Ducissam, utpote futuram Conjugem tuam tenero complectere affectu; pacem cum Flandris præcipue primis quinque, aut sex imperii tui annis inviolabili fide servare studeas; Annæ de Francia Amicitia tuæ, necnon Bellojovii Ducis ejusdem Mariti consiliis aquiesce, eosque quorum fides tibi magis explorata erit, impensius colere satagas, atque inter ceteros speciatim tibi commendo Philippum Commînæum, Buchagii Dynastam, Galdonem Potum Veromanduensem Prætozem, Olivarium Damum, & Cortæum, huic supremum exercitus imperium deferas, nec inter postremos habeas Joannem Doyac; huic enim vitæ meæ prærogationem plurimum debeo. Insuper Filio suo auctor fuit, ne Carolinæ de Sabaudia Regina ac Matri suæ nimium confideret, eoquod illam semper magis Burgundicæ, quam Francicæ Domini propensam expertus esset. Tandem quædam excusationis specie repulsam, qua nuptias Mariæ Burgundæ cum Delphino

impe-

impediebat, excusare nitebatur, caussa-
 tus, hanc omnino tredecim annis, & a-
 liquot mensibus ipso ætate majorem fuis-
 se. Hæc fuere monita, quæ Ludovicus
 XI. Delphino suo filio tradidit.

§. LXXXV.

*Canonisatio fratris Joannis de
 Gandavo a Rege solli-
 citata.*

Ludovicus XI. inter cetera externæ Re-
 ligionis signa impensius colebat plu-
 rimas Sanctorum Reliquias, quæ ei ex
 variis regionibus ad recuperandam sani-
 tatem submittebantur; has enim con-
 tinuo secum deferens, frequenti osculo
 venerabatur, atque in illis omnem reli-
 gionis suæ vim collocabat: Cum autem
 pius quidam Eremicola ad S. Claudium
 nomine Frater Joannes de Gandavo Tre-
 cis quidem sepultus esset, quo tamen
 loco ignoraretur, Ludovicus in ejusdem
 reliquias inquiri, easque in conventu
 FF. Prædicatorum dictæ urbis inventas,
 ex primo sepulchro efferi, atque publi-
 cæ fidelium venerationi exponi jussit,
 nec his contentus, datis etiam Romam
 literis ejusdem Canonisationem a Sixto
 IV. summo Pontifice efflagitavit. Tres
 omnino epistolæ a Rege hanc in rem ad
 Trecenses Dominicanos datæ in nupera

*Camusat.
 Miscel. histo-
 rica pag. 524
 Et seq.*

*Comm. ult.
 edit. tom. V.
 p. 368. Et seq.*

Hist. Eccles. Tom. XXX. H Com-

Sæcul. XV. **A.C. 1482.** **Comminæi** editione recensentur, earum que prima die decima tertia Octobris hoc anno, altera tertia Decembris, tertia denique die decima octava Julii anni sequenti scripta est: cum vero Romæ Canonisationis acta instruerentur, interea Rex e vivis excessit, totumque negotium suspensum hæsit.

§. LXXXVI.

S. Bonaventura in censum Sanctorum relatus.

Sixtus IV. dimissa hac Canonisatione Sanctum Bonaventuram Cardinale Albanum Episcopum, & Ordinis S. Francisci Ministrum generalem in Sanctorum catalogum ritu solemniter retulit. Hic in Etruria Balneoregii exiguo ditionis Pontificiæ oppido honestis, probisque parentibus Joanne Fidanza, & Ritella natus, Anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo primo mundum ingressus est; ac in sacro fonte juxta Patris sui nomen Joannes vocabatur. Quartum ætatis suæ annum vix attigerat, cum jam gravi admodum morbo correptus de vita periclitaretur; hinc ejus Mater de Filii sui salute plurimum anxia, ad solius Dei opem confugerat, ac S. Francisci, qui tum adhuc in vivis agebat, suffragium precesque devote implorabat, & hunc

Baillet. vit.

Sanct. tom. 2.

n. fol. 224.

Bullar. tom.

1. Sixt. IV.

Const. 21.

lium suum, si sanitatem recuperaret, illius Sacul. XV.
Religioni, sacroque Ordini devovebat. A.C. 1482.

Exaudita est pia Mater, & puer præter omnem Medicorum spem pristinae reddebatur sanitati. Ab eo tempore ob impetratam hanc felicitatem, *Bonaventura* nominabatur, idemque nomen semper retinebat. Postea anno millesimo ducentesimo quadragesimo tertio institutum S. Francisci profitebatur, anno autem Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo Parisiis Philosophiam & Theologiam publice tradebat, sexto denique post anno, quamvis absens, & non nisi tricesimum quintum ætatis annum ingressus esset, Generalis Magister Ordinis sui renunciabatur, ubi Anno supra millesimum ducentesimo sexagesimo lapsam instituti sui disciplinam ad pristinum fervorem revocavit. Anno millesimo ducentesimo septuagesimo tertio a Gregorio X. summo Pontifice Cardinalium collegio adscriptus, anno sequenti Lugduno redux, ubi Concilio ejusdem Pontificis jussu in dicta urbe celebrato interfuit, die septima Martii animam Deo reddidit.

Postquam vero testimonia de vitæ sanctitate ac miraculorum gloria rite discussa, atque approbata fuerant, ceteraque omnia de more solemnia debite adhibita, tandem Bonaventura a Sixto IV. Pontifice, qui olim ejusdem instituti a-

ſæcul. XV. A.C. 1482. Iunius erat, die Sabbati vigesima non
 Aprilis (*) infra Octavam Paschatis An-
 no Domini millesimo quadringentesimo
 octogesimo secundo Sanctorum numerus
 adscriptus est. Idem Pontifex huius
 Sancti festivitatem non solum in Conventibus
 S. Francisci ab utriusque sexus Religiosis,
 sed etiam in universa Ecclesia publice
 celebrari permisit, simulque divinum
 officium de Doctoribus Ecclesie de-
 ci solitum sub ritu festi duplicis perfor-
 jussit. Corpus ejus post mortem ad Ec-
 clesiam FF. Minorum delatum, Lugdunum
 sepeliebatur: cum autem Anno Saluti
 millesimo quadringentesimo trigesimo
 quarto ad templum a FF. Minoribus re-
 cens ædificatum transferretur, apertus
 ius monumento caput illius penitus in-
 tegrum repertum est, reliqua corporis
 parte in cineres redacta. Inde etiam
 quoddam ex brachio Balneoregium
 natale hujus Sancti solum, aliud ven-
 Venetias ad sanctimonialia ejusdem
 Ordinis delatum est. Porro Calvinista
 ubi Anno millesimo quingentesimo sex-
 gesimo secundo Lugdunensem urbem
 occupabant, subrepta argentea capite
 Dni

(*) Canonizationis Bulla data legitur die
 primo octavo Calendas Maji seu 14. Aprilis
 die; unde Paggius ad hunc annum 1482. n. 80.
 Continuatorem nostrum corrigendum censet.

Divi ossa comburebant, ac cineres in A-
 rarim flumen sacrilege projiciebant; ni-
 hilominus caput ejus integrum servatum
 est, & forte ex illo decerpta est maxilla
 inferior omnibus ferme dentibus instru-
 cta, quæ hodie Fontebellaquei in con-
 ventu Mathurinatorum unacum imagine
 hujus Sancti in quadam crystallina theca
 religiose asservatur.

æcul. XV.
 A.C. 1482.

§. LXXXVII.

*Initia belli Granatenses inter &
 Mauros.*

Hoc item anno bellum a Granatensibus
 adversus Mauros inchoatum fuisse
 videtur. Equidem Ferdinandus & Isa-
 bella mox ad occupandum hoc regnum
 animum adjiciebant: verum a tempore,
 quo Maurorum imperium solo Granatæ
 regno constabat, nemo Regum alius po-
 tentia clarior erat, quam Albohacenus,
 qui ex stirpe Almaharorum progenitus
 hujus nominis undevicesimus erat. Sub
 primis Regni sui auspiciis placidissima
 fruebatur tranquillitate, quæ ab induciis
 inter Christianos Principes ac Præde-
 cessores suos nascebatur; hanc ipsam
 vero pacem ipse brevi turbare cæpit:
 ad id eum intempestiva imperii sui fi-
 nes protendendi cupido, necnon perop-
 portuna incitabat occasio, quam ei bel-

*Mariano
 lib. 25.*

Sæcul. XV.
A. C. 1482.

lum inter Reges Catholicos & Alphonsum Regem Lusitanie motum subintrabat. Ergo Vandalitiam, & Murcia regnum cum gemino, eoque fortissimo exercitu invadit, ac foede tantoque furore depopulatur, ut Ferdinandus, atque Isabella resistendo impares, non sine ingenti suorum dispendio pacem cum eo finire compellerentur; porro Rex, atque Regina foederis articulos fide integre observabant; Maurorum vero Rex cum Zacharam fortissimum oppidum obduciarum securitatem minus firmo munitum praesidio intelligeret, illud impetiviso impetu obruit, ejusque gubernatorem trucidavit, captis omnibus, qui urbem incolebant. Hæc gesta fuere sequente anno præcedenti ad prima Valentia auspicia; unde merito ab hoc tempore peti potest felix epocha continuati historiarum cursus, quo Hispaniæ Monarchia brevi totum Granatæ regnum subjecit armis.

§. LXXXVIII.

Alhama urbs a Ferdinando Maurorum erepta.

*Mariano
ibid.*

Ferdinandus & Isabella atroci Maurorum Regis perfidia ad condignam ultionem adeo erant provocati, ut pace cum Lusitanis firmata post Torensis prælium Valentiam

Vandalitiam cum victricibus armis suis ^{Sæcul. XV.} ingrederentur, primoque urbem Alha- ^{A.C. 1482.} mam, quam veluti aheneum Granatæ murum Mauri appellabant, vi caperent, ac demum via sibi per hujus urbis ruinas aperta, in agros populabundi excurrerent, simulque horribili strage cuncta devastantes cruenta vindictæ suæ vestigia ubique relinquerent. Parta hac victoria Ferdinandus Rex finitimas urbes valido præsidio firmabat, ac triumphans Cordubam revertebatur. Verum vix discesserat, cum jamjam Mauri Alhamæ, eoquod regni sui clavis esset, jacturam ægerrime ferentes, illam Ferdinando hosti sui eripere, atque obsidione cingere aggredierentur; unde Rex Catholicus sine ullo moræ dispendio redire compulsus, tam opportuno tempore ad urbis auxilium accurrit, ut denuo Mauri a suis conatibus desistere cogerentur; depulso hoste Rex Didacum de Melo hujus urbis Præfectum nominabat. Attamen paulopost dissensionibus inter Mauros exortis Ferdinandus hac occasione utendum ratus, bellum restaurat, ac primum Loxam urbem cingit, adverso licet Marte; quippe non solum obsidionem solvere compellebatur, sed etiam Rodericum Tellez Magnum Calatravæ Magistrum amittebat, duobus sagittis transfossus; porro defuncti dignitatem

Sæcul. XV. Ferdinandus Garziæ Lopessio de Padilla
A.C. 1482. contulit, ea tamen lege, ut Alhamæ civi-
 tatis defensionem suis sumptibus in-
 susciperet; his ita dispositis Rex Mach-
 tum reversus est, cum hiemis frigores
 jamjam imminerent. Ceterum hoc be-
 tum solidos decem annos tenuit.

§. LXXXIX.

*Maximi Patriarchæ Constantinopoli-
 tani obitus.*

*Turco-Græ-
 cia lib. 2.
 Bzov. hoc
 anno.*

[neunte hoc anno millesimo quadri-
 gesimo octogesimo secundo Maxi-
 mus Patriarcha Constantinopolitanus
 postquam hanc sedem sex annis rexerat
 e vivis excessit, in ejusque locum cre-
 tus est Nyphon Theffalonicensis Metro-
 polita, eloquentia, quam scientia clarus
 Fuit is patria Peloponnesus, ex patre
 Albaniaco, & Matre Græca nobilissimi
 generis parentibus natus; ast Nyphon, e
 quod Regio Quæstori quædam munera
 offerre neglexisset, ejus indignationem
 sibi accersivit, eamque vehementer ex-
 cit ex eo, quod Simeoni olim Patriarchæ
 quemdam Filium supponere attentasset
 ac proin ærarium regium, cui relicta
 Simeonis bona cessissent, defraudare im-
 litus esset: Quapropter Bajazethes re-
 comperta Nyphonem non modo Patriar-
 chatu, sed etiam urbe expelli, aliumque

in ejus locum subrogari jussit. Id ta-
men nonnisi Anno millesimo quadringen-
tesimo nonagesimo factum legimus, Dio-
nyfio interea jussu Sultani ad Constan-
tinopolitanam Sedem, quam Anno præ-
cedenti dimiserat, redeunte.

Sæcul. XV.

A.C. 1482.

§. XC.

*Concilii Florentini Decretum ab
utroque Maximi Successore
receptum.*

Ex Ruffiæ annalibus discimus, tam Dio-
nyfium, quam Nyphonem Florenti-
næ Synodi Decretum de unione condi-
tum acceptasse: cum enim quidam
Gregorius Zemialachus in Metropolitam
Ruffiæ, ad preces Cardinalis Isidori
Prædecessoris a Pio II. Pontifice suffectus
esset, Moschovitæ aliunde ad schisma pro-
clives, rejecto Gregorio, quemdam Jo-
nam nomine elegerunt; hunc vero Dio-
nyfius Patriarcha eo tempore, quo Se-
dem Constantinopolitanam primo tene-
bat, expulit, præcepitque, ut omnes Gre-
gorio, qui Synodo Florentinæ, atque u-
triusque Ecclesiæ unioni favebat, omni-
no morem gererent; cum autem Jose-
phus Ruffiæ Episcopus Nyphonem in-
terrogaret, quid sentiret de Florentino
concilio, quod Ruffiæ ac Lithuanicæ E-
piscopi Romanæ Ecclesiæ doctrinis addi-

Bzov. ad an.

1489 num. 15

Sæcul. XV. **A.C. 1482.**
 et acceptandum esse contendebant, ipse
 respondit, *Scias eam Synodum legitime*
fuisse congregatam, & quis scit, si non idem
divinæ iracundiæ furor in nos deservit,
quod sanctam unionem respuerimus, & in
Latinos offenderimus? Amice ergo cum
Latinis versare; nam & nostris Sacerdotibus
in dominio Venetorum degentibus injunxit
mus, ut una cum iisdem Latinis, servatis
tamen Ecclesiæ Orientalis ritu, congrega-
tur, sed ritus patrios observa. Nam
non prius Majores nostri in unionem Flo-
rentinam consenserunt, quam privilegia no-
stra fuissent confirmata.

§. XCI.

Dissidia Bajazethem inter & Zizi-
um continuata.

Chalcond.
Hist. Turc.
lib. 12.

Hæc Græcorum dissidia parum cura
 bat Bajazethes Sultanus, alioquin
 fat agitatus Zizimi fratris sui conatibus
 hic enim eidem imperium eripere par
 bat. Cum ergo inter utrumque belli
 ferrent, Christiani Principes aliquan
 tulum respirabant, atque optata paci
 fruebantur, Infidelibus nec Ecclesiæ ob
 tiones occupare, nec continuato victo
 riarum cursu defuncti Imperatoris conse
 lia perficere intentis. Interea Zizimus
 Conjuge liberisque suis Cauri relictis, at
 que Sultani tutelæ concreditus, ipse Ma
 gno

gno Caramano sese adjunxit, atque a Rhodiorum Magistro quinque triremium suppetiis adjutus fuit. Hi duo Principes cum suis copiis prope Arandam Capadociæ urbem sua castra metabantur. Re autem comperta Bajazethes quanto-
 cius cum exercitu centum millium armatorum ipse accurrit, Achmete interea ex Lycaonia, ubi hyberna agebat, suas quoque copias adducente.

§. XCII.

Bajazethes a Zizimo ad singulare certamen provocatus.

Cum vero Caramanus Zizimum admoneret, quod in hoc rerum articulo prælii discrimen experiri, omnino temerarium juxta ac periculosum esset, hinc Zizimus missis ad Bajazethem literis, eum ad singulare certamen provocavit, ut in conspectu utriusque exercitus ambo de summa rerum decertarent. Bajazethes responsi loco fratri suo offerebat Provinciam pro suo arbitrio in Turciæ finibus seligendam, unacum annua ducentorum millium aureorum pensione, eidemque Curiam nobilitati generis sui omnino congruam suppeditaturum spon-
 dit. Verum Zizimus, cum se non nisi vana promissorum amplitudine pasci intelligeret, aufugere statuit, cum autem
 insuper

Sæcul. XV.
 A. C. 1482.

Sæcul. XV. insuper sibi insidias strui edoceretur, cum
A.C. 1482. exiguo suorum comitatu per incultissimas
 Mas Montis Tauri angustias præcipiti
 fuga salutis suæ consulere compelleretur,
 eumque cum suis copiis brevi Magnus
 Caramanus sequebatur.

§. XCIII.

*Zizimus datus ad Magnum Rhodiorum
 Magistrum literis recipi
 efflagitans.*

*Chalcond-
 loc. cit. l. 12.*

*Leunclav.
 lib. 16.*

Bosius lib. 13

Inde Zizimus ad Magnum Rhodiorum
 Magistrum literas perscripsit, per quem-
 dam exploratæ fidei famulum delatas,
 qui tamen a Turcis interceptus, ad Baje-
 zethem ducebatur, ejusque jussu conti-
 nuo trucidatus est. Re comperta Zizi-
 mus, relicto Monte Tauro, unacum Ma-
 gno Caramano versus Lyciam ad maris
 oram contendit; ast vix montium fau-
 ces ambo eluctabantur, cum jamjam eo-
 rum copiæ ab Achmete Bassa undi-
 que cinctæ, immani clade profligantur.
 Juvenis iste Princeps novo hoc adver-
 santis fortunæ casu pressus, Rhodum ad
 Magnum Magistrum duos Legatos mite-
 re statuit. Adfuit ejus consilio op-
 portuna sane occasio; fortuito enim vi-
 cina maris littora radebat minor quæ-
 dam navis Equitibus propria: hac igitur
 conscensa Legati Rhodum contem-
 dunt.

dunt. Cum itaque non modo Christianæ Reipublicæ, sed etiam Equitibus tanti Principis, qui & Mahomedis II. hæres esset, salus atque felicitas satis proficua videretur, hinc in confessu publico decretum, ut Zizimus non solum exciperetur, sed etiam prætoria navi ex hujus Ordinis ærario instructa unacum triremi, aliisque navigiis ex infesto litore abductus, Rhodum adveheretur. Classis hæc prope maritimam Lyciæ oram procurrens, ibidem Zizimum excepit; illuc enim fugere compellebatur, ut sese imminente periculo subduceret; instabant quippe fratris sui milites, quibus diserte injunctum, ut ubique terrarum Zizimum insequerentur, eumque vel vivum vel mortuum adducerent.

§. XCIV.

Zizimus Rhodum delatus, & perhonorifice exceptus.

Ergo die quarta Julii hoc anno Zizimum Rhodiana classe delatum Equites magna obsequiorum frequentia, ingentique pompa excipiunt. Vix fratris adventum Bajazethes intellexerat, cum illico pacem, quam Rhodienses ab eo sub primis imperii sui auspiciis efflagitabant, sancire animo constituit. Hunc in finem cunctas hujus Religionis naves a Lyciæ Pira-

Sæcul. XV.

A. C. 1482.

Sæcul. XV. Piratis, postquam induciarum tempo
A. C. 1482. effluxerat, ereptas Magno Magistro re
 stitui iussit. Cum autem Zizimus po
 be cognosceret, quod ejus frater non
 lio consilio pacem peteret, quam ut
 magis opportunam illum perdendi oc
 casionem nancisceretur, indeque sen
 obtenta Rhodienses inter & Turcas libe
 ri commercii copia, sibi ad singulas ho
 ras, aut carceris aut veneni pericula in
 pendere metueret, hinc magis tutum
 sylum alibi quærere decernit, ac iterum
 iterumque Magnum Magistrum inter
 pellat, ut data abeundi facultate ipsum
 ad Galliarum Regem mitteret.

§. XCV.

*Quædam literæ Magistro a Zizimo
 traditæ.*

Annuente Magistro Zizimus, priusquam
 discederet, tria monumenta auctori
 tate publica recens erecta tradidit. Pri
 mum complectebatur amplissimam cum
 Bajazethe agendi, pacemque firmandam
 facultatem. Secundum erat veluti quæ
 dam Apologia, qua Equites culpa liberabat,
 declarans, se sponte sua a Rhodi
 di Insula discedendi copiam petisse.
 Tertium denique continebat perpetuum
 amicitiae foedus inter se, suosque Filios
 & S. Joannis Hierosolymitani Equites
 si in

si imperio restitueretur. Hoc ultimo scripto Zizimus solemni juramenti forma Deo, ac Mahometi magno Prophetæ suo promisit, quod perpetuam, ac inviolabilem amicitiam cum Magno Ordinis S. Joannis Hierosolymitani Magistro colere velit, si quando vel in totum, vel in partem paterni regni institueretur, nec id se tantum, sed & suos liberos, horumque Filios integra fide servaturos pollicebatur. Præterea fidelitatem suam jurisjurandi religione obstrinxit, quod omnes Insulas, ditiones, cunctasque arces & oppida ab Imperatoribus Ottomanis unquam Rhodiorum Equitibus erepta, eisdem redditurus esset.

Sæcul. XV.

A.C. 1482,

§. XCVI.

*Rhodo relicta in Gallias delatus,
atque Equestri beneficio
donatus.*

Igitur die prima Septembris Anno Domini millesimo quadringentesimo octogesimo secundo conscensa magna Ordinis militaris navi Rhodo discessit, comitantibus eum Blanchefortio Equite, pluribusque aliis ad illius præsidium adjunctis. Haud multum processit temporis, cum Bajazethes perpetuam pacem Rhodiorum Equitibus offerret, ea tamen lege, ut Magnus eorum Magister Zizimum

Sæcul. XV.
A. C. 1482.

Zizimum diligenter sub custodia suorum Equitum asservaret, omnique ope & opera prohiberet, ne juvenis iste Princeps ad quoscunque alios Monarcharum Christianos sive Infideles transfret; perlicebatur insuper, se in ejus alimoniam atque excubiarum impensas in monte Veneta quadraginta quinque millia annuorum quotannis soluturum. Nihilominus Zizimus in Gallias migravit, Rege tamen remisso satis affectu exceptus; unde exiguo admodum tempore in Regia diversatus, ab Equitibus Burgonovum ad Ordinis Equestris beneficium ducebatur. Erat hic locus oppidum in Pictavii & Marchiæ finibus, tum amœnitate situs, tum munitio- nibus longe celeberrimum, atque avitum Magnorum Alvernix Priorum domici- lium. Ibi Blanchefortius Eques, cupiens fidei supremus Magister Zizimum imper- fectius commendabat, variis animi oblecta- tionibus Principis, fortisque suæ fastidio fallere satagebat, ita publicis eum oble- quiis demulcens, ut tamen illum nunquam e suo conspectu dimitteret, veritus ne forte dolo, aut vi ipsi eriperetur.

§. XCVII.

*Nominalium libri a Rege prælegi
concessi.*

Jam anno millesimo quadringentesimo septua-

*Argentre
Coll. judic.
p. 303.*

septuagesimo tertio Ludovicus Rex ad Joannis Boucardi Magistri ac Thomistarum preces Ochami, ceterorumque Philosophorum, quos Nominales vocant, doctrinam, librosque prælegi prohibebat; quapropter ejusmodi libri per Abricensem Episcopum in Universitatis Bibliotheca, nec non in aliis Collegiis inclusi, clavisque obfirmati servabantur: cum autem Universitatis Parisiensis Nominales hoc Regis edictum ægerrime ferrent, Ludovico supplicem libellum porrigunt, in quo suam doctrinam sat luculenter explanant, eamque maturo examine discussam, atque Eruditorum calculo approbatam fuisse demonstrant, adduntque, *persecutionis his diebus in Nominales morte tres potissimum causæ reperiuntur.* *Argentor. fol. 286.*

Prima est laus & gloria eorum, qui huic doctrinæ insudant. Secunda causa est, quia illi, qui dicuntur Nominales, ita aliquos, & maxime Thomistas superant disputando, ut nullo modo eis resistere possint, & ob hoc eos penitus exterminare nituntur. Tertia causa orta est ex quadam hæresi in Universitate Lovaniensi recens confecta, cui sese Nominales contra illius fautores ac Nominalium hostes vehementius opponebant.

Hujus libelli auctores alludebant ad cujusdam Lovaniensis Doctoris sententiam, qui in quodam tractatu a se composito non ita pridem assererat, *proposito*

Hist. Eccles. Tom. XXX: I sitio-

Sæcul. XV.

A.C. 1482.

*Baluz. Misc.
to. 4. p. 531.**Argentor.
fol. 286.*

Secul. XV.
A.C. 1482.

sitiones de futuro contingenti etiam in Sacris literis contentas, & a Christo Dominoprolatas non esse veras. Hic tractatus non pote erroribus plenus ad Parisiensem facultatem Theologicam deferrebat; adverso autem Lovaniensis Academiae vix non in eo erat, ut illum approbare quinimo forte eidem suo assensu suffragata fuisset, nisi Nominales sese forte opposuissent, remque serio discuti possidissent. Hac ex causa Nominales in praefato libello supplicis sese *fidei defensores* nuncupabant, simulque declarabant quod nullatenus ob doctrinae suae perver- sitatem, sed potius propter veritatis studium suorum hostium iram in se contaverint; horum tamen petitioni tunc Ludovicus Rex acquiescisse haud videtur; Cum vero Martinus Berengarius Sorbonnae Doctor, qui tunc plurimum auctoritate valebat, Nominalium causas in se susciperet, atque alium libellum supplicem Regi exhiberet, pluresque eodem exponerent, quod nullatenus eorum doctrinam, librosque damnare ac pro- scribere debuisset, Rex eorum rationibus permotus, edictum suum revocavit, atque Joanni de Estoutevilla injunxit, ut hanc in rem ad Universitatis Rectorem literas perscriberet.

§. XCVIII.

Sæcul. XV.
A.C. 1482.*Quatuordecim propositiones Tornaci
prædicatæ, atque a Facultate
Theologica damnatæ.*

Anno sequenti millesimo quadringente *Argentre*
 simo octogesimo secundo eadem fa- *colleçt. p. 305.*
 cultas Theologica quatuordecim damna- *Bochel.*
 vit propositiones, quas Joannes Angeli *biblioth.*
 Ordinis FF. Minorum Tornaci in suis ser- *Canonic.*
 monibus ad populam habitis divulga- *cum addit.*
 bat. Concernebant illæ præcipue Sa- *Blondeau*
 cramentum poenitentiae, ac Parochorum *tom. i. p. 786.*
 potestatem. Prima earum erat hæc:
Fratres Minores præsentati Episcopo &
admissi, sunt proprii Sacerdotes, & veri Cu-
rati, & melius, quam Presbyteri Parochia-
les, quia facultatem suam habent a summo
Pontifice, & dicti Presbyteri ab ipso Epis-
copo duntaxat. II. Parochianus confessus
dictis Fratribus satisfecit Decretali, omnis
utriusque sexus, de poenitentia, & remis-
sione, nec tenetur confiteri proprio suo cura-
to semel in anno, nec ab eo petere licentiam.
 III. Si Curatus recuset Sacramentum Eu-
 charisticæ ministrare Parochiano eisdem
 Fratribus sic confesso, veniat ille Parochianus
 ad Fratrem, qui eum audivit, & ipse sibi
 ministrabit. IV. Curatus Parochialis ni-
 hil debet recipere a Parochianis suis pro
 Confessione, & Sacramentorum administra-
 tione.

Sæcul. XV. tione, secus est de Mendicantibus. V. C
 A.C. 1482. ratus asserens Parochianos suos obligari
 ut sibi confiteantur semel in anno sub pena
 peccati mortalis, est excommunicatus, &
 celebret, in irregularitatem incurrit. VI.
 Faciens missam celebrare per Sacerdotem
 nentem secum mulierem suspectam seu
 mali regiminis, peccat mortaliter. VII.
 Fratres prædicti non tenentur ad solutionem
 Quartæ, de qua in clementina dicitur
 de sepulturis. VIII. Papa posset totum
 Jus Canonicum destruere, & novum con-
 struere. IX. Aliqui Sancti sunt juris
 Gallice, Enragés. X. Animæ in purgato-
 rio existentes sunt de Jurisdictione Papæ
 & si vellet, posset totum purgatorium
 cuare. XI. Papa posset ab uno Eccle-
 stico tollere medietatem reddituum benefi-
 ciorum suorum & uni alteri dare, non expe-
 mendo aliquam causam. XII. Quicumque
 contradicit voluntati Papæ, paganizat &
 sententiam excommunicationis incurrit ipso
 facto, & a nullo Papa reprehendi potest
 nisi in materia hæresis. XIII. Bulla
 Papam modernum eisdem Fratribus con-
 cessa, fuit Parisiis prædicata & per Uni-
 versitatem Parisiensem approbata, & quod
 dem contradicit, sententiam excommuni-
 cationis incurrit ipso facto. XIV. Dicitur
 Frater Joannes Angeli omnes & singulos
 Articulos supra dictos pluries asseruit
 veros & eosdem sustinere velle Parisiis &
 abicari

ubicunque terrarum usque ad ignem, & illos Sæcul. XV.
 nunquam revocare, dicens, se non esse de nu- A C. 1482.
 mero Prædicatorum, qui sua revocant.

§. XCIX.

Harum propositionum censura.

Igitur postulante Joanne Roerio Tor-Argentre
 nacensi Canonico ac Theologiæ Do- l. cit.

ctore Facultas theologica Parisiensis con-
 ventum celebravit, in quo quamlibet ex
 præfatis propositionibus sua censura
 notabat, ac de prima quidem assererat,
 quod quamvis istæ terminus proprii sit æ-
 quivocus, propositio tamen in se sit scanda-
 losa, in fide erronea, Hierarchici ordinis
 destructiva, & pro conservatione ejusdem
 Ordinis publice revocanda & abjuranda.
 Dein prosequitur Facultas: Secunda pro-
 positio, prout jacet, est scandalosa & juri
 communi contraria, necnon pro subditorum
 ad Prælatos debitæ obedientiæ & reveren-
 tiæ observantia publice revocanda. Tertia
 est falsa, & de hæresi vehementer suspecta,
 ac juri communi contraria. Quarta est
 contra dispositionem juris naturalis & ci-
 vili, ideoque falsa & notorie hæretica.
 Quinta est falsa & injuriosa. Sexta, quia
 indeterminate loquitur, est dubia, & nullo
 modo populo prædicanda. Septima est juri
 communi contraria. Octava est scandalosa,
 blasphema, notorie hæretica, & erronea.

Sæcul. XV. *Nona est itidem scandalosa, & blasphema, necnon piarum aurium offensiva. Decima est in se dubia, & ad mentem asserentis per modum Jurisdictionis, & ordinariæ potestatis de falsitate suspecta & scandalosa, nullatenus populo publice prædicanda. Unde decima est periculosa, & nullo pacto prædicanda, ut jacet. Duodecima est falsa scandalosa, & sapiens manifestam hæresim. Decima tertia est falsa & mendacium manifestum continens. Decima quarta includit delictum hominis protervi & pertinacis, necnon sufficiens ad procedendum contra eum judicialiter tanquam contra vehementer de hæresi suspectum.*

§. C.

Censura propositionis de Indulgentiis

*Argentre
Collect. ju-
dic. p. 306.*

Eodem Anno Joannes de Bethancurtis Parisiensis Theologicæ Facultatis Doctor, ac Meldensis Collegii Theologus sequentem, quæ in Santonensi Diœcesi ex suggestu dicebatur, propositionem denunciabat: *Quælibet anima in purgatorio existens, & ad certum tempus a divina justitia ad hunc carcerem damnata, confestim ad caelum evolat omnino a pœnis liberata, quam primum in ejusdem suffragium pro fabrica Santonensis Ecclesiæ ad S. Petrum sex nummi Francici (*) in eleemosynam offeruntur.*

Cum

(*) *In lingua Gallica vocatur Blanc, id est*

Cum vero nonnulli in hujus asserti subsidi-
um perperam vocarent cuiusdam Bullæ
auctoritatem, qua Sixtus IV. huic Ecclesiæ
anno Millesimo quadringentesimo septua-
gesimo sexto die secunda mensis Augusti
quasdam indulgentias concesserat, Facul-
tas Parisiensis per sententiam die vige-
sima Novembris latam declarabat, quod
ejusmodi propositio ex hac Bulla nulla-
tenus deduci, minus vero proferri, atque
ex suggestu publicari potuerit. Publi-
cas hujus sententiæ literas Bethancur-
tius sibi tradi petiit, obtinuitque.

Sæcul. XV
A.C. 1483.

§. CI.

*Ecclesia S. Marice de Pace a Sixto
Pontifice condita.*

Cum integra in Italiæ ditionibus pax,
atque inter Principes Christianos op-
tata floreret unio, summus Pontifex hac
temporis tranquillitate usus, Templum
pacis in medio urbis construi jussit, vo-
tum, quod nuncupaverat, exsoluturus.
Ad novam hancce Ecclesiam Beatissimæ
Virginis imaginem miraculis claram
transtulit, ejusque patrocinio singularia
prorsus beneficia fuisse populo Christiano

Pennab. hist.
Cleric. regni
l. 3. p. 33.

I 4

con-

est quincunx Francicus, qui in nostra mone-
ta vix quinque obulorum (Heller) valorem
adæquat.

Sæcul. XV. concessa. Historici referunt. Verum lo
 A.C. 1483. culentius adhuc emicuit eximia in sancti
Wsimam Christi Domini Matrem hujus Pon
 tificis pietas, atque studium, dum ean
 dem Beatissimam Dei Genitricem in
 conceptione ab omni labe originali in
 munem declarabat, ac Constitutione Ro
 mæ die quarta Septembris Anno sup
 millesimum quadringentesimo octogesimo
 tertio hanc in rem edita controversia
 Dominicanos inter & Franciscanos ep
 tatam composuit, graviter conquestus
 contra temerarios quorundam Prædica
 torum ausus, quos opportuno remedi
 coercere, ac ejusmodi errores deinceps
 divulgandi libertatem reprimere satagit.

§. CII.

Bulla Pontificis de Conceptione B. V.

Collest. Conc. Hisce enim excessibus, inquit Pontifex
 P. Labb. to. sua Constitutione, eo gravius proce
 13. p. 1443. camur, quo illi periculosius remanent inco
 recti, cum facile deleri nequeant, qui in
 torum cordibus sic publice prædicando dan
 nabilius imprimuntur errores. Cum Eccl
 sia Romana de intemeratæ, semperque V
 ginis Mariæ Conceptione festum celebret, et
 speciale super hoc officium ordinaverit; non
 nulli (ut accepimus) diversorum Ordinum
 Prædicatores in suis sermonibus ad populum
 publice ac quotidie prædicare non cessant.

omnes illos, qui tenent eandem gloriosam Sæcul. XV.
Virginem absque originalis peccati macula A.C. 1483.
 fuisse conceptam, mortaliter peccare, vel esse
 hæreticos, ejusdemque immaculatæ Conce-
 ptionis officium celebrantes, audientesque il-
 lorum sermones, qui eam sine hujusmodi ma-
 cula conceptam esse affirmant, peccare gra-
 viter. Nos igitur hujusmodi temerariis ac
 scandalosis assertionibus, & ausibus, qui exin-
 de in Dei Ecclesia exoriri possunt, obviare
 volentes, motu proprio & ex certa scientia
 hujusmodi assertiones Prædicatorum eorum-
 dem, qui affirmare præsumerent, eos, qui
 crederent Dei Genitricem ab originalis pec-
 cati macula in sua conceptione præservatam
 fuisse, mortaliter peccare, aut hujusmodi
 officium Conceptionis celebrantes, seu hujus-
 modi sermones audientes, alicujus peccati
 reatum incurrere, utpote falsas & erroneas,
 atque a veritate penitus alienas, editosque
 desuper libros id continentés auctoritate apo-
 stolica reprobamus, & damnamus, & or-
 dinamus, quod Prædicatores Verbi divini,
 & quicumque alii cujuscunque status, gra-
 dus, aut Ordinis, aut conditionis fuerint,
 qui de cetero talia ausi fuerint, excommuni-
 cationis sententiam eoipso incurrant, a qua
 ab alio quam a Romano Pontifice (nisi in
 mortis articulo) nequeant absolutionis be-
 neficium obtinere. Et ne de præmissis ali-
 quando valeant ignorantiam allegare, volu-
 mus, quod locorum Ordinarii requisiti præ-
 sentes

Sæcul. XV. *sententes literas in Ecclesiis suarum Diocesium*
A.C. 1483. *dum major populi multitudo ad divina con-*
venerit, sermonibus ad populum faciant publi-
licari, si quis autem hanc paginam nostri de-
creti infringere, vel ei ausu temerario con-
traire præsumpserit, indignationem Omnis-
potentis Dei & Beatorum Petri & Pauli
Apostolorum ejus se noverit incursum.

§. CIII.

Controversia de Stigmatibus S. Ca-
tharinæ Senensis.

Exstat adhuc alia ejusdem Pontificis
 Constitutio hoc anno edita occasione
 controversiæ, quæ itidem inter Religio-
 sos S. S. Dominici & Francisci suborta
 erat; hi enim S. Catharinam Senensem
 Stigmatibus signatam fuisse negabant, et
 singulare hoc privilegium solum divo Fran-
 cisco eorum Patriarchæ fuisse concessum
 asserabant; isti vero sententiam suam
 firmabant ipso hujus sanctæ Virginis tes-
 timonio, necnon verbis illius, qui e-
 dem a Confessionibus erat, Raymundi
 nimirum Capuani; sancta enim Virgo ad
 animæ suæ Arbitrum hæc perscripsit
Noveritis, Pater, quod stigmata Domini
Jesu misericordia sua ego jam in corpore
meo porto. Ex his Dominici quidem S.
Catharinæ Senensis hæc stigmata vere im-
pressa fuisse contendunt: fatentur tamen

ea in corpore hujus Virginis exterius non apparuisse. *Dominum vidi, inquit ipsa, Cruci affixum, super me magno cum lumine descendentem; propter quod ex impetu mentis volentis Creatori suo occurrere, corpusculum coactum est se erigere. Tunc ex sacratissimorum ejus vulnerum cicatricibus quinque in me radios sanguineos vidi descendere, qui ad manus, & pedes & cor mei tendebant corpusculi. Quapropter advertens Mysterium, continuo clamavi: Ita, Domine Deus meus! Non appareant, obsecro, cicatrices in corpore meo exterius. Tunc adhuc me loquente, antequam dicti radii pervenissent ad me, colorem sanguineum mutaverunt in splendidum, & in forma puræ lucis venerunt ad quinque loca corporis mei, manus scilicet, & pedes, & cor.*

Sæcul. XV.
A.C. 1483.

S. Antonin.
chron. 3. par.
tit. 23. c. 14.
§. 10.

Præterea F. F. Prædicatores non leve opinionis suæ argumentum petebant ex S. Antonini testimonio, & Pii II. Pontificia auctoritate, qui Catharinam sanctarum Virginiaum fastis adscriptam proprio honorabat officio, in cujus hymno hæc leguntur verba: *Vulnerum formam miserata Christi exprimit ipsa* (*).

Nihilominus Franciscani apud summum Pontificem, qui ex eorum Ordine assumptus erat, tantum prævalebant, ut ipse

(* In hymno Officii hujus Sanctæ.

Sæcul. XV. ipse indicis etiam censuris Ecclesiasticis
A.C. 1483 imagines hujus Sanctæ cum stigmatibus
 pingi prohiberet. Postea tamen Decre-
 tum suum mitigavit, censurasque sustu-
 lit. *Satius, inquit Spondanus, longe pre-
 ret Franciscanis, humilitatem ac pauperi-
 tem sui Conditoris imitari, quam hujusmodi
 superbis disputationibus gratiam Dei restrin-
 gere velle ad suas iniquas invidias: disputa-
 re enim de meritis Sanctorum, est gene-
 rare lites & contentiones inutiles, na-
 trireque superbiam, & vanam gloriam, ex
 de oriuntur invidiæ, & dissensiones, dum
 iste illum Sanctum, & alius alium conatu
 superbe præferre, ut præclare observavit Au-
 thor libri de Imitatione Christi (*).*

*Spond ad
 ann. 1483.
 num. 8.*

§. CIV.

Auctus Cardinalium Senatus.

Sixtus IV. Pontifex denuo Cardina-
 lium Collegio novos Præsules adiecit,
 nimirum Joannem de Comitibus pa-
 tria Romanum Archiepiscopum Cosentini-
 num (**), Presbyterum Cardinalem tituli
 S. Vitalis; Eliam de Bourdeille natione
 Gallum, Archiepiscopum Turonensem tituli

(*) *V. Thom. Kemp l. 3. de Imit. Christi
 cap. 58.*

(**) *Ciaconius & Paggius legunt, Cosen-
 pianum, Onuphrus vero Confanum.*

tit. S. Luciae; Joannem a Margaritis Hispanum, Gerundensem Episcopum, tit. S. Balbinæ; Joannem Jacobum Sclafenatum Mediolanensem, Episcopum Parmensem, tit. S. Stephani in Caelio Monte; Joannem Baptistam ab Ursinis Romanum, tum Carthaginensem, postea Tarentinum Archiepiscopum, Cardinalem Diaconum, primo tit. S. Mariæ Novæ, denique Presbyterum tit. SS. Petri (*) & Pauli. His adjungi poterit septimus, nimirum Ascanius Maria Sfortia ortus ex Mediolani Ducibus, Cardinalis Diaconus tit. SS. Viti, & Modesti, S. R. E. Vicecancellarius, Episcopus Patavinus, Novarrensis &c. Hujus tamen electionem Historicorum nonnulli ad posterioris anni principium, paulo ante obitum Sixti rejiciunt. Hic sub Regimine succedentis Papæ magnam nominis sui laudem sibi comparavit.

§. CV.

Margaritæ Austriacæ adventus in Gallis.

Jam anno præcedenti ad finem vergente sancitum erat, ut Margarita Austriaca

(*) *Errone typi loco Joannis irrepsisse credimus Petri; nullus enim Cardinalium ejusmodi Ecclesiæ titulo decorari solet, & Ciasonius habet, tit. SS. Joannis & Pauli.*

Sæcul. XV.
A C. 1483.

Sæcul. XV. A.C. 1483. striaca Maximiliani filia in Sponsam Del-
phini selecta Ludovico Franciæ Regi tra-
 deretur. Nihilominus Gandavenses, qui
 busdam controversiis necdum plene com-
 positis eandem in Gallias mittere diffen-
 bant usque ad mensem Aprilem anni præ-
 sentis, quo etiam nuptiæ ad finem me-
 sis Julii pompa vere regia Ambaciæ su-
 runt celebratæ.

§. CVI.

Eduardi IV. Angliæ Regis obitus.

Rex Angliæ, qui Filiam suam Delphi-
 no jungendam tam certa spe tenebat
 ut illam hoc dignitatis nomine jamjam
 appellari præciperet, Gallorum perfidiam
 suorumque subditorum ludibria tam ægro-
 ferebat, ut præ pudoris mærorisque ve-
 hementia in morbum incideret, qui
 etiam die quarta Aprilis vivis ereptus
 est, non sine magno Franciæ jubilo; hu-
 jus enim Regis obitus multas calamita-
 tes, quibus forte tractu temporis Galles
 afflixisset, antevertit. Duos Filios reli-
 quit, Eduardum & Richardum, necnon
 quinque filias, quarum nonnullæ Princi-
 pibus Anglicis connubio copulatæ erant.
 Habebat duos Fratres, quorum alterum
 nempe Clarentiæ Ducem trucidari jussit
 rat, solo superstite Glocestriæ Duce, qui
 etiam solium usurpabat.

*Comm. l. 6.**c. 9.**Chron. Lud.**XI. Polyd.**Virg. l. 4.**in fin.*

§. CVII.

§. CVII.

Sæcul. XV.
A.C. 1483.*Glocestriæ Dux regnum invadere
molitus.*

Quantumvis Eduardus nil inausum intentatumque reliquisset, ut Filio suo natu majori Regni coronam assereret, nihilominus vix satis ereptus erat, cum jamjam haud obscuris deprehenderetur indicis, quod idem ipse Glocestriæ Dux, cui Eduardus morti proximus curam filium suum in solio tuendi commendabat, jam clandestina agitaret consilla, ut eundem inde deturbaret. Hujus Ducis vitam, moresque atris admodum coloribus depingit Thomas Morus, affirmans, hunc fuisse Principem sine fide, sine probitate, sine scientia, ac absque religione; vasrum insuper, hypoeritam, simulandi arte clarum, ac nunquam in benevolentiam magis effusum, quam dum pessimam nocendi voluntatem animo fovebat. Idem ipse ob innatam ferociam, atque ambitionem eo crudelitatis devenit, ut vitam illius, quem suis consiliis adversari censebat, flocci penderet, cetera intrepidus erat, atque ad alendas factiones valde idoneus, quas ut in rem suam verteret, propria sua bona prodegit, aliena etiam sine ulla religione eripuit. Talis erat Glocestriæ Dux, qui Eboraci agens, comperita Regis fratris sui inopina morte totus in

*Joan. Maj.
hist. Scot.
lib. 6. cap. 26.*

in

Sæcul. XV. in id incubuit, ut coronam Eduardi,
 A. C. 1483. cet is Eduardum impuberem filium suum
 natu majorem illius tutelæ credidit
 set, sibi assereret. Quapropter omnes
 illos, quibus Regis pueri cura demandata
 erat, aula excedere, quin etiam ca-
 ceri dari iussit: ipsa etiam Regina vidua
 Westmonasterii asylum quærere compulsa
 est. Eo facto Dux sese a Parlamento
 Protectorem Regni proclamari præcepit
 atque ambos Eduardi filios suæ potestati
 subjectos habuit; quippe natu majorem
 jamjam Londini commorantem tenebat
 Richardum autem secundo genitum in
 Regina, quacum affugerat, importunus
 Burschiezi Cardinalis Archiepiscopi Ca-
 tuariensis precibus fatigata eidem cessante
 Utrumque Dux crudelem in modum
 medio tollere decrevit, cruentumque cor-
 filium detexit Buckinghamo Duci, qui
 se eidem adjunxerat, pollicitationis im-
 plitudine captus, qua Dux Glocestriensis
 eidem Comitatum Herfordiensem, cuius
 dominium prætendebat, vindicaturum
 promiserat. Ergo hi duo in necem filiorum
 conjurant, unice intenti, ut suis
 partes fautorum numero, atque potentia
 fulcirent.

§. CVIII.

Sæcul. XV.
A. C. 1483.*Eduardi Filii a Duce tanquam Spurii
falso infamati.*

Glocestriensis, ut sibi per cruentas cædes viam ad Angliæ solium aperiret, in plurimos feralem mortis sententiam pronuntiabat, ac Riverium Comitem, Richardum Grayum, & Thomam Waghhamum, Regi summe addictos, ac proxime sanguine junctos, quos jam antea carceris squaloribus vexaverat, etiam interfici jubebat: Hastinum vero supremum regii cubilis Præfectum Turri inclusum capite plecti mandat, ejusque jussu Eboracensis Metropolita, Heliensis Episcopus, & Thomas Stanleyus in vincula conjiciuntur. Præterea in vulgus spargit, ambos juvenes Principes Eduardi IV. Filios ex spurio Patre natos fuisse, eoquod Rex defunctus, æque ac Clarentiæ Dux nequaquam ex legitimo Richardi Eboracensis Ducis thoro nati, sed ex variis, quos Ducissæ indulisset, procis adulterino concubitu suscepti fuissent. Nam Glocestriensis noverat, e re sua potissimum fore, si nepotes sui pro illegitimis haberentur: hinc omni studio spurias, quas Pater eorum contraxit, nuptias in memoriam revocare conatus est, contenditque, hunc, priusquam Reginæ

Hist. Eccles. Tom. XXX. K de-

Secul. XV.
A.C. 1483.

desponsaretur, jam clandestinis nupti
junctum fuisse cuidam foeminæ, quæ El
sabetha de Lucis nominata adhuc dum
ta supertes esset, idque sibi manifestatum
fuisse dicebat a Bathonensi Episcopo
qui hosce Sponfos solenni precatione
conjunxisset. Hac calumnia fretus Glo
cestriæ Dux, regnum invalit, ac se
gitimum coronæ hæredem jactavit, cum
que Buckinghamus Regem proclamavit
populo exclamare jussit: *Vivat Rich
ardus Rex.*

§. CIX.

*Uterque Eduardi Filius a Duce mor
traditus.*

Usurpato regno Glocestriensis Dux
mas eo curas intendit, ut Nepotes
suos, quorum natu major non nisi ab
rum regni sui mensem numerabat, ne
daret, Jacobo Texelio nefandæ cædis
nistro. Mitiori tamen crudelitatis gen
re adversus juvenem Varvicensem Com
tem defuncti Clarentiæ Ducis filium
batur; hunc enim in quadam arce cap
vum detineri jussit. Sub idem quoque
tempus ad Britanniæ Ducem suos de
vit Legatos, supplices, ne Richemundum
Comitem e custodia dmitteret, et
pensiones ab Eduardo Rege defuncto pro
missas accurate persolaturum pollicitus
Hisce quoque Legatis negotium dederat.

Britannia in Franciam transfirent, simul-
que Ludovicum XI. ad amicitiam cum no-
vo eorum Rege ineundam sollicitarent. Ve-
rum illos Rex hic nequidem audire susti-
nuit, professus, se quodcunque com̄er-
cium cum usurpatore, qui manus suas innocen-
tum Nepotum sanguine polluere non hor-
ruisset, summopere detestari. Sane di-
gna Regis vix non jamjam emorientis
verba: exiguo enim post tempore Ludo-
vicus fatis ereptus Filio suo Sceptrum re-
liquit.

Sæcul XV.
A.C. 1483.

§. CX.

*Glocestriæ Dux Rex Angliæ
coronatus.*

Interea Richardus Glocestriæ Dux una-
cum Anna de Nevila Conjuge sua An-
gliæ regni coronam ritu solemnī accepit,
Filliumque suum, quem unicum habebat
decem annos natum, Walliæ Prin-
cipem declaravit, qui tamen haud multo
post superstes morte sua Richemundio
Comiti viam stravit, ut occupato Angliæ
solio, Lancastræ Domus hæreditatem
sub nomine Hearic. VII. denuo recuperaret.

§. CXI.

Ludovicus XI. mortis terrore fractus.

Non absque voluptate ex Historicorum
fastis percipiuntur ea, quæ Ludovicus

K 2

ex-

Sæcul. XV.
A.C. 1483.

extremis Regni sui mensibus mortis terrore, ac diminuendæ auctoritatis suæ metu stimulatus egerat: Jam enim juniores puellæ, ut choreas ante palatium educerent, jam tibicinum turbæ, quibus gis animum lusibus suis recrearent, omni ex parte convocantur, nec legitime solemnes per totum Regnum supplicatioes pro recuperanda Regis salute denuntiantur, publicæ ad Deum preces effunduntur ad avertendum Aquilonem ex valetudini summe infestum; undique ex omni Regione sacræ Sanctorum, adferuntur Reliquiæ, quarum plurimas Sixtus IV. Ludovico Roma submitit; adhibentur balnea ex infantum sanguine ad mitigandam mordacium humorum crimoniam inventa; nec tamen curata hæc remedia tanto studio quæsitæ propagationem vitæ efficere poterant.

Sub idem tempus Sultanus Bajazethes II. missa solemnī Legatione, quæ jamjam Massiliam (*) pervenerat, Ludovico pollicitus est, se non solum omnes S. Reliquias, capta Constantinopoli inventas, Regi missurum, sed etiam quatuordecim annis Gallis ingentem admodum auri numeraturum, ea duntaxat lege, ut Ludovicum Primum Principem fratrem ejus a Romania Equo

(*) Comminæus in sua historia lib. 6. cap. 29. habet, Regiam in Provincia.

Equitibus abstractum apud se captum detinerent. Attamen Ludovicus hosce Legatos audire adeo dedignabatur, ut eos quantocius Massiliam reverti juberet, indignum Christianissimo Rege esse denuntians, cum jurato Christiani nominis hoste amicitiam habere. Præterea Commi-næus testatur, sacram etiam ampullam, quæ hucusque nunquam transferri consueverat, Plessiacum prope Turones Rhemis ad Regem delatam fuisse.

Sæcul. XV.
A. C. 1483.

§. CXII.

Rex in castro Plessiaci sponte inclusus.

Insuper Castrum Plessiaci ferreis cancellis, clatrisque densissimis circumcingi, & moenia portamque sudibus ex ferro, ac frequenti aculeo horridis sepiri jussit, quadraginta etiam ballistarii ad fossas noctu excubias agere compellebantur: De die vero quadringenti satellites alterno ordine castrum circumibant, non nisi paucissimis aditum concedentes. Ipse vero Ludovicus ex suis domesticis duntaxat illos, quos minoris habebat, alloquii gratia dignabatur, eis tamen severe prohibebat, ne de aliis negotiis, quam quæ auctoritatis suæ, regni que conservationem respicerent, sermones miscerent; in hos quoque summe liberalis erat, præcipue vero in Medicum nomine Joannem Co-

Com. l. 6.
c. 7. & 12.
Mezer. Syn.
chron. tom. 3.
Vit. Lud.
XI.

K 3

sterium

Sæcul. XV.

A.C. 1483.

terium prodigus, cui singulis mensibus plusquam decem millia nummum donabat. Testatur Mezeratus, hunc Medicum tantam sibi in Regem arrogasse auctoritatem, ut eum, perinde ac si famulum ejus esset, asperioribus verbis objurgare non dubitaverit, illumque suo arbitrio que nutui in omnibus ancillari compulerit; Scio equidem, exprobrabat Regi *me aliquando ex aula tua quemadmodum complerisque domesticis tuis fecisti, expulsus in sed tu haud in octavum diem me ejecto superstes eris.* Hæc jurans tanta enuntiabat arrogantia, ut Rex perterritus eidem nihil denegare amplius auderet, sed omnem illius petulantiam, ac proterviam æquo animo toleraret, quamvis aliquando submissionis sibi debitæ tenacissimus esset.

§. CXIII.

S. Franciscus de Paula jussu Regis in aulam accitus.

Cum Rex viros pietatis opinione celebres summopere coleret, eorum precibus vitæ suæ prorogationem obtinere confidebat; hinc, cum cujusdam sancti Eremicolæ in Calabria, qui Franciscus de Paula vocatus, Ordinis FF. Minimorum Fundator erat, sanctitatis ac miraculorum fama ex Italiæ finibus usque ad ipsum Franciæ Regnum penetrasset, Ludovicus percipit

ceptis hujus viri meritis eundem ad se accersere statuit, nullaque mora datis literis illum ad se venire rogat, omnem opem atque operam tam ei, quam Ordini ipsius firmiter stabiliendo pollicitus. Ast ubi virum sanctum ejusmodi pollicitationibus minime motum intelligeret, ad Neapolis Regem decrevit Legatum, qui instaret, ut Rex Franciscum ad Ludovici vota inclinaret. Rex Neapolitanus, qui exteris nationibus hujus Sancti præsentiam parum invidabat, omnem movit lapidem, ut Galliarum Regis precibus hac in re obsecundaret. Verum Franciscus haud dissimulanter profitebatur, quod neququam Dei potentiam tentaturus, nec quadringentorum milliarium iter suscepturus esset, eo fine, ut ejusmodi viris obsequeretur, qui nonnisi per infima, ac mere humana media miraculum quærunt. Ludovicus ob longioris vitæ desiderium omnis moræ impatiens, hacque via frustratus, ad Sixtum IV. Pontificem supplex recurrit. Papa ad Regis preces Sancto huic Eremitæ literas alias, atque alias transmisit, præcepitque, ut nulla mora Regem adiret. Franciscus nil jam hæsitans unacum Regio æconomus, quem Ludovicus XI. hunc in finem præmiserat, iter agreditur, ac Neapolim, Romamque percurrens, Ostiæ navem conscendit, in Franciam navigaturus,

Sæcul. XV.
A. C. 1483.

Secul. XV turus, ubi etiam secundis ventis appul-
 A. G. 483. sus est.

§. CXIV.

*Sanctus in Gallias appulsus, & Ple-
 siacum delatus.*

*Comm. lib 6.
 7. & 8.*

Ludovicus sanctum hunc virum in Gal-
 lias adventasse intelligens, tam in-
 dita efferebatur lætitia, ut adventus mu-
 cium deferenti marsupium decem aure-
 rum millibus grave dono daret: cumque
 vir sanctus Turoniam proxime accederet
 Rex Delphinum Fillum suum ei obviam
 misit, qui illum Ambaciæ summa vener-
 tione ac cultu excepit: postquam vero illi
 ad castrum Plessiaci die vigesima quarta
 Aprilis anno prioris millesimo quadrages-
 tesimo octogesimo secundo pervenit, Lu-
 dovicus cum tota sua Curia in ejus oc-
 cursum effusus iisdem, inquit Commu-
 nœus, honoribus ac submissione virum
 sanctum perinde, ac si Papa esset, recep-
 pit, atque in genua procidens per eum
 Deo vitæ suæ prorogationem impensius
 exoravit. Ast Ludovico Sanctus denun-
 ciabat, non minus Regibus quam ceteris
 hominibus terminos vitæ a Deo positos
 esse, quocirca immutabilem Dei senten-
 tiam mutari adeo non postularet, ut prom-
 pto potius animo sese illius voluntati sub-
 mitteret. Hoc dicto Rex Francisco ad
 inferiorem castri arcem deducto in quo-
 dam

dam parvo cubili haud procul a Saeulo ^{Sæcul. XV.}
 S. Matthæi habitationem assignavit, ad ^{A C. 1483.}
 junxitque interpretem Ambrosium Rem- ^{Rembaud.}
 baldum, æque Italici, & Latini ac Gal-
 lici idiomatis gnarum; demandabat in-
 super duobus suis Officialibus curam, ut
 tam viro sancto, quam Religiosis itine-
 ris sui sociis victum suppeditarent.

§. CXV.

Frequens colloquium Sancti cum Rege.

Sanctus ille Eremita frequentius cum
 Rege de salutis suæ negotio agebat,
 testaturque Comminæus, qui ferme sem-
 per ejusmodi colloquio præsens erat,
 quod tanta sapientia ac Spiritus sublimi-
 tate cum Rege versatus fuerit, ut verba
 divinitus inspirata proferre, ipseque Spi-
 ritus sanctus per os ejus eloqui crederetur;
 non enim, cum literarum ignarus es-
 set, talia tantaque divinæ sapientiæ ora-
 cula ex ore suo effundere valuisset. Nec
 tamen summa, qua eum Rex, Principes
 ac Aulæ Proceres prosequabantur, ve-
 neratio petulantiam eorum, qui hebe-
 tioris erant ingenii, cohibere poterat,
 quo minus Aulicorum complures Viri
 simplicitatem deridentes, illum per iron-
 nam *hominem simplicem* appellarent,
 ejusque habitum, crines nunquam ton-
 sos, totumque exterioris cultus negle-

Sæcul. XV. et cum cachinis sibilisque exploderent. H
A.C. 1483. merito accensendus erat Jacobus Cof
 rius; ille enim, nescio, quo abjecto in
 diæ stimulo agitatus non raro ipsum Re
 gem impulit, ut sancti hujus viri animam
 a lucri cupiditate tantopere aversum, et
 paupertatis studiosissimum variis prom
 fis sollicitaret. Postea tamen idem Me
 dicus anno millesimo quadringentesimo
 octogesimo tertio sua studia sancto Fra
 cisco jungebat, ut ambo Regem ad mor
 tem, quam adeo exhorruit, paratum res
 derent.

§. CXVI.

*Rex de instanti morte caute ad
 monitus.*

Cum vero Ludovicus XI. sese in die
 viribus extenuari sentiret, Delphinus
 Filio suo Ambacia accito monita supe
 rius memorata denuo inculcabat: die
 autem vigesima sexta Augusti jam tertio
 mentis deliquio iisdem symptomatibus ob
 noxio concidebat: quare proxima urge
 bat necessitas, ut Regi aperte denun
 retur, quatenus prolixioris in terris vi
 tæ spe destitutus, ad æternitatis iter ani
 mam præpararet. Ast hujus nuncii bo
 julum agere formidabant omnes; Rex
 enim, cum integra adhuc valetudine
 frueretur, non raro edixit; sedulo cave
 rent omnes, ne instante vitæ suæ termi
 no

Vid. supra
S. 84.
Comm. l. 6.
6. 12.

no de morte futura sermonem haberent, **Sæcul. XV.**
 sed duntaxat eum admonerent, ut ani- **A.C. 1483.**
 mæ suæ provideret; eoquod, si disertis
 verbis ei sententiam mortis denunciarent,
 vix illam excipere posset, quin animi sen-
 su destitutus, tam vehementer in omni-
 bus corporis partibus nervorum contra-
 ctiones pateretur, ut in eo ipso temporis
 articulo exanimis concideret. Hæc lo-
 quentem Olivarius Damus, alique non-
 nulli ex Domesticis frequentur percepe-
 runt, & aliunde ipsis sat compertum erat,
 neminem mortalium præter illum mayo-
 ri mortis terrore oppressum fuisse, nec
 plura magisque insolita eam effugiendi
 media quæsisisse. Nihilominus hi ipsi fa-
 talis adeo nuntii provinciam non modo
 in se suscipere decernunt, sed etiam Re-
 gem non jam per ambages de proxima
 mortis hora admonent: Rex potentissime,
 inquiunt, nostris partibus deesse non pos-
 sumus; actum est de vita Majestatis ve-
 stræ, haud ergo amplius in sancto hoc
 viro^(*) spem fiduciamque reponat, sed ani-
 mæ

(*) Hic erat sanctus Franciscus de Pau-
 la; Natalis tamen Alexander hanc in rem
 cap. II. art 3. num 1. ait: a sancto Francisco
 de Paula de Dei voluntate, qui ipsum ex hoc
 mundo vocare decreverat, admonitus, ejus
 precibus a mortis horrore liberatus est, Et Spou-
 datus

Sæcul. XV.
A.C. 1483.

mæ suæ salutis invigilet; nam spei nihil auxiliique superest. His singuli ad alia addebant, quibus Ludovicus respondit: reposita est spes mea in Deo meo, cui sint laudes, quod adeo periculoso, ut per tatis, morbo non decumbam.

§. CXVII.

Rex sibi præsens usque ad mortem.

Sors tulit, quod Ludovicus eorum consilio, qui illi salutis suæ curam commendabant, acquiesceret; quare Delphinum Filium suum Bellojoviensis Principis generi sui sollicitudini committit. Cancellarium sigilla ad eundem Delphinum, quem Regem nominabat, deferri jubet, ac singulos ad fidem, obsequiumque novo Regi strenue præstandum adhortatur: Filio autem suo speciatim præcipit, Cordæo supremum regii exercitus imperium deferret, eidemque inhiberet, ne conceptum de expugnanda Caletensi urbe consilium effectui daret.

danus ad annum 1483. num. 2 inquit, constantius mortem venientem aspexit, quam existimaverit, confortatus ad id maxime B. Francisci de Paula, qui aderat, hortationibus. Similia in vita hujus Sancti apud Bollandistas, aliosque Scriptores passim reperire est.

cum enim Delphinus ob juvenilem ætatem ægre admodum ex tam periculoso negotio eluctari posset, sive demum prospero sive adverso Marte pugnaret, hinc semper consultius fore dicebat, quod nulla mora Angli mare redeundo trajicerent; omnino enim regni salutem exposcere ajebat, ut cum omnibus Principibus saltem per quinque vel sex annos pacem haberet. Cuncta hæc mandata dedit animo adeo sibi præsentente, ut nunquam, inquit Comminæus, tanta judicii acie præditus fuisse videretur. Paucos adhuc dies supervixit, nunquam de morbi violentia conquestus, ac summo pietatis sensu divina, quæ ægris administrari solent, sacramenta percepit, non nisi de Deo colloquia miscens, ac nonnullas preces ad B. V. Mariam effundens, ut in die Sabbati ex hac vita decedendi gratiam per eam impetraret.

§. CXVIII.

Ludovici XI. obitus.

Piis Ludovici votis adfuit Beata Virgo; obiit enim Pleffiaci die Sabbati trigesima mensis Augusti vespere hora octava Anno ætatis suæ sexagesimo primo, Regni vigesimo tertio. Ejus corpus, ut constituit, ad ædem Beatæ Mariæ de Cleriaco non longe ab Aurelius sepultum est;

Sæcul. XV.
A.C. 1483.

*Comm. cap.
12. lib. 6. in
fin. Polyd.
Virgil. l. 25.*

Secul. XV. est; specialissima enim religione sacra
A.C. 1483. illius imaginem venerabatur, tantoque
ardore in ejusdem Ecclesia terræ man-
dari concupierat, ut in eos, qui corpus
ejus aliorum transferri curarent, a Six-
to IV. excommunicationis Bullam obtu-
nerit.

Comm. ibid. Princeps erat, ut refert *Comminæ*
c. 13. in adversis sagacissimus, in pervestigandis
Paul. Emil. hominum studiis atque consiliis felicis-
lib. 3. c. 7. simus, nec minus in iis in rem suam ven-
tendis apprimè peritus, ad furorem us-
que suspiciosus, suæque auctoritatis stu-
diosissimus, sui judicii voluntatisque te-
nacissimus, injuriarum oblivisci nesciens,
ac populi sui oppressor non infimus, ce-
tera inter ævi sui Principes optimus. (*)
Idem Auctor testatur, quod Ludovicum
nunquam animo pacatum, ac tranqui-
lum, sed continuo mærore agitatum vi-
derit: asserit tamen, quod Rex conjugem
suam proscripto cujuscunque alterius
foeminæ amore tenerrimo affectu com-
plexus fuerit, bellisque implicitus pa-
cem exoptaverit, & pace potitus belli ge-
rendi avidissimus extiterit. Porro lite-
raturæ prorsus expers non erat, Joannis
de Arconvalla Magisterio usus; Mathe-
sis quoque, ac Astrologiæ elementa di-
dicit

(*) *Agre Lector hac inter se conciliare po-
terit.*

dicit a Joanne Collomano; quoniam refe-
runt nonnulli, hunc ipsum Regem elucu-
brasse librum, cui titulus: *Bellorum rosa*,
pro institutione Caroli VIII. Filii sui con-
cinnatum, saltem haud dubitare licet, i-
psius cura, atque labore in lucem pro-
diisse eximia duo collectanea, unum de
Sanctione Pragmatica, alterum de juri-
bus Galliae in Regnum Neapolis, utrum-
que ad ejusdem Delphini eruditionem
conscriptum: Ejusdem quoque liberali-
tate Bibliotheca ad Luparam ingenti ma-
nuscriptorum Codicum numero locuple-
tata est, ejusque Praefecturam ipse de-
mandabat Roberto Gaguiño Mathurino-
rum generali Praeposito, qui Historiam
Franciae conscripsit. Praeterea Ludovi-
cus Ordinis S. Michaelis statuta condi-
dit, inter quae articulus habetur, quo
sancitum, ut semper vacuus relinquatur
locus pro illo, qui hujus Ordinis Histo-
riam elucubraret.

Memoriae etiam proditum est, quod
Europa Ludovico in acceptis referre de-
beat artem, qua per sectionem ex corpo-
ribus humanis calculi extrahuntur; quip-
pe ejus permissu Parisienses Chirurghi
primum hujus scientiae rudimentum in
quodam satellite ad suspendium damna-
to fecerunt, & quidem prospero experi-
menti successu; hic enim integre sana-
tus, diu superstes vixit. Rara insuper
erat

Saecul. XV.
A.C. 1483.

Sæcul. XV.
A. C. 1483.

erat in hoc Principe hominum indole
discernendi facultas; ipse etiam primo
omnes mensuras, & pondera per totum
Regnum ad æqualem normam reducere
ac per cunctas Provincias universales
eorum usum introducere aggressus est
nec minus privatis quibuscunque
suum ad amissim tribui curavit. Do-
erexit Parlamenta, alterum Burdegali
Anno millesimo quadringentesimo ses-
gesimo secundo; alterum vero in Bur-
gundia, cum ageretur Annus supra mil-
lesimum quadringentesimus septuages-
mus sextus. Religiosus, piusque vide-
ambiebat, singulis septimanis animam
suam sacra confessione perpurgabat, ni-
raro sacras instituebat peregrinationes
Ipse quoque in Gallias piam intro-
xit consuetudinem meridiano tempore
ad recitationem *Angelus Domini* &c. de-
to campanæ signo populum excitandi
pileo suo affixam gestabat plumbeam
B. V. Mariæ imaginem, quam sæpius
præcipue vero ad læti nuncii famam
culo venerabatur. Frequenter indica-
bat supplicationes, singulari cultu sacras
honorabat reliquias, eratque in Eccle-
sias valde liberalis: Attamen cunctis
cet hisce dotibus insignis esset, pluribus
tamen vitis scatebat. Testatur Mezeri-
jus illum plusquam quatuor millia ho-
minum, eorumque potissimum partem
absque

Abr. chron.
to. 3 vit. Lu-
dov. XI. in 12

absque iudicii ordine morte mulctasse, pluribus unda submersis, aliis supra asserem progredi iussis, quo deorsum inclinato in rotas aculeis ac novaculis armatas præcipites agebantur. Spreto aliorum consilio sibi uni obtemperabat, & Viros nobilitate generis claros odio habebat; Verbo: nemo unquam aliam, quam Ludovici aulam vidit, in qua sublesta fides liberiori imperio dominabatur, cunctis Proceribus ad Regis exemplum compositis.

Sæcul. XV.
A.C. 1482.

§. CXIX.

Binæ Ludovici conjuges, ejusque liberi.

Adhuc Delphinus erat, & jam ad secundas nuptias transire compellebatur. Prima ejusdem conjux erat Margarita Jacobi I. Scotiæ Regis Filia, quam decimo quarto ætatis suæ, Christi autem anno, ut fertur, millesimo quadringentesimo trigesimo sexto duxerat. Ea Anno supra millesimum quadringentesimo quadragesimo quinto absque liberis decedente, Rex sex annos in viduitate transegit, haud amplius, donec Rex proclamaretur, ad secundos thalamos processurus, nisi id temporis rerumque necessitas postulasset. Ergo secundo conubio Carolinam Sabaudia Ducis filiam

S. Mart. geneal. Franc. lib. 8. cap. 9.

Hist. Eccles. Tom. XXX,

L tum

Saecul. XV.

A.C. 1483.

tum nonnisi sexennem sibi jungit, quae usque ad tertium decimum aetatis suae annum in Sabaudia a Matre sua educata, demum in Flandriam ad Sponsum suum deducta est. Primo conjugii anno ex ea suscepit Filium nomine Joachimum Normanniæ Ducem, qui tamen tenera adhuc aetate vivis eripiebatur. Alterum habuit Carolum regni successorum, tertium denique nomine Franciscum haud diu vita superstitem. Eadem conjugee tres quoque reliquit Filias, quamvis P. Daniel nonnisi duas numeret; quarum natu major in prima aetate obiit, altera erat Bellojovienensis Comitissa, postmodum Borbonii Ducis. Tertia demum Joanna Aureliæ Ducis conjugio juncta Biturigibus Ordinem abnuntiatarum erexit, postquam repudicata fuerat a suo conjugee, qui postea Carolo VIII. successor fuit, Ludovicus XI. Galliarum Rex nominatus.

§. CXX.

Carolus VIII. Franciæ Rex Ludovici XI. Successor.

Igitur Ludovico Rege fati functo Carolus VIII. ejusdem Filius successorum decimum tertium aetatis annum, ac biennio jamjam emensus, proin juxta Carolo V. ejus tritavi sanctionem tutoris potestatem

testatem jamjam egressus. Ceterum do-
nec Carolus per ætatem regni haben-
nas moderari valeret, Ludovicus paulo
ante obitum suum administrationem An-
næ de Francia Filiæ suæ Comitis Bel-
lioviensis conjugii demandavit, foeminæ
ingenii acie, prudentia, animi fortitudi-
ne & constantia nulli Viro secundæ;
verbo, nullæ in ea desiderabantur dotes
ad hoc munus digne obeundum necessa-
riæ: cum vero illos, quibus ad regi-
men quoddam jus erat, imperandi cu-
piditas acriter incitasset, inde ingentes
fuscitati fuere tumultus, quos provida
Regis defuncti prudentia nullatenus an-
tevertere poterat.

Sæcul XV.
A.C. 1483.

§. CXXI.

Duo administrationis æmuli.

De suprema Regni administrandi au-
toritate contendebant inter se Lu-
dovicus Aurelianensis Dux, & Joannes II.
Dux Borbonius Bellojoviensis Comitis
frater natu major; quorum prior ad-
ministrationem sibi deberi affirmabat, eo-
quod licet ætate minor, Regi tamen de-
functo sanguine proximior esset, Borbo-
nius vero hoc jus sibi præprimis attri-
buebat, eoquod Regis Amitam uxorem
haberet, ac præterea se publicis regni
negotiis magis idoneum diceret, quam

L 2

scemi-

Sæcul. XV.

A.C. 1483.

foeminam, quæ juxta Gallorum leges cum sit regiminis incapax, etiam a regni administratione excludenda esse. Tribus hisce Competitoribus, Borbonio Ludovico, & Bellojoviensi Comitissæ cuilibet Procerum adhærebat factis, cumque eorum jura componi nequirent, litis decisio ad generalium Ordinum comitia, quæ anno sequenti habebantur remissa fuit: Interea vero temporis tres æmuli, plebis benevolentiam conciliaturi, communi consensu cunctis qui Ludovici XI. gratia ac favore postremis vitæ suæ annis abusi sunt, legum severitate plectendos decernunt. Ergo Olivarius Damus primus Regis chirurgus, homicidii atque adulterii postulatus suspendio mulctatur: Joannes Doyacum autem Parlamenti Procurator generalis duobus licitoribus in omnibus Parisiæ urbis compitis acriter virgis caeditur, aure mutilatur, ac demum ei lingua cadente ferro perforatur, quo supplicio Lotetizæ peracto Montferrantium Alvernæ urbem ad natale ejus solum deducitur, ubi denuo virgis conciso altera abscinditur auricula: Nihilominus Carolo VIII. in Italiam iter aggrediente, ipse tractu temporis dignitati ac honori restitutus est. Hujus Viri fatum Mezerajus quidem ad annum sequentem post celebrata Ordinum comitia revocat; nos autem

P. De

P. Danielis chronologiæ hac in re infi- Sæcul. XV.
 stimus. Denique Jacobus Cocterus a A.C. 1483.
 mortis supplicio liberatus, quinquaginta
 millium aureorum multam pendere jus-
 sus est, qui tamen postea reliquam bono-
 rum suorum partem, nemine deinceps in
 eum inquirente, satis tranquille posse-
 derat.

§. CXXII.

Maximilianus, defuncto Rege Ludovico, ditiones suas recuperare sollicitus.

Maximilianus Austriacus per Ludovici mortem potentissimo hoste liberatus, sibi persuasum habebat, sub Rege puero viribus imbecilli certam sibi parari viam ad recuperandas Provincias, quarum omnium dominium sibi jure competere contenebat. Quapropter exeunte hoc anno regii sanguinis Principibus per suos Legatos exposuit, se ad firmandum Atrebatense foedus vi adactum fuisse, nihilominus tamen velle se nuptias filiae suae ratas habere, dummodo aliae fancirentur conditiones. Dein ad suas quoque partes Ferdinandum & Isabellam Castellae Reges trahere nitebatur, pollicitus, se ad recuperandum Ruscinonensem Comitatum suppetias laturum; insuper Britanniae Ducem, cujus amicitiam o-

Sæcul. XV.
A.C. 1483.

lim missam fecerat, innovato foedere
devincire satagit. Ad Lotharingiæ Du-
cem suos quoque decrevit Legatos, qui
cum eo de armorum societate adven-
tibus Franciam ineunda agerent, nec non Bur-
gundionum etiam animos sollicitè expo-
rari iussit, ut eos consiliis suis propen-
deret, hancque in rem apud Com-
mune extant mandata quæ Archiducem
Olivario Marchiano ad præcipuos Fran-
ciæ Principes pro revocando Atrebatensi
tractatu ablegato dederat, scriptaque
gentesimo octogesimo tertio, quo etiam
tempore Casparo de Lopia datæ fuerunt
literæ ad Castellæ Regem, aliæ Longue-
lio & Brangesio ad Britanniarum Ducem
deferendæ. Nec minus unacum literis
ablegabantur ad Lotharingiæ Ducem
Favius, ad Burgundiones autem Tulio-
gonus, & Autrejus, quorum ultimo etiam
tradebatur epistola eo consilio con-
cepta, ut Novicastroensem Toparcham
Marescalli Burgundici Filium Archiducem
devinciret; hic enim temporis deserviens
relictis Maximiliani obsequio sua studia
Ludovico XI. Galliarum Regi de-
verat.

*Longueil
Branges Fay
Toulogeon.
Autrey*

§. CXXIII.

Sæcul. XV.
A.C. 1483.*Genuensium conspiratio adversus Baptistam Fulgosium.*

Necdum deserbuit Genuensium seditio, *Augustin.*
 sed denuo Cives adversus Joannem *Schiaffin.*
 Baptistam Fulgosium ob morum asperi- *hist. Eccl.*
 tatem, atque intolerabilem ejus arrogan- *Gen, ad an.*
 tiam seditionem suscitaverunt, cujus prin- *1482.*
 ceptus fuit Lazarus ab Auria, assentienti- *Vossius de*
 bus quoque præcipuis Fulgosiae Domus, *histor. latin.*
 atque inter ceteros Paulo Fregosio Car- *Fulgos. l. 9.*
 dinale ejusdem urbis Archiepiscopo *c. 6. ad fin.*
 Joannis Baptistae patruo. Horum con-
 juratio tanta cepit incrementa, ut Ful-
 gosius, quamvis jam ab Anno Domini
 millesimo quadringentesimo septuagesimo
 octavo Republicæ Dux esset, clam
 aufugere consultum duceret. Hic ut
 voluntarii exilii sui dolorem levaret, to-
 tum se elucubrandis operibus, & proba-
 tiorum Auctorum lectioni dedit, & velut
 laboris sui monumenta reliquit libros no-
 vem italico idiomate conscriptos de fa-
 ctis memorabilibus, eodem servato ordi-
 ne, quem Valerius Maximus tenebat. Id
 ipsum opus Petro Filio suo nuncupavit,
 illudque ex Italico in latinum idioma
 transtulit Camillus Gilinus Mediolanensis,
 Anno salutis millesimo quingentesimo
 decimo nono primum Mediolani, postea

Sæcul. XV. Anno millesimo quingentesimo quadra-
A. C. 1483. gesimo primo Basileæ & alibi typi
 vulgatum. Scripsit præterea vitam Ma-
 tini V. Pontificis, ac denique tractatum
 vulgavit de foeminis, quæ doctrina ex-
 celluerunt.

§. CXXIV.

Tumultus in Bohemice regno.

Recruduit etiam in Bohemiæ regno
 frequens Hussitarum ferocia, ita
 facto in Catholicos impetu maxima bo-
 rum pars Praga fuerit ejecta, non pauci
 trucidati, pulsi denuo Religiosi, ac mo-
 nasteria vix aliquantulum restaurata fu-
 ditus eversa. Interim Uladislavus adhu-
 juvenis, rerumque inexpertus, ac præter-
 rea hisce Hæreticis resistendo impar, eor-
 rum audaciam reliquit impunem, & quan-
 vis hæreticorum insultus ulcisci par-
 ret, a nimia tamen Matthiæ Hungarici
 Regis, qui Bohemiam armis subigere
 quærebat, ambitione præpediebatur, ne
 non precibus Filiorum Georgii Podebr-
 cii defuncti Regis placatus, a propo-
 sito desistebat, eo quod illi pro suis in Re-
 gem injuriis quodammodo satisfacissent.
 Attamen ficta erat horum submissio, et
 que Hussitæ ex Regis sui lenitate, et
 nimia facilitate audaciores facti, eo te-
 meritatis proruperunt, ut eorum unum

Dubrav. l. 31

Krantz. 13.

Wandal. 38.

conspecto Rege ad Palatii fenestram cla-
mare ausus fuerit; occidatur Polonicus
ille porcus, osor calicis, seu communio-
nis sub utraque specie. Matthias hasce
turbas in rem suam vertere intentus, Bo-
hemiam subjugare moliebatur, ambi-
tiosa tamen spe sua frustratus.

Sæcul. XV.
A.C. 1483.

§. CXXV.

*Factio in Anglia adversus Richardum
regni usurpatorem.*

Richardus Anglicæ coronæ usurpator,
cum totum se feroci, superbo, priva-
tique commodi studio dederet genio,
fidissimorum quoque amicorum invidiam
in se provocabat; cumque datam Buck-
inghamo Duci fidem violasset, hic jam a-
liunde inter audacissimos ævi sui Viros
facile princeps, hanc perfidiam tam ini-
quo ferebat animo, ut ex illo temporis
articulo in Richardi perniciem juraret.
Ergo Brehenotum ad villam suam se re-
cipit, ubi Heliensis Episcopus Vir probi-
tate mentis, ac morum integritate insi-
gnis captivus detinebatur; huic arcana
animi sui consilia manifestat, ejusque a-
micitia sibi conciliata, Præsulem tam fe-
liciter ad suas partes pertrahit, ut ambo
inviolabili servandæ fidei sacramento se-
se matuo obstringerent. Nec segnior
Margarita de Sommerseto Comitissæ Ri-
chemun-

Sæcul. XV. chemundii Mater quamdam factionem
 A.C 1483. in Filii sui gratiam, qui in Britannia vel
 custodiæ mancipatus erat, conflat, &
 ipsumque Buckinghamum Ducem imper
 se rogabat, ut ejus consiliis adesset. Huius
 Dux, quantum in ipso esset, omnem
 pem & operam pollicitus est, eodemque
 temporis momento Richemundium Co
 mitem in Angliæ solium evehere decre
 vit, suaque dexteritate tantum effecit
 ut nuptiis Comitem inter & Eduardum
 filiam conciliatis, ipsos quoque, qui olim
 Eboracensibus favebant, Richemundum
 addictissimos redderet.

§. CXXVI.

Diffidium inter Maurorum Reges.

Rex Granatensis repudiata conjugē sua
 ex qua plurimos liberos suscepit
 quamdam foeminam, quæ a Christiana
 religione defecerat, nomine Zaraidam
 conjugio sibi copulavit. Hæc adepto
 tantæ dignitatis honore nimium ambi
 tiose filiis suis regnum asserere molieba
 tur, ne vero sua spe frustraretur, Regem
 induxit, ut filios ex prima uxore proge
 nitos neci daret. Rex in crudelis hujus
 foeminæ gratiam, exuto Paterni cordis
 affectu, nefandæ illius consilio aquiescere
 decrevit. Ast Mahometes Boabdiles
 ex hisce Filiis natu major unacum Matre
 sua.

sua, cujus ope sese periculo subduxerat, **Sæcul. XV.**
 ad Gades confugit, non nisi injuriæ ul- **A.C. 1483.**
 tionem animo volutans. Proceres tam
 inhumani facinoris indignitate in Regem
 commoti, Boabdilem revocant, illumque
 absente Patre suo Regem salutant, &
 Granatense Palatium, quod fortissimum
 erat hujus urbis munimentum, vi occu-
 pant. Hoc facto Rex ex itinere suo re-
 dux, cum omnem ad hanc urbem rever-
 tendi spem sibi succisam intelligeret, per
 Lecrinensem vallem ad Munducarensis
 arcem se recepit, indeque suorum fra-
 trum quemdam, Principem rei militaris
 peritia longe præstantissimum sollicita-
 vit, ut ejus Filium bello peteret. Fra-
 ter ille appellabatur Zagalius, suisque
 gloriosis facinoribus nomen *Fortis* eme-
 rebatur.

§. CXXVII.

Mauri ab Hispanis cæsi.

Intestinum hoc inter Mauros bellum non
 parum adjuvit Ferdinandi atque Isa-
 bellæ consilia, quibus Granatæ regnum
 sibi subjicere, ipsamque Mahometis se-
 ctam ex tota Hispania, ubi per octo ferme
 sæcula dominabatur, extirpare decreve-
 rant. Boabdiles novus Maurorum Rex
 comperto Hispanorum proposito, cum
 virium suarum fiducia delusus, **Christia-
 norum**

Sæcul. XV. norum, simulque Patris sui armis rel
 A.C. 1483. stendo sese parem existimaret, mox Lu
 cenam urbem in Præfectura Domini de
 Loz Donzeles sitam obsidione circum
 Inopinæ hujus expeditionis nuncio exci
 tatus Comes de Cabra, qui in Vandalini
 selectæ militum cohorti imperabat, Do
 zelesio Governatori præcepit, ut ex
 guum exercitum, quem ex finitimorum
 civitatum præsidiis extraxerat, nulla
 ra ejus copiis jungeret. Unitis hisce
 ribus uterque copias suas, licet Gran
 tensis Regis exercitui numero longe in
 pares essent, summa contentione Luce
 nensi urbi opem laturo admovent. At
 Juvenis ille Rex horum occursum præ
 stolari non audebat, sed præcipiti consi
 lio obsidionem solvit, ac cum suo exerci
 tu Locham usque se recepit, relicta bo
 genti præda, & suorum captis quamplu
 rimis; fugitivis vero adeo pressio per
 institit Comes de Cabra, ut eos pro
 mius affecutus certamen inire compelle
 ret, Maurosque turbatis eorum ordi
 bus usque ad fluminis oram tamdiu su
 gando ac cædendo insequeretur, donec
 ingens eorum numerus undis haustus
 periret, ac ceteri ferme omnes prælio oc
 cumberent, ipso Boabdile Rege capto
 ac Cordubam abstracto.

§. CXXVIII.

*Juvenis Maurorum Rex tributarius
Castellæ.*

Cum interea Lucennæ victricia Hispanorum arma florerent, Ferdinandus in Granatensium agros cum valido milite populabundus excurrit, cunctaque loca Illoræ ac Montefrio circum vicina immani strage devastat; demum vero, ut Mauri vires suas partiri compellerentur, simul plures urbes se aggredi simulat; ex improvise tamen, totoque armorum impetu Tacharam munitissimam urbem adoritur, & vi captam solo æquari jubet. Hac expeditione feliciter defunctus, Victor Cordubam reversus est, vixque prima urbis limina salutabat, cum jamjam captivi Regis Oratores accurrunt, illius libertatem exoraturi, promisso solemniter facto, se Ferdinando atque Isabellæ perpetuo fidei obsequio Granatensis regni jura asserturos; spondebant etiam, se duodecim aureorum millia pro tributo, tantamque pecuniarum summam, quanta peteretur, in numerata daturus, Ab his oblatae conditiones acceptantur, ad id potissimum Cardinale de Mendoza Isabellam permovente; quapropter

Sæcul. XV.
A. C. 1483.

propter Maurorum Rex non solum libertati asseritur, sed eidem subsidia quoque adversus Patrem suum spondentur, tamen lege, ut præter duodecim aureorum millia, quæ pendere promissum trecenta etiam mancipia traderet.

Juvenis iste Princeps vix libertati constitutus, Granatam revertitur, eum constantibus factionis suæ præcipuis, eidem usque ad regni fines obviam processerant. Verum non sine ingenuo stupore comperit, quod Civium animo tanto in eum odio accensi essent, quam favore paulo ante eosdem sibi addidit experiebatur; quippe propudiosis, qui cum Castellæ & Arragoniæ Regibus ierat, concordiae legibus suorum invidiam in se concitabat, cunctis ægeris ferentibus, quod regnum suum Castellæ imperio perpetuo onere tributario effecerit, hinc adeo invaluit Maurorum indignatio, ut quamplurimi e relicto ipsius Patris partibus adhererent, illumque per contemptum juvenem Regem *Chianito* id est puerum vel infelicem atque infortunatum appellarent.

§. CXXIX.

Sæcul. XV.

A.C. 1483.

Phæbi Navarrae Regis obitus.

Ineunte mense Novembri anni præcedentis Franciscus Phæbus Navarrae Rex, & Ludovici XI. Nepos sedatis paulisper regni sui motibus, ob quos in Gallias se receperat, inde Pompejopolim reversus est, eum comitantibus Matre sua, patruis, ac compluribus Nobilitate conspicuis. Ibidem mense Januario præsentis anni regia insignia suscepit, necnon indicta capitis pœna prohibuit, ne ab ullo Bellomontiorum & Grandimontensium nomina, quæ tamdiu regno exitiosa erant, proferrentur: postmodum auctoritatem Magistratibus restituit. Verum vix in Bearniam, ubi natus erat, delatus, repentino morbo corripitur, & die tertia Februarii Anno millesimo quadringentesimo octogesimo tertio non sine propinati veneni suspitione mortalitatem exiit, postquam summæ expectationis adolescens nonnisi decimum quintum ætatis suæ annum expleverat. Ejus soror Catharina juvenis adhuc Princeps regnum Navarrae suscepit, atque a multis expetita in sponsam, ceteris rejectis, nupsit Joanni Albreto: Unde Ferdinandus Arragoniæ Rex, cum Catharinam filio suo adhuc infanti jungendam sperasset, datam ob repulsam

Belleforest.

l. 3. c. 149.

Sæcul. XV.
A.C. 1483.
pulsam tam impotenti ira commovebatur, ut nunquam illam vexare desisteret, sed eam suis ditionibus qua vi, qua fraude exuere moliretur.

§. CXXX.

Martini Lutheri ortus.

Hoc anno millesimo quadringentesimo octogesimo tertio die decima Novembris notissimus ille Hæresiarcha Martinus Lutherus Islebiæ natus est, Patre Joanne Lotter seu Lauther, Matre vero Margaritha Lindeman: Affirmat Cochlæus, illum in Baptismatis fontem Martinum fuisse nuncupatum, eo quod pridie ad festum S. Martini natus esset.

§. CXXXI.

Estutevillæ Cardinalis obitus.

Eccllesia eodem tempore, quo in sinum suum receperat Martinum, qui quondam crudelissimus Matris suæ perceptor existeret, orbata est fortissimo defensore suo, cum hoc anno vel juxta nonnullos anno priori, Estutevillam Cardinalem vivis ereptum luxisset. Erat filius Joannis de Estutevilla ex Margaritha de Harcuria natus primo Andegavensis Archidiaconus, postea, ut quidam recentiores Historici referunt, Prior S. Martini de Campis Lutetiæ Parisiorum renunciatus est. Fertur quoque, quod

Harcur

renuntiatus, dimissa Bitervensi sede, ad Episcopatum S. Joannis Maurianensis in Sabaudia, demum a Nicolao V. Pontifice ad Archiepiscopalem Rothomagensis Ecclesiam vocatus fuerit. Eundem anno millesimo quadringentesimo trigesimo septimo, vel juxta alios elapso biennio die decima octava Decembris Eugenius IV. Cardinalium Collegio adscripsit, simulque titulum S. Martini in Montibus adiecit, eo autem relicto Cardinalis ad Portuensem Infulam promotus, dein translatus fuit ad Ecclesiam Ostiensem & Veliternam, tandem etiam Apostolicæ Sedis Camerarius nominatus est. Pro tuenda justitia semper intrepidum gerebat animum, merito a Francisco Philelpho Columna *Et columen sanctæ Romanæ Ecclesiæ* appellatus, cui etiam Jacobus Cardinalis vulgo dictus Papiensis suos commentarios nuncupabat. Communior Scriptorum vox est, illum Mense Decembri Romæ mundo valedixisse, atque in Ecclesia FF. S. Augustini, quam a fundamentis extruxerat, tumulatum fuisse. Ibidem sæculo decimo septimo in perpetuam hujus Viri memoriam erecta est ex marmore statua cum elogio, quod Ughellius, alique Historici recitant. (*)

Sæcul. XV.
A.C 1484.
Matth. Hist. Lud. XI. lib. 10.

Ughel. in Ital. sacra. Philelph. lib. 25. epist. 15. Et lib. 31. epist. 50.

§. CXXXII.

(*) Inscriptio, quæ in templo S. Augustini legitur, sequentis est tenoris:

Hyst. Eccles. Tom. XXX. M D.O.M.

Sæcul. XV.
A. C. 1484.

§. CXXXII.

Variae Sixti IV. Papæ Constitutiones.

Bullar. to. I. Anno Christi millesimo quadringentesimo octogesimo quarto Sixtus IV. Pontifex Majoris Pœnitentiarii auctoritate quæ sub ejus Prædecessoribus Romæ multum labefactata erat, denuo renovare, novoque splendore extollere crevit, hinc die nona Maji hanc in re Constitutionem edidit, quæ in Bullæ magis

Sixt IV.
Constit. 28.

Pennot. in præf. Hist. Cler. Reg. Et l. 3. c. 24.

D. O. M.

D. GUILIELMO de ESTOUTEVILLA

Normanno Gallo, Episcopo Ostiensi Cardine

Rothomagensi, S. R. E. Camerario,

Ex Congregatione Cluniacensi Ordinis S. Benedi

nedicti assumpto, qui apud Sedem Sanctæ

totius Augustiniani Ordinis Protectorem agens

templum hocce à fundamentis construxit, et

plurimis dotibus locupletavit: altare

Deiparæ Virginis imagine à D. Luca depictam

exornandum curavit, Sacrarum pretiosissimorum

vestibus ditavit: Conventum in ampliore et

commodiorem formam redegit: totum Ordinem

singularibus beneficiis cumulavit. Plura

& majora collaturus, nisi mortis

invidia præpedivisset.

Prælat

magno habetur. Eodem tempore aliam Sæcul XV.
A.C. 1484.
 promulgavit Bullam, qua Canonicos Re-
 gulares, qui vulgo *Lateranenses* dicuntur,
 necnon FF. Eremitas Ordinis S. Augu-
 stini compefcere nitebatur, eoquod non
 sine gravi Ecclesiæ scandalo circa hujus
 S. Doctoris habitum, ac religiosorum in-
 stitutionem mutuo inter se colliderentur;
 Eremitæ enim ab ipsomet Sancto Patre
 ac Magno hoc Doctore sese fuisse institu-
 tos, paulo vehementius contendebant;
 quapropter Pontifex indicta anathema-
 tis poena tam his, quam illis præcepit,
 ut ab ejusmodi contentione absterent,
 & se mutua charitate diligerent, parum
 solliciti, quo habitu induti fuerint Clerici,
 quos S. Augustinus sub vita communi in
 Episcopali domo sua congregasset. Ce-
 terum

*Bzov. hoc
ann.*

Præfule Amplissimo

Tam Doctrina, moribus, virtutibus,
 Quam Sanguine, opibus, honoribus, conspicuo
 Patrono beneficentissimo

M. F. HYPOLITHUS MONTIUS

Gen. Prior, ac PP. hujus Cœnobii

æternum Grati animi monumentum PP.

An. Sal. MDCXXXVII.

Obiit Anno Domini MCCCCLXXXIII.

Decima Sexta Februarii

Ætatis suæ anno LXXX. R. I. P.

M 2

Sæcul. XV.
A.C. 1484.

terum quamvis admodum frequente
agitata fuerit quæstio, an S. Pater Reli-
giosum professus esset institutum, ac Re-
ligiosos cuidam certæ Regulæ adsc-
ptos instituisset, necdum tamen hac
per re concors est partium sententia;
solum in hac controversia statui posse
datur, quod Magnus ille Sanctus Doct-
Hyppone commorans ad eandem vive-
di normam, quam Tagastæ tenebat, in
quodam cœnobio dies suos transige-
voluerit, eoque comperto Valerius
piscopus, ut ad sancti Viri vota suum quo-
que conferret studium, eidem quemdam
hortum Ecclesiæ proprium donaverit,
quo S. Augustinus nonnullos Dei famulo-
congregavit, qui divenditis omnibus
suis bonis, atque in pauperes distribuitis
ad Magistri sui normam in poenitentia
ac paupertatis austeritatibus vivere con-
cupiverant, estque verosimile, quom-
bet eorum in hac communitate ex labo-
re manuum victum quæsisse. Ceterum
hac in re id unice exploratum habemus
quod hi S. Apostolorum regulam obser-
verint, id est, quod nemo eorum quo-
quam proprium possederit, sed omnia
in communibus, & singulis juxta ce-
juslibet necessitatem distributa fuerint.

Tillemont.
in vit. S. Au-
gust.

Baillet. ad
28. diem
Augusti.

§. CXXXIII.

Sæcul. XV.
A. C. 1484.*Contentio Canoniorum Regularium
cum Eremitis S. Augustini.*

Nec tamen Sixti IV. hortationibus restituta est concordia inter Discipulos magni illius Ecclesiæ Doctoris, qui licet omnium humillimus, pacisque amantissimus fuisset, Religiosi tamen ejus insuperhabita Pontificis Constitutione utrinque objurgationibus, imo etiam dictariis tam in publicis concionibus, quam in libellis hac de re editis mutuo sese proscindere haud dubitabant; Canoniorum Regularium causam tuebatur Dominicus Tarvisinus ejusdem instituti alumnus: Bartholomæus vero Papiensis, (*) & Antonius Coriolanus patria Romanus, qui ambo Sancti Augustini Eremitæerant, lingua & calamo Canonicos impugnabant, quinimo Coriolanus ejusdem Ordinis Generalis, Vir doctrina præstantissimus, spreto Pontificis decreto apologiam a se concinnatam publici juris fecit, quæ tamen a Cardinalibus tanquam probris, atque injuriis referta condemnata est, eamque Mapheus Veronensis edito libello confutavit. Nihil

(*) Apud Bzovium, Spondanum, aliosque dicitur Patavinus.

Sæcul. XV.
A.C. 1484.

lominus exiguo post tempore actus
quam unquam hæc contentio recruduit
nec tamen quæstio decisa fuit, eoque
summus Pontifex utpote morte præve-
tus, hisce contentionibus remoram po-
nere præpediretur.

§. CXXXIV.

Sixti IV. Pontificis obitus.

*Amphr. in
Sixt. IV.*

*Ciaccon. in
eundem.*

*Brutus hist.
Flor. lib. 8.*

*P. Alex. hist.
Eccles. tom. 1
Sæcul. XV.
in 8.*

*Miscellan.
tom. 4. p. 527.*

Obiit hoc anno die decima tertia Ne-
sis Augusti Romæ in Vaticano Pal-
tio Sixtus IV. postquam septuagesimum
primum ætatis annum ingressus, Pontif-
ficatus sui decimum tertium cum quibus-
que diebus expleverat. Corpus ejus
Basilicam S. Petri delatum æreo monu-
mento conditum est, quod Julianus Car-
dinalis ejus Nepos extruendum curavit.
Plura ingenii sui monumenta posterita-
ti reliquit, scripsitque de Sanguine Chri-
sti, necnon de potentia Dei adversus e-
rorem cujusdam Carmelitæ Bononiæ-
sis, qui hominem damnatum a Deo
per ipsam suam omnipotentiam salvari
posse, pervicaciter tuebatur; huius
tractatus Romæ anno millesimo quingentesimo septuagesimo primo typis
impressi prodire. Exstat etiam explicatio
tractatus Nicolai Richardi de indulgentiis, quæ in suffragium animarum
in purgatorio conceduntur; hæc explicatio

plicatio unacum ipso Nicolai libro Anno
 millesimo quadringentesimo octogesimo
 primo in lucem edita est. Composuit et-
 iam tractatum de futuris contingentibus,
 aliumque de Conceptione B. V., qui in
 nonnullis Italiae Bibliothecis manu exarati
 asservari dicuntur. Baluzius quamdam
 hujus Pontificis epistolam ad Carolum
 Burgundum exhibet, in qua Sixtus varias,
 quas Dux adversus eum moverat, querelas
 diluit, atque inter ceteras hanc refellit,
 qua quemdam Clugnocum a Duce commenda-
 tum a Cardinalium numero exclusisse atque
 eidem suorum propinquorum duos praetulisse
 redarguebatur. Inde exortae fuere hujus
 Ducis querelae; liberius enim Pontifici
 exprobrabat, quod sanguinis affectu captus,
 suos propinquos Clugnoco praetulerit;
 Sixtus vero hac epistola, quae prudentis-
 simis sane rationibus locupletata est,
 objectam sibi culpam amolitur, contestatus,
 se in horum electione non nisi meritorum
 suffragia respexisse.

Hic Pontifex octo Cardinalium promotiones
 habuit, quas suo loco recensuimus. *Ag-
 gressus etiam fuerat, verba sunt Patris
 Natalis Alexandri, longe difficillimum opus,
 quo S. Thomae & Scoti doctrinam, atque
 placita conciliare nitebatur.* Denique
 publica hodieum Romae exstant aedificio-
 rum monumenta, quae in-

M 4

credi-

Saecul. XV.
 A. C. 1484.

Sæcul. XV.
A. C. 1484.

credibili magnificentia extrui curavit. In iis pons est Tiberi impositus, urbi longe utilissimus, quem refici jussit, quique abrogato primi Conditoris Antonini nomine *pons Sixti* hodieque appellatur. Ipse etiam Platinae negotium dedit, ut vitas summorum Pontificum conscriberet, quem, ne Roma excederet, Vaticanae Bibliothecae praefecit; hanc vero ab uestis ex tota Europa libris, atque manuscriptorum codicibus ferme innumera locupletavit, certosque proventus assignavit, ut eadem coemptis semper recentioribus libris augetur.

§. CXXXV.

Manus S. Joannis Baptistae Magistri Rhodiorum Magistro a Bajazetha dono data.

Survius 29.
Aug. p. 224.

Bosius. to. 2.
l. 13. § 34.

Sub finem Pontificatus Sixti IV. Petrus Aluffonio magno Rhodiorum Magistro Bajazethes Turcarum Imperator S. Joannis Baptistae manum, quae in Thesauro Mahometis Patris sui asservabatur, dono dedit, ut sacro hoc munus religioni, qua Ordinis Magistrum in S. rebus quas ferri noverat, satisfaceret, simulque ob Zizimum fideliter custoditum gratitudinis memoriæ testimonium daretur. Accepta sacra manu Aluffonius plurimis testimonio, maturoque rei examine plene

comprobatam habuit traditam antiquitus ^{Sæcul. XV.}
 relationem a Græcis Scriptoribus con- ^{A. C. 1484.}
 firmatam, vi cujus posteris relictum est,
 corpus S. Joannis Baptistæ post ejus
 mortem in Urbe Sebaste medium inter
 magnum Sacerdotem Heli, & Abdiam
 Prophetam fuisse sepultum: Sanctum vero
 Lucam Evangelistam cum quibusdam divi
 Præcursoris discipulis ad hanc urbem no-
 ctu pervenisse, sacrum ejus corpus clam
 tollendi animo: cum autem rei diffi-
 cultatem perpenderit, manum illius dex-
 teram, qua Christum Dominum Ba-
 ptismo ablisset velut nobilissimam san-
 cti hujus corporis partem abstulisse,
 eamque Antiochiam deportasse, ubi il-
 lam etiam reliquisse, ipse vero in Bithy-
 niam ad prædicandum Christi Evange-
 lium profectus dicebatur. Post hæc
 Christiani pretiosum hoc pignus Antio-
 chizæ asservarunt, & ad tertium sæculum
 publicis honoribus venerati sunt: cum
 autem Julianus Apostata cultum, memo-
 riamque S. Martyrum abolere cæpisset,
 fideles has Reliquias usque ad Impera-
 toris obitum sedulo absconditas tenuerunt.

Ubi vero Justinianus, Princeps reli-
 giosissimus templum S. Sophiæ, atque
 Ecclesiam S. Joannis, cui a Petra nomen,
 Constantinopoli extrui curasset, ut u-
 triusque Ecclesiæ consecrationis solemnia

M 5   augu-

Sæcul. XV. augustiori pompa decoraret, ex omnibus
 A.C. 1484. Orientis partibus ceteris nobiliores reliquias
 afferri iussit, quas inter erant S. Joannis Baptistæ caput ab Edessa, ejusque
 manus ab Antiochia transmissa: ubi vero stupenda Antiochiæ patrabatur
 miracula, eorumque fama totum Orientem replebat, Constantinus Porphyrogenitus,
 qui Græcorum imperium seculo decimo tenebat, sacram hanc materiam
 sibi vendicandi ingens habuit desiderium, quo comperto quidam hujus
 Ecclesiæ Diaconus, Jobus nomine, hunc thesaurum abstulit, eumque Imperatori
 dono dedit, qui eum in Ecclesia S. Joannis de Petra religiose deponi iussit, ubi
 etiam honorifice asservabatur, donec urbs Constantinopolitana a Mahometo
 capta esset. Hic istam cum ceteris S. reliquiis, quarum thecæ erant longe pretiosissimæ,
 ad Imperialem thesaurum transferri præcepit, inde vero a Bajæthe extractam
 magnus Rhodiorum Magister pro dono accepit, quam ipse exhaustis omnibus
 documentis in re tanti momenti necessariis, cuidam thecæ auro gemis
 que plurimis distinctæ includi, ac solemnem pompa in templo S. Joannis
 Rhodi reponi curavit.

§. CXXXVI.

Sæcul. XV.

A. C. 1484.

De veritate hujus translationis.

Quamvis Bosius, aliique Scriptores hanc translationem articulatim, distincteque recenseant, non desunt tamen, qui ejus veritatem in dubium vocare videantur, has allegantes rationes. I. Haud enim verisimile est, quod S. Joannis Discipuli, attento præcipue vatiniano Judæos inter & Samaritanos odio, sacri hujus corporis truncum a capite abscisum abstulerint, & Sebaste, totius Samariæ Metropoli terræ mandaverint. II. Etsi id foret, quod sacrum hoc pignus a Moratensi civitate, ubi sepultum erat, Sebasten fuisset translatum, interea tamen exploratæ veritatis res est, ejusdem sacra ossa circa Annum trecentissimum sexagesimum secundum a Paganis unacum corpore S. Elisæi Prophetæ apertis sepulchris combusta fuisse; nullius autem Historici testimonio comprobatur, quod saltem aliqua sacri corporis pars a gentilium furore intacta permanferit; quin potius hi idololatræ, eorum ferociam acrius inflamante Imperatoris apostatæ mandato, unacum sanctis hisce corporibus etiam animalium ossa concremarint, omnesque eorum cineres promiscue in aerem sparserint. Equidem
Rufinus

*Baillet. vita
Sanc. in fol.
ad 29. Aug.
c. 2.*

Sæcul. XV. Rufinus testatur, a quibusdam Monachis
A. C. 1484. qui dedita opera paganis ejusmodi cili
 ad comburendum congerentibus sese ad
Rufin. l. 2. junxissent, nonnullas S. Corporum par-
6. 27. Et 28. tes clam subtractas Jerosolyman fructu
 delatas; at parum idoneus testis cen-
 tur Rufinus, cum apud Græcos altum
 hujus rei silentium sit. III. Si vero ha-
 jus sancti reliquiae ante Juliani Apollonia-
 tæ tempora non sunt ex Sebastena urbe
 translatae, vel si Alexandriae non fuerint
 inventae, eo ipso suspectae videntur. No-
 diffitemur quidem, honorandas esse sacras
 illas reliquias, de quarum veritate testis
 omni fide dignissimos habemus, uti sunt
 Theodoretus de Cyro, Sanctus Gaudencius
 de Bressia, & Sanctus Paulinus Nolanus.
 eas tamen, quibus ejusmodi testimonia
 non suffragantur, legitimas esse credere
 minime tenemur. Quapropter Bailletus
 dexteram S. Præcursoris manum a S. Luca
 Sebaste Antiochiam, inde vero per
 plura retro sæcula Constantinopolim, et
 tandem Rhodum translata, reliquias
 pocryphis accenset. Tillemontius quo-
 que affirmat, omnes circumstantias in
 hac translatione Constantinopolim facta
 necdum plenam huic relationi fidem, au-
 thoritatemque adstruere.

Tillemont.
tom. I. pag.
530. not 25.
in S. Joan.

§. CXXXVII.

Sæcul. XV.

A. G. 1484.

*Sixto defuncto seditiones populi
Romani.*

Cum Pontifex nuper defunctus summo studio Hieronymum Riarium Nepotem suum ad maximas quasque dignitates evehere studeret, inde Romani populi invidiam in se concitabat, adeo, ut pauci regiminis sui memoriam laudibus celebrarent, omnes vero eum maledictis lacefferent. Postera obitus sui die complures adolescentes arma corripunt, & in Comitibus Hieronymi palatium minabundi irrumpunt, quem cum non reperissent, & cubilia omni ferme apparatu destituta viderent, in parietes sæviunt, curtamque, quæ supererat, suppellectilem deprædantur, incondita voce clamantes, *Columna! Columna!* postea securibus palatii fenestras diffringunt, omnes in orto arbores excindunt, marmoreas columnas, quibus augustissimum hoc palatium ornatum erat, aut ictibus comminuunt, aut aliofiam deferunt. Altera die ad suburbium trans Tiberin situm contendunt, duo horrea ad oram fluminis erecta, in quæ Mercatores Genuenses magnam frumenti vim intulerant, diripiunt, duasque naves mercibus onustas, quas Mercator quidam ejusdem Nationis paulo ante ad-

vexe-

Sæcul. XV.

A.C. 1484.

vexerat, vi abducunt; Inde ad urbem reversi, eodem furore ac petulantia omnes Genuensium domos exspoliant. Eorum nonnulli ad quamdam Hieronymi villam, cui Jubileum nomen, excurrunt, centum circiter vaccas abigunt, caprimulos, porcos, anseres, & Gallinas magno in numero furantur, secumque arripiunt plurimas carnes sale conspersas unacum Parmensi caseo. Alii invadunt Ecclesiam S. Theodori, atque effraus horrei postibus omne frumentum, quod Sixtus IV. Papa defunctus apud S. Mariam novam collegerat, auferunt, & concepta, se illud longe carius hoc carente, quam priori anno venditurum. Verum Magistratus, ut seditiosorum tumultus reprimerent, ad tubæ sonitum per præconem prohibent, ne ulla deinceps domus diriperetur, indicta mortis poena legem transgressuris: Portas etiam & pontes præsidario milite firmant, cætosque Regionum Præfectos armare jubent, sicque rebus provide dispositis populum in officio continebant.

§. CXXXVIII.

Castra a Columnensibus occupata.

Columnenses Hieronymi fugam in rem suam vertere studiosi, castrum Columnensium recuperant, illiusque Gubernatorem

Cavatio.

Sæcul. XV.
A. C. 1484.

ac circiter duodecim milites trucidant, reliquos vero ex præsidio per fenestras in fossas dejiciunt; præterea arcem Capranicam occupant, omnibus eam tuentibus misere cæsis: Castrum quoque Marinum, cum illius Præfectus Camerinesium opem frustra implorasset, deditioe accipiunt. His interea gestis Hieronymi Comitis uxor in arcem S. Angeli secessit, ipse vero Comes unacum Virgineo Cardinale Ursino ad quamdam ditionis suæ Insulam confugit: horum absentia Columnenses expeditiorem reditum ad Romanam urbem nanciscebantur: Unde Cardinalis de Columna urbem sub ingenti populi concursu ingreditur, ac velut victoriis clarus ad Palatium suum deducitur. Sub idem quoque tempus Prosper & Fabricius itidem Columnenses ad sua quisque palatia reversi sunt, quos plurimi sclopis armati stipabant. Hisce tumultibus undique terrorem ingerentibus paucissimi ex Cardinalibus defuncti Pape exequiis intererant, veriti, ne a factiosis arcem S. Angeli occupantibus comprehenderentur. Posthæc populus in Capitolio conventum egit, statuitque rogandos esse Cardinales, ut armis depositis ad tutum sese reciperent locum, conclavi initium daturi.

§. CXXXIX.

saecul. XV.
A.C. 1484

§. CXXXIX.

*Castrum S. Angeli ceteræque urbes
Comite Hieronymo restitutæ.*

Die vigesima secunda mensis Augusti Hieronymus Comes non modo urbem S. Angeli, sed ceteras quoque Ecclesiae urbes restituit, acceptis quatuor millibus aureorum, quos sacrum Collegium eidem numerari præcepit; hoc facto claves Episcopo Tiburtino concreditæ sunt, quas se proxime futuro Pontifici redditurum: interea vero, prout a sacro Cardinalium Senatu iussus erat, præsidarios impositurum, Hieronymus pollicitus est. Sancitum præterea, ut arce recuperata Virginius, omnesque Ursinorum familia, æque ac Columnenses urbe excederent, non nisi elapso mense se redituri: Jacobus vero de Comitibus latii custodiam dimitteret, atque inter Columnenses & Ursinos bimestres sancitur induciæ, quæ a die recens inaugurati Pontificis inciperent.

§. CXL.

*Promissa a Cardinalibus populo
facta.*

Omnes Cardinales die vigesima quarta Augusti consensu Ecclesiae S. Petri

fuggeſtu promulgant, ſe plures favores Sæcul. XV.
 populo non parum profuturos concedere A.C. 1484.
 paratos eſſe, ac præprimis ſtatuiſſe, ut
 deinceps nullum officium aut beneficium
 niſi Romanis conferretur, & hoc ex præ-
 ſcripto Constitutionum Nicolai, Calliſti
 & Sixti Pontificum; præterea decerne-
 bant, ut deinceps obſervarentur ſumma
 cura Bullæ de ſtudiis emanatæ; elimi-
 nentur olim conſeſſæ nondum vacantium
 officiorum ſucceſſiones; demum commu-
 ni Zelo inter omnes Catholicos Eccleſiæ
 Romanæ ſubditos urgeatur lex de abſti-
 nentia a cibis vetitis. Eodem die ad Ba-
 ſilicam S. Petri convenere Cardinales Co-
 lumna, Sabellius, Urſinus, & de Comi-
 tibus, qui arcis S. Angeli claves, prout
 antea decretum fuit, recipere, ut tan-
 dem ſepoſito omni turbarum metu con-
 clavis ingreſſus fieri poſſit. Poſtera die,
 eadem ſcilicet, qua defuncto Pontifici juſta
 de more perſolvebantur, omnes Cardina-
 les in Eccleſia ſancti Petri congregabantur,
 excluſis Sabellio & Columna, eo quod
 violata ſacri Collegii ſanctione quingen-
 tos milites armis probe inſtructos in ar-
 cem S. Angeli introduxiſſent; quæ res
 omnibus ceteris Cardinalibus ingentem
 ſuſpicionem, terroremque ingeſſit. Re-
 diit tamen priſtina animorum tranquilli-
 tas, poſtquam Comitiffa Hieronymi Con-
 jux die vigefima quinta Auguſti cum to-
Hiſt. Eccleſ. Tom. XXX. N ta

Sæcul. XV. ta sua familia atque præsidio arce exced
 A. C. 1484. serat.

§. CXLI.

Cardinales conclave ingressi.

*Rec. Masson.
 in Innoc.
 VIII.*

Die vigesima sexta Augusti nuntiatus
 est sacro Collegio, quod Diophanes
 Aversæ Comitis Filius ad suas ditiones
 redierit, ac nequidem ense e vagina ex-
 tracto Roncilionem, & Montijovium in-
 cruenta victoria recuperaverit: Nihil
 minus eadem adhuc die Cardinales
 viginti quinque ingrediebantur conclave
 in majori sacello Ecclesiæ S. Petri
 instructum, in quo usque ad diem vigi-
 simam nonam ejusdem mensis hærebant
 tandemque novi Pontificis electionem
 perficiebant, hunc in modum: die Sab-
 bati ad vesperam suffragia colligebantur,
 quibus examinatis in solum Barbum S.
 Marci Cardinalem undecim Purpuratis
 conspirasse reperiebantur; hinc Cardi-
 nis S. Petri ad vincula ad Barbum con-
 versus, eidem dixit: ad validam Papæ
 electionem quatuordecim suffragia sunt
 necessaria: tria igitur duntaxat tibi de-
 sunt, hæc autem opera mea procurabo,
 dummodo Cardinali Arragonio Regi
 Neapolitani filio Palatium tuum cedere
 velis: verum Cardinalis sancti Marci ejus-
 modi propositionem omnino rejiciebat,
 respondens: si hoc pacto Pontificatum
 asse-

assequerer, certus sum, quod electio mea
 sacrorum Canonum præscripto adversa-
 retur; aliunde vero, cum palatium me-
 um sat vicinum sit castro S. Angeli, fa-
 cta ejusmodi donatione irreparabile dam-
 num Sedi Apostolicæ, totique Christia-
 næ Reipublicæ inferrem; inde enim tam
 Neapolis Regi, quam ejus Successoribus
 opportunam oppido viam aperirem, per
 quam arcem, quandocunque eis liberet,
 ingredi, urbemque subigere possent: Cum
 igitur Cardinalis S. Petri ad vincula Bar-
 bum nullatenus ad sua vota inclinare pos-
 set, hinc S.R.E. Pro-Cancellarium, quem
 solum Barbo plurimum obsistere noverat,
 convenit, eumque ad suas partes pertra-
 here studuit, pollicitus, se eo rem perdu-
 cturum, ut Cardinalis S. Marci nullate-
 nus in Papam eligatur.

Sæcul. XV.
 A C 1484.

§. CXLII.

Electiois modus.

Proxima nocte cuncti Cardinales jam-
 jam in cellulas suas sese receperant,
 cum Cardinalis S. Petri ad vincula & Pro-
 Cancellarius, nocturni silentii opportuni-
 tate usi, suffragia colligerent pro Melfi-
 tensi Cardinale. Hic Nobilis erat Genu-
 ensis, atque origine Græcus, Patremque
 habuit Aaronem Cibo Equitem, qui vir
 bello summus etiam sub Renato, & Al-
 phon-

Sæcul. XV. A. C. 1484. phonso in Regno Neapolitano Regis vi-
ces agebat, necnon urbis Romanæ Sena-
tor erat. Ambo illi Cardinales sub Melfite-
sis Pontificatu se summa rerum potituro
sperabant, sua tamen consilia sex an-
quioribus Cardinalibus palam facere non
audebant; erant autem isti, Cardinalis
de Comitibus, S. Marci, Gerunden-
Ulyssiponensis, Senensis & Neapolitanus
& forte etiam Venetus tituli S. Marci
in Porticu: postera tamen die, quæ
in Melfitensem convenerant, reliqui
adeunt Cardinales, eisque significan-
se pro futuro Pontifice sufficientem suffra-
giorum numerum collegisse, cumque illi
avidius interrogarent, quis esset? hanc
eorum aviditatem manifestandi tarditate
paulisper auxerunt, tandem vero expo-
suerunt, hunc esse Cardinalem Melfite-
sem, addentes, se noctu congregatos de-
crevisse, quod sua in eum suffragia non
ferre velint. Cardinalium Seniores hanc
electionem frustrandi spe destituti, cum
eorum nonnisi septem aut octo adversus
octodecim pugnarent, potiori suffragan-
tium numero accesserunt.

§. CXLIII.

*Quidam Cardinales ad ferenda suffra-
gia pollicitationibus sollicitati.*

Tractu temporis fama divulgata est, vir-
riis mediis potiora suffragantium vo-
ta

ta in unum fuisse congesta, atque ut con-
 filio eventus succederet, Savellio Cardina-
 lido fuisse datum castrum Monticellense
 in Insula, addita etiam Legatione Bononi-
 ensi; Cardinalem vero Columnensem ac-
 cepisse legationem in Patrimonio S. Pe-
 tri, & castrum Ceperanum unacum vin-
 ginti quinque aureorum millibus ad re-
 sarcienda everſæ ac combuſtæ domus ſuæ
 damna, facta eidem ſpe, ipſum benefi-
 cium, quamprimum vacaverit, ſeptem
 aureorum millibus pingue obtenturum:
 Cardinalem vero Urſinum fuiſſe locuple-
 tatum præter arcem Serraterenſem Mar-
 chiæ Anconitanæ Legatione, qua æra-
 ri Romani Præſes exuebatur. Denique
 conſeſſum fuiſſe Martinuſio caſtrum Ca-
 pranicæ unacum Avenionenſi Episcopatu;
 Montecorum vero Regis Arragoniæ
 Filio, & Palatium S. Laurentii in Lucina,
 quod Melſitenſi Cardinali ante ejus ele-
 ctionem proprium erat, Cardinali Par-
 menſi donatum. Hiſce conditionibus
 Melſitenſis neceſſarium ſuffragiorum
 numerum adeptus, in Papam eligeba-
 tur (*).

Sæcul. XV.

A.C. 1484.

Monticelli.

N 3

§. CXLIV.

(*) *Hæc Continuator: ea tamen mere in ejus
 cerebro fabricata haud temere conjicimus; in
 ſua quidem præſatione alte intonat, ſe nihil, niſi
 teſte comprobatum referre; jam vero in re tan-*

ti

Sæcul. XV.
A.C 1484.

§. CXLIV.

*Joannes Baptista Cibo Melfitensis
Cardinalis in Papam electus.*

Melfitensis ad Pontificatum vix euectus
confestim Cardinalem Mediolanen-
sem nominat Ecclesiæ S. Joannis in La-
terano Archi - Presbyterum, & Avo-
nionensem Legatum: Cardinali vero sac-
ti Petri ad vincula, ejusque Fratri tum
Romanæ urbis Præfectio oppidum, quod
Fanum fortunæ dicitur, donabat unam
aliis quinque circumvicinis possessionibus
eique pollicetur, quod illum inter supre-
mos Ecclesiastici exercitus Præfectos pos-
tremum, primum vero arcanorum consil-
licum arbitrum constituere, nullumque
gravioris momenti negotium eo inficio de-
cidere velit. Concredita est etiam Card-

*ti momenti, totaque hujus electionis serie nihil
allegat auctorem, ac de illis, quæ adeo libere
calamo effundit, altum silentium apud Ciacconium
Onuphrium, Raynaldum Odoricum. Bzovium
Pagium, Spondanum, omnesque alios integri
fidei Auctores. Demum quisnam fuerit ille Mar-
tinus Cardinalis, omnino latet; numerum
Cardinalium, qui hujus Pontificis electioni in-
terfuere, accurate recensent Bzovius, Onu-
phrius & alii, omnes tamen Martinusum igno-
rant; forte ad conciliandam calumniis auctori-
tatem nova nomina excogitare necessitas coegit,*

nali Ursino custodia Palatii unacum pin-
 qui stipendio tam pro se quam pro foren-
 sium satellitum legione, cui ipse impera-
 bat. Ast hac dignitate, qua unico dun-
 taxat die functus est, parum contentus,
 non sine indignatione Roma excessit. Ne-
 mo hujus Pontificis regimen fore prospe-
 rum præsagiebat, eo quod natione Genu-
 ensis, ætate juvenis, non nisi quinquaginta
 annos natus, (*) ad Papatum illicitis
 viis evehctus, atque olim moribus pa-

Sæcul. XV.
 A.C.1484.

Onuphr. in
 Innoc. VIII.

N 4 rum

(*) Si qui ex causis adeo ridiculis infau-
 stum hujus Pontificatus omen hauserunt, plane
 & ipsi visu dignissimi erant. Onuphrius testa-
 tur, eum ob anteaactæ vitæ constantem & com-
 mendatam opinionem, ob morum incredibilem
 suavitatem, & summam probitatem omnibus
 gratissimum fuisse. Quod autem adhuc adole-
 scens, & nondum sacris initiatus filios procreas-
 set, omnes quidem consonant Historici, & ad
 delicta juventutis, non autem ad Pontificatus in-
 vidiam referendum censent. Ciaconius ipsum duos
 filios ex legitimo thoro cujusdam nobilis puellæ
 Neapolitanæ suscepisse affirmat, Philippus ta-
 men Bergomensis, Onuphrius, Platina, & alii
 spurios fuisse dicunt, sed ante Pontificatum &
 Cardinalatum susceptos. Igitur non imputen-
 tur Innocentio Pontifici crimina, quæ Pontifex
 non admisit, sed abhorruit, & juveniles macu-
 las lacrimis eluit. Vide ipsum Continuatores
 infra lib. CXVII. §. XXIX.

Sæcul. XV. rum castus fuisset, cum ex variis foem-
 nis septem procreasset liberos, Onuphri-
A. C. 1484. tamen sat honorificam de illo mentionem
 facit, ac plurimum ejus humanitatem
 ac benignitatem commendat, avarum
 quidem fuisse refert, erga pauperes
 men & afflictos oppido liberalem depre-
 dicat.

§. CXLV.

Neo - electus Papa appellatus Innocentius VIII.

Hic Pontifex Innocentii VIII. nomen
 accepit in recordationem Innocentii
 IV. æque Genuensis, Symbolum vero
 sibi selegit ex illis Psalmi 25. verbis: *Et
 autem in innocentia mea ingressus sum,* sic
 te insinuans, qualem eum esse oportu-
 set. Inito Pontificatu primas eo curas
 tendit, ut pace inter Principes Italiae re-
 stituta illos etiam, quos nimia Præde-
 cessoris sui severitas disjunxerat, deo
 Sedi Apostolicæ conciliaret. Impet-
 etiam hortabatur Principes Christianos
 ut foederibus juncti Turcarum vires re-
 tunderent: Ideo Regum, ac Rerumpub-
 licarum Legatos, qui vel Romæ in Co-
 rria erant, vel ad eum pro debita obedien-
 tia ei præstanda undique confluebant,
 rogare non destitit, ut ad concordiam
 amplectendam eos, a quibus missi erant
 impellerent, hinc alte eorum menti im-
 pressit

preffit gravia bellorum pericula atque incommoda. Præterea addebat, Principibus Christianis nunquam ad mutua inter se arma procedendum nisi coactis: ad omnes quoque Principes suos decrevit Legatos, qui eos ad frangendos Turcarum insultus excitarent, nec tamen Pontificis Zelo optatus adspirabat eventus. Insuper Columnenses & Ursinos potentissimos Romanos Principes, qui cruento bello sese mutuo conficiebant, restituta concordia admonuit, ut privata sua odia ac contentiones publicæ Ecclesiæ tranquillitati, ac status saluti postponerent. Interea tamen ipse Pontifex, invitus licet, bellum Ferdinando Neapolitano Regi inferebat, partim ob tributi, quod Ecclesiæ pendere debebat, denegatam solutionem, partim ob tyrannidem, quam Rex Sedis Apostolicæ vasallus, ac cliens Beneficiarius in præcipuos regni sui Proceres exercebat: Illud tamen bellum ultra biennium non tenuit; eo enim elapso pax utrinque inita est, ea lege, ut Neapolis Rex omnes census Ecclesiæ debitos numeraret, Papa vero Proceres Italiæ, qui adversus eum arma sumperant, data venia in gratiam reciperet.

§. CXLVI.

Cardinalis de Bourdeillio obitus.

Hoc anno Ecclesia ex obitu Eliæ Bourdeillii

N 5

deillii

Sæcul. XV.
A.C. 1484

Sæcul. XV

A C. 1484.

*Aubery. hist.
Cardin.**Frizon. Gal.
purpur.**S. Marth.
Gal. Christ.**Arpagiou.*

de illi Cardinalis, & Archiepiscopi Tu-
ronensis egregium prorsus defensor
amisit. Erat is Arnaldi de Bourdeil
& Joannæ Chambarlacenſis Filius, q
regulam D. Francisci professus, pietat
doctrina, ceterisque animi dotibus pre
cipue vero sacrae eloquentiæ præstan
eminebat. Anno nostræ salutis mille
mo quadringentesimo quadragesimo
ptimo ad Petracoricensem Episcopatum
qui post obitum Godefridi Berengarii
Arpajona illius Antistitis tum vacabat,
preces Caroli septimi Galliarum Reg
vocatus est, cum annos nonnisi quatu
supra viginti haberet, ejus tamen ef
ctiorem confirmavit, ne non in æter
legitimæ defectu legis gratiam fecit
colaus V. summus Pontifex. Novus
Præsul totum se impendit, ut gregem
suum salutaribus doctrinis imbueret,
eclesias repararet, ac denique cuncta
nisterii sui munia rite obiret. Inter
etiam generalibus Ordinum comitiis, qu
Anno Domini millesimo quadringente
mo sexagesimo primo Turonii in Fran
ciæ regno celebrabantur; ibidem inter
ceteros unus ita eminebat, ut omnium
suffragiis ejusdem urbis Archiepiscopus
proclamaretur, postquam hanc Metro
politana Sedem eidem Gerardus Cr
solius Anno salutis millesimo quadringe
tesimo sexagesimo octavo cesserat. Pro
gressu

gressu temporis Bourdeillius, eoquod Ludovicus XI. Galliarum Rex Cardinalem Balvem, & Episcopum Verodunensem carceribus mancipasset, graviter conquectus est de læsa immunitate dignitatis Ecclesiasticæ, cumque sua ad Regem monita flocci haberi cerneret, edictis publicis ad valvas Ecclesiæ affixis sub comminatione anathematis prohibuit, ne quisquam Ecclesiasticam libertatem violare, aut Clericis vim inferre præsumeret: Id vero regii Senatus, seu Parlamenti, ut vocant, Assessores usque adeo indigne ferebant, ut Archiepiscopo nuntiarent, illico fulminatas revocaret censuras: Illo autem cedere recusante temporale Archiepiscopatus sui dominium ærario Regio adjudicatur, atque ipse ad causam dicendam comparere jubetur. Nihilominus Rex re composita Præsulem ab hujusmodi Senatus decreto liberum esse voluit, occultum tamen odium, si Claudio Seyffelio fides habenda, ab illo temporis articulo adversus Bourdeillum fovit. Demum Archiepiscopus in favorem Sedis Apostolicæ specialem tractatum edidit contra Pragmaticam Sanctionem; placuit summopere Romanæ Curiæ hujus viri studium, hinc eundem in præmium Zeli sui erga Romanam Ecclesiam Sixtus IV. Pontifex die decima quinta Noyembris Anno Salvatoris

Sæcul. XV.
A. C. 1484.

*Seyffel. in
Lud. XI.*

Sæcul. XV. toris millesimo quadringentesimo octo
 A. C. 1484. gesimo tertio purpura decoravit, qua
 tamen ipse nullo ferme lætitiæ signo ex
 to acceptabat: Cum vero post aliquo
 temporis spatium ad castrum Artani
 prope Turonium secederet, ibidem an
 præsentis die quinta Julii non sine cl
 Sanctitatis opinione animam Deo red
 dit. Porro cum ad ejus tumulum con
 tinua fierent miracula, Joannes de Pa
 nis Petracoricensis Episcopus in ejus
 tam & Sanctitatis signa anno millesimo
 quingentesimo vigesimo sexto sedulam
 quisionem instituit.

§. CXLVII.

*Casimiri junioris Regis Hungariæ
 pietas, & virtus.*

Casimirus Poloniæ Rex a principibus
 ægre admodum Hungarorum, qui
 Casimirum Filium ejus sibi Regem depre
 scebant, votis concesserat; cum enim
 ob virtutem suamque pietatem Poloni
 acceptissimus esset, illum potius Poloni
 cæ coronæ successorem sibi selegere
 nec alia, ut Hungaris annueret, ratio
 adduci poterat, quam quod ex suis libe
 ris plures haberet, qui Polonici regni la
 benas moderando haud impares essent.
 Ergo Casimirum juvenem in Hungariam
 mittit valido milite stipatum ad sustine-

da hujus Regni jura, a quibus Matthias Hungariæ Rex se injuste dejectum contendebat. Huic etiam Casimiri junioris tergiversatio, & morosior exercitus sui profectio tantum temporis reliquit spacium, ut sibi conciliatis denuo subditorum suorum animis, ac collectis sexdecim Hungarorum millibus Polonorum occursum primus anteverteret: unde factum, ut Juvenis Rex in patriam suam reverti compelleretur: Casimiri quoque reditum maturabat Patris sui voluntas; cum enim Sixtus IV. hanc Hungarici sceptri possessionem velut injustam redargueret, & graves inde apud Poloniæ Regem querelas interponeret, his commotus Rex filium suum redire iussit. Casimirus adolescens a bello, quod nonnisi invitatus susceperat, se expeditum gavisus, ad Dobskiense castrum, quod Cracovia uno duntaxat lapide distat, sese recepit, ubi assiduis virtutum exercitiis intentus residuos duodecim vitæ suæ annos pie in sacra sua solitudine transegit.

§. CXLVIII.

Juvenis istius Principis extrema.

Hoc autem anno millesimo quadringentesimo octogesimo quarto die quarta Martii Casimirus Vilmæ magni Lithuanicæ Ducatus Metropoli, cujus Dux appel-

Sæcul. XV.

A C. 1484.

Sæcul. XV. appellabatur, tabe consumptus decessit
A. C. 1484. postquam vigesimum tertium ætatis
 annum cum quinque mensibus exple-
 rat. Jam dudum divino admonitu fu-
 ræ mortis suæ diem præsciverat. Co-
 pus ejus terræ mandatum est in sepul-
 chro Regum Majorum suorum sub ab-
 B. V. in Palatii Ecclesia, quæ sancti
 Martyri Stanislao Cracoviensi Episcopi
 nuncupata erat. (*) Post hæc Calisto
 Sanctitatem Deus tot tantisque pro-
 testatam reddidit, ut de illorum hinc
 integrum volumen conscriberetur, ac
 inde Canonisationis suæ causa non
 rum promoveretur, quamvis ea non
 anno millesimo quingentesimo vige-
 primo penitus absoluta fuerit.

§. CXLX.

Ordo Monialium de Conceptione.

Mir. Orig.
Monial. l. 5.
s. 13.
 Eodem hoc anno millesimo quadring-
 tesimo octogesimo quarto Inno-
 tius VIII. Neo electus Pontifex edita Bul-
 la confirmavit Ordinem Sanctimonialium
 de Conceptione. Has Beatrix de Spina
 ex nobilissima Lusitanæ stirpe oriunda
 Toleti instituit, summus vero Pontifex

(*) Gregorius Swieciki Canonicus Varsaviensis Historiam conscripsit de miraculis Sancti Calisti, quæ extat in actis Bollandi.

ad Isabellæ Castellanae Reginae preces Sæcul. XV.
 Præfulis Dioecesani jurisdictioni subjecit, A. C. 1484.
 necnon eis Regulam Cisterciensium præ-
 scripsit, simulque indulgit, ut semper no-
 men Ordinis de Conceptione Beatissimæ
 Virginis servare, vestemque albam cum
 Scapulari, & pallio ejusdem coloris de-
 ferre possent. Mortua Beatrice sacrae il-
 lius Filiæ regulam S. Claræ profiteban-
 tur, non mutato tamen habitu, nec no-
 mine: Anno autem Domini millesimo
 quingentesimo undecimo Julius II. eas a
 Cisterciensium obedientia exemit, illas-
 que curæ Franciscanorum seu F. F. Mi-
 norum de Observantia commisit. Insuper
 idem summus Pontifex Innoc. VIII. eodem
 anno die quinta Decembris Constitutio-
 nem edidit, qua hæreticæ pravitatis In-
 quisitoribus amplissimam concessit facul-
 tatem, ut munus suum libere exercere
 possent in maleficos, qui multa infere-
 bant mala, præcipue in Germania, ubi
 etiam nonnulli ex Clericis ejusmodi sce-
 leribus notati reperiabantur.

§. CL.

Bellum Hispanorum adversus Mauros.

Interea Hispani intestinis Granatensium *Marian hist.*
 dissidiis opportune usi, bellum adver- *Hispan. l. 25.*
 sus Mauros invicto robore prosequen-
 tur; quippe quindecim urbium Præfecti
 palam

Secul. XV.
A.C. 1484.

palam profitebantur, quod eorum Re-
pacem, cuius anno superiori meminimus
absque illorum consensu ac consilio
latenus cum Hispanis inire potuerit; in
collectis, quotquot poterant, copiis Va-
dalitiam invaserunt, hanc Provinciam
ne ferroque devastaturi. Verum con-
perto eorum consilio, Ludovicus He-
nandez Portocarero, in illos nil mi-
timentes inopino tantoque impetu irru-
it ut eis nequidem de periculo cogitari
minus vero aciem instruendi spacium
linqueret, sed una omnes ingenti strage
deleret. In alia etiam regione Gaden-
schio nuperam suorum cladem ulciscen-
stimulo agitatus, cum a Ludovico ce-
fos, atque dispersos forte offenderet, ad-
presse fugientium tergis institit, ut e Va-
dalitia præcipiti pede excedere, ac de-
deratis ferme suorum omnibus, vexilla
atque impedimenta victoribus relinque-
cogerentur. Eodem victoriæ cursu Ma-
chio agmine suo Zaram versus ducto, ur-
bem occupat, illiusque Gubernatore
trucidat, tandem vero depulsis Mauri-
Christianos, qui deinceps hanc urbem
incolerent, substituit.

Cádiz.

§. CLI.

*Juvenis Granatæ Rex fœdera cum
Ferdinando pactus.*

Adversis hisce belli successibus vehemen-
tius

tius accendebatur Granatensium indig- Sæcul. XV
 natio adversus juvenem eorum Regem; A C. 1484.
 hic vero cum inter Mauros vitæ suæ se-
 curitati parum consultum esse intellige-
 ret, Almeriam se recepit. Zagalus ejus-
 dem Patruus compertam Regis fugam in
 rem suam vertere minime cunctabatur,
 suasque copias Granatensi urbi mox ad-
 movit, a Civibus ingenti lætitia exceptus:
 verum vix urbe potitus, tanta regnandi
 cupidine stimulabatur, ut senem Mauro-
 rum Regem trucidari juberet; ast imma-
 ni hoc scelere, cum Granatensium invi-
 diam in se concitasset, Rex juvenis hac
 temporis opportunitate bene usus, acrio-
 res quam unquam belli flammæ accen-
 dit. Interea Ferdinandus & Isabella
 hæc Maurorum dissidia edocti per suos Le-
 gatos Regi adolescenti nunciant, Hispa-
 norum arma nec adversus eum, nec con-
 tra sibi adhærentes mota fuisse, quinimo
 Ferdinandum nil ardentius exoptare,
 quam ut belli fors eidem prospere succe-
 deret, nec unquam a Rege atque Regina
 bellum fuisse restauratum, nisi finitima-
 rum urbium Præfecti Hispanorum quie-
 tem primi turbassent, illud vero haud
 alio ex fine ab Hispano Rege continua-
 ri, quam ut illis, qui Zagallo ejus Pa-
 truo adhærent, palam foret, Hispanis
 nil antiquius esse, quam pacem cum eo
 nuper sancitam inviolabili fide tueri. Ju-
 venis

Hist. Eccles. Tom. XXX.

O

venis

Sæcul. XV. A.C. 1484. venis iste Princeps, cui nil reliquum
 quam ut opem in hoste quæreret, Catholico significavit, se nunquam
 consiliis oblectaturum, quin etiam viribus suis eidem præsto futurum.
 tur Ferdinandus, cum nil sibi ultra hujus Principis potentia timendum
 ligeret, Granatæ Regnum armis invicuntisque ferro flammaque vastat
 Aloreſiam urbem vi occupavit, Alcayniam vero & Sentenilium in deditionem
 nem accepit, eoquod tanta Hispaniæ felicitas cives insolito prorsus terrore
 rueret: Ast hyeme jamjam ingravescente Ferdinandus militem ad hybernâ
 duxit, ipse vero Hispalim Victor reversus est.

§. CLII.

Diffidia in Galliis de regiminis auctoritate.

Sub idem tempus in Galliis fervens orta est contentio de regni administratione, quam sibi deberi, cum Angliæ Dux existimaret, cum Franciscus Britanniae Duce fœdus inire constitit, ut hac via factionem suam numero & potentia firmaret, necnon ad sinistros quocunque belli casus tutum in ejusdem factionibus asyllum opportuno necessitate beneficio inveniret. Eoipso etiam tempore tam prospere occasio consilium

juvit, ut ei cum Britannis Principibus *Sæcul. XV.*
 foedus pangere omnino integrum esset: *A.C. 1484.*
 Landasius enim, cujus supra memini-
 mus, olim cujusdam Sartoris filius non
 modo hujus Ducis amicus erat in paucis
 carus, sed etiam primarius consiliorum
 arbiter ab eodem constituebatur; cum
 igitur hic Vir esset aliunde impu-
 dens, atque ob tyrannicum imperium
 ferme omnibus exosus, ac insuper
 Joannem Cabillonensem Arausicæ Prin-
 cipem, qui nuptias inter natu majorem
 Ducis filiam & Maximilianum Austria-
 cum in Britanni aula conciliaverat, gravi-
 ter offendisset, hinc Joannes injuriam vin-
 dicaturus conjurationi, quæ in Landa-
 sium Auctore Rivennarum Marescallo *Rieux.*
 conflata erat, sese associavit. Ergo con-
 jurati Ducis Palatium, in quo Landa-
 sium hæere arbitrabantur, armis cin-
 gunt, omnesque angulos, quin & ipsum
 Britanni cubile perscrutantur; atque ad
 castrum ejus, Pabotiera dictum, quo *Pabotiere.*
 Landasius aufugerat, toto impetu con-
 tendunt, eum capturi. Verum illius dex-
 teritas irruentium furorem tam feliciter
 elusit, ut tempestitiva fuga sibi consulens,
 in arce Pouancena per aliquot dies deli- *Pouancé*
 tesceret, donec tandem Dux locum, quo
 secesserat, edoctus illum sub valido præ-
 sidio ad se vocaret; eo reverso Britan-
 nus in conjuratos sententiam mortis ferri
 jussit.

Secul. XV. A.C. 1484. jussit. Verum & ipsi supplicium oppo-
tuna fuga declinabant, compluribus e-
rum in Franciam fugientibus, ut ibide-
auxilia obtinerent.

§. CLIII.

*Aurelianensis in Britanniam ad Du-
cem confugiens.*

Cum vero conjurati, neglecto Aure-
nensi Duce, Bellojoviensem Co-
tissam supplices adiissent, Dux suae
toritatis neglectu vehementer commo-
batur, atque aliunde adversus regni
ministrationem reclamabat, eoquod Co-
tissam summa rerum potiri graviter,
lestique ferret. Hanc Ducis indigni-
nem cum Landasius comperisset, Bri-
tanniæ Duci Domino suo auctor erat
Aurelianensem datis literis de quor-
dam seditiosorum rebellione in se
certiorem redderet, eumque in Brit-
niam ad se venire rogaret, data eide-
fide, hanc itineris molestiam ubero
fructus quæstu compensatum iri. In-
stolam Aurelianensis lætus accepit,
fretus, sibi hac occasione ad nuptias
Britanniæ hærede aditum parari, se-
facili negotio tam Patris, cum prole
scula destitutus esset, gratiam, quam
liæ amorem sibi conciliaturum, nec
rato conjugio, obstitutum credebat

Sæcul. XV.
A.C. 1484.

culum, quod jamjam cum Joanna de Francia contraxerat; illud enim haud gravatim dissolvendum sperabat, denique, se rebus adeo secundis auctum abs dubio Mediolanensem Ducatum, quem Sfortiani usurpaverant, recuperaturum. Hoc ipsius consilium Dunensis Comes, cui Aurelianensis plurimum confidebat, suo quoque firmabat assensu. Quocirca Dux Britanniam petiit, comitante eum non modo Dunensi Comite, sed etiam Alenfonio Duce, qui utrumque Plesis convenerat. Hos Britannus haud vulgaribus amicitiae signis excepit, non sine magna Comitissæ Bellojoviensis indignatione; verebatur enim, ne hi Principes adversus eam conspirarent; hinc quantocius Regis nomine illis præcepit, sine ullius moræ dispendio in Gallias redirent, & solemnem Regis inaugurationem, necnon Turonensibus Ordinibus comitiis interessent. Principes omnino huic mandato cedendum rati, Britannia excedunt, non sine gravi eorum mærore, præprijis vero Aureliæ Ducis, qui filiam Britanniae hæredem tenero complectebatur affectu, & jamjam reciproci amoris auspicia delibare cæperat.

Sæcul. XV.
A.C. 1484.

§. CLIV.

Turonensium Comitiorum initia.

Igitur Turonensibus Ordinum Comitiorum
solemne datur principium ineunte In-
jus anni æstivo tempore, quamvis Men-
rajus ea ad mensem Januarium perpe-
ram revocet. Accesserat ipse Rex, reg-
sanguinis Principibus, cunctisque regi-
fui omnium Nobilissimis stipatus.
mum Guilielmus Rupifordiensis regi-
Cancellarius hæc comitia auspicabatur,
quibus præprimis de negotiis ipsius Re-
gis personam, regnique administrationem
concernentibus agebatur.

Rochesfort.

§. CLV.

*Administratio regni Bellojoviensis
Comitissæ ab Ordinibus adju-
dicata.*

Equidem Bellojoviensis Comitissa
ambitionem suam potenter firmaverat
illorum Procerum suffragio, quos ipse
Ludovico XI. proscriptos ab exilio re-
caverat, nihilominus Borbonium Ducem
ac Levirum suum magis adhuc quam
relianensem consiliis suis adversantem
mebat; quapropter huic omnibus viri-
bus persuadere conabatur, ut a præsentibus
jur-

juribus suis desisteret, atque adversus secul. XV.
Borbonium cum illa foedus iniret. A.C. 1484.

Comitissae Bellojoviensi non quidem su-
premam regni auctoritatem, eoquod Ca-
rolus VIII. jamjam pupillares seu de-
cimam quartam aetatis suae annum e-
gressus esset, attribuerent, bene tamen
Regiae personae tutelam eidem deman-
darent, donec ipse per aetatem mo-
derandis regni habenis par esset; ut
vero Ordines ab Aurelianensi Duce illos,
qui eidem immodico adhærebant studio,
averterent, negotiorum administratio-
nem Comitissae nonnisi sub bina condi-
tione concesserunt, quarum prima erat,
ut regiae stirpis Principes ad intimum
consilium admitteret, nec in illo Rex
absque potioris partis suffragio ullam gra-
vioris momenti negotium decidere pos-
set; Altera vero, ut Regni status ex
suo ordine duodecim seligerent Proce-
res, quibus deliberandi ac decidendi fa-
cultas competeret. Adeo communi o-
mnium suffragio res in favorem Comi-
tissae

initia.
Comiti
eunte
vis Me
m per
Rex, re
que reg
tus.
is reg
cabatur
ipsum R
tratione

vieni
adju-

itissa
irmaver
uos ip
kilio re
m Duce
quam
antem
ibus vi
prætem
jur

Sæcul. XV. tiffæ Bellojoviensis concludebatur, Aurelianensis Dux non nisi clientes sui fiduciariorum sibi suffragantes haberet.

§. CLVI.

Querelæ Cleri Gallicani discussa

Observ. in hist Carol. VIII. p. 404. In alia quadam Sessione Cleri Gallicani querelæ audiebantur. In hanc re Joannes Retz seu de Rely Sorbonensis Doctor ac Parisiensis Ecclesiæ ad B. Canonicus valde prolixam declamatoriam orationem, in qua pluribus exaggeratis Curia Romanæ vexationes, Regi supplicans, ut ab onerosis ejusdem Curia exactionibus Gallicanam Ecclesiam liberaret; cum enim illius defensor esset, huic ei invigilandum, ne a summis Pontificibus quicquam statueretur, quod vel præjudicium Sanctionis Pragmaticæ haberet, vel Libertates Gallicanæ Ecclesiæ Regis jura, & Constantiensis atque Basiliensis Concilii decreta labefaceret. Tandem sermonem absolvit dicens, quod tres regni ordines, si in articulis Pragmaticæ quicquam Sedi Apostolicæ injuriosum reperiat, omnino parati essent, ad universale Concilium proxime celebrandum, ad illius judicio stare: Hæc Sessio non sine gravi contentione soluta est, cum Cardinalis Barbonius Lugdunensis Metropolitani

cum alio quodam Archiepiscopo cunctis, *Sæcul. XV.*
 quæ Sorbonensis Doctor dictitabat, se- *A.C. 1484.*
 se opposuisset, hinc nihil hac super re
 definitum est; eoquod minus consultum
 fore videretur, sub primis Regni auspi-
 ciis cum summo Pontifice simultates or-
 diri, ac lites fuscitare, quibus publica
 tranquillitas turbaretur.

§. CLVII.

*Nobilium querelæ ad Ordinum co-
 mitia delatæ.*

Audiebantur etiam preces Nobilium,
 qui graviter conquesti sunt, quod
 frequentius non sine maximo eorum
 damno tam primariæ quam secundariæ
 clientelæ Nobilitas ad bellum evocaretur,
 & Nobiles non solum in sylvis Regi
 propriis, sed in ipsis eorum ditionibus
 venandi libertate privati, hancque ob rem
 gravibus molestiis affecti fuissent; Lu-
 dovicus enim XI. juris venandi adeo te-
 nax erat, ut illud inita regni sui posses-
 sione omnibus adimeret, nec non cujus-
 cunque conditionis ac status personis,
 indicta capitis poena, inhiberet, ne quis
 vel solus vel unacum venatorum agmine
 venatum ire præsumeret, absque nova
 concessione ipsius Regis chirographo fir-
 mata. Hæc lex ipsos quoque regis stir-

Sæcul. XV.
A.C. 1484.

pis Principes complectebatur, atque haud temere conjiciunt Historici, hanc ipsam Regis constitutionem plurimum ad boni publici bellum contulisse. In hisce autem comitis Rex Nobilium querelis detulit, eisque, ut exasperatos illorum animos sedaret, pristina venationum jura restituit, necnon census redimendi facultatem, quam etiam petierant, concessit, ac denique pollicitus est, nullos deinceps Nobiles Regis clientes absque extrema necessitate amplius esse convocandos.

§. CLVIII.

Civium querelæ.

Tertius quoque Regni status in comitiis suas exponebat querelas; cives enim regnum pecuniis exhaustum graviter lamentabantur, caussati, eas a Papæ legatis Romam redeuntibus ex Francia extrahi, ingentem quoque auri vim in Lugdunensium nundinis ad exteras regiones deferri; postea vehementius querabantur, eoquod continuo milites eorum agros urbesque non sine gravissimo populi damno peragrarent, denique communis omnium comploratio erat, non modo ob immodica tributa, ab eis sine omni pietate crudeliter hucusque extorta,

ta, sed etiam ob violentiam, qua ad se-
 cundariæ clientellæ Nobilium vexilla
 vocabantur, etiamsi nulla beneficiaria
 possiderent prædia, atque aliunde jam-
 jam immodicis capitum exactionibus
 gravati essent. Præterea petebant, ut
 Regiæ Cataphractorum legiones ad eun-
 dem statum redigerentur, quo regnante
 Carolo VII. erant; insuper ipsis quoque
 permitti postulabant, ut redditus ex rebus
 jussu Ludovici XI. mutuo datis redimere
 possent, simulque avita eorum privile-
 gia sub Regibus prædecessoribus gravi-
 ter labefactata restaurarentur. Rex
 quædam eorum postulata æquis auribus
 suscepit, alia repudiavit. Annuit, ut pro-
 ventus redimere possent, exemit benefi-
 cianis possessionibus destitutos ab onere
 clientelaris militiæ, vetera eorum con-
 firmavit privilegia; indecisas tamen reli-
 quit querelas, quas de Papæ legatis, &
 pecuniis ex regno Romam delatis (*)
 inter-

Sæcul. XV.
 A.C. 1484.

(*) Id etiam haud mirum videtur; quis
 enim ejusmodi querelam omnino ridiculam
 atque insulsam non existimet? quis Regum
 suæ Majestati detractum iri non judicet, si
 vulgo adeo pauperis regni Princeps depinga-
 gatur, ut illud unius alteriusque Legati raro
 admo-

Sæcul. XV. interponebant. Cum Rex adeo be-
 A C. 1484. gne regni Ordines in hisce comitiis con-
 gregatos habuisset, ipsi quoque certam
 in id incumbabant, ut oblata bonorum
 suorum parte Regis benevolentiam æqua-
 rent; quapropter eidem præter trece-
 ta librarum millia pro felici regiminis
 auspicio data insuper vicies quingentas
 mille libras ultroneo munere contulerunt.
 His peractis tres Regni Ordines inviolabi-
 lis fidei Sacramento sese Regi obstrin-
 xerunt.

admodum adventantis, & non nisi exiguo tem-
 poris intervallo ibidem commorantis præsentis
 jamjam exhauriri possit. Denique vel ipsi
 Cives & Proceres hosce Legatos tam im-
 modicis divitiis auxerunt, & tunc sane quere-
 di ansam non habuerunt; volenti enim qua
 injuria fieri potest? vel forte ipsimet Legati
 fraudibus, atque illicitis artibus tantas opes a
 Regni subditis extorserunt, & quis sibi per-
 suadere poterit, hæc in Galliis aut a Legatis
 impune fuisse patrata, aut a Gallis subditis
 fuisse tolerata: cum tamen ipse Continuatus
 ab anno Domini 1401. usque ad 1484. plus
 quam sexies referat, quod Papæ Legatis, etiam
 pro bello Turcico, aut pro Christianæ Republi-
 cæ utilitate in Franciam subsidia collectura
 venissent, aditu tamen ad regnum prohibita
 vel inde protinus excedere jussi sint.

xerunt, ac denique comitia, sua solve-
runt.

secul. XV.
A.C. 1484.

§. CLIX.

Sacra Caroli VIII. Regis unctio.

Regni Ordinibus vix abire permiffis,
cuncta ad sacram Regis unctiorem
neceffaria parantur, ac die trigesima Ma-
ji hæc folemnia celebrantur, affiftenti-
bus Aurelianenfi & Alenfonio Ducibus,
Bellojoviensî Comite, Averniæ Delphino,
Vindocinensî & Philippo Sabaudò Bre-
fcie Comitibus, qui veluti fex Pares
Franciæ laici Ordinis aderant, Gieni Ma-
refcallo munus Conneftabilis obeunte.
His ita abfolutis Rex Parifios contendit,
atque urbem folemni pompa ingreffus,
priftinum cum Scotia foedus innovavit,
illudque cum Helvetiis antea initum ra-
tum habuit, fimulque quofdam Proceres
olim bonis fuis proſcriptos reſtituit, ac
denique conciliare conatus eſt Joannem
de Fluxo Narbonnenſem Comitem cum
Vianæ Principiſſa, quos inter acres dif-
cordiæ fervebant, ac etiam prope in eo
erat, ut res ad arma deduceretur, atque
aperto bello lis dirimeretur.

§. CLXI.

Secul. XV.
A.C. 1484.

§. CLX.

*Aurelianensis comprehendi jussus, in
Vernolium fuga dilapsus.*

Aureliæ Dux, ut Ordinum comitiarum
Regiæ inaugurationi adesset, e Be-
tannia reversus, ægerrime ferebat, re-
summam a Bellojoviensi Comitissa ple-
auctoritate administrari; quapropter Ve-
ronium, inde Parisios contendit, ut
ctionem auctoritate insignem sibi con-
liaret, quapropter summa assiduitate
cretioris consilii Sessionibus interfuit: U-
autem Regni Administratrici oblectat
sibique Proceres devincire posset, e-
dem exposuit, se ab administrationis ma-
nere non nisi per fraudes a Comitissa
fuisse exclusum, hancque injuriam re-
maxime in ipsos Regni Proceres redim-
dare. Cum autem eodem tempore Be-
gis curia Meloduni esset, eo etiam Au-
relianensis se contulit, sinistro tamen ejus
fato; cum enim quadam die pilæ ludum
præsente Rege exerceret, subito de cu-
jusdam pilæ jactu contentio exoriebatur,
unde adstantium testimonia exquirere,
dubii lusus necessitas urgebat. Ex ho-
rum numero Comitissa Bellojoviensis cum
esset, sententia Aureliæ Duci adversa
litem decidit. Hac de re Dux impoten-
tior

tiori ira commotus, Administratricis honorem & famam atrocibus convitiis la-
 cessere non dubitabat: Illa autem cum haec injuriam inultam relinquere nollet, extra statuta tempora Senatum coegit, in quo Aureliæ Dux comprehendi jubebatur. Verum is a Joanne Lovaniensi suorum Procerum quodam periculum edoctus, ad Renatum Alenfonii Ducem Vernolium in Perchiensi tractu situm fuga se se recepit, sinistrae fortunæ eventum præventurus.

Sæcul. XV.
 A.C. 1484.

§. CLXI.

Ingens Procerum concursus ad Aurelianensem.

In hoc suo recessu omnes curas eo intendit, ut copias conscriberet. Nec etiam consilio fortuna defuit; quippe tam propria quam Alenfonii Ducis auctoritate firmatus, centum lancearios, ac justum pedestris militiæ numerum contraxit. Indies quoque ipsius factio numero & potentia crescebat, cui etiam Dunensis Comitissæ opera sese adjungebant quam plurimi, quorum fides Bellojoviensi Comitissæ antea minime suspecta erat. Præcipue vero eam maxime attonitam reddidit inconstantia Borbonii Ducis leviri sui, quem non ita pridem ad Connestabilis

Sæcul. XV. stabilem Franciæ dignitatem evexerat, quæ
 A. C. 1484. nunc vero comperire coacta fuerat, quæ

*San-Gelas.
 vit. Ludov.
 XII.*

ille Averniæ in subsidium Aureliæ De-
 cis copias conscriberet, Engolismen-
 quoque Comes in Pictavia militum de-
 lectum faceret, hisque Fuxus & Albe-
 tus faverent. Præterea percepit, quod
 ipsi etiam Arausicæ & Lotharingiæ Du-
 ces tum temporis in aula agentes Aure-
 lianensis hostis sui partes tuerentur, non
 cum illo in ejus interitum conspire-
 rent. Tanti periculi eventum præve-
 nere, necessitas Comitissæ suadebat, hinc
 optimum huic malo remedium fore ce-
 sebat, si horum Procerum molimina
 vigili oculo exploraret, sibi adversantibus
 a Regis alloquio arceret, & mandatis
 omnes finitimarum Britanniae urbium
 Præfectos missis juberet, quatenus in om-
 nes, quotquot hanc Provinciam transiret,
 diligenter inquirerent; satis enim Co-
 mitissæ compertum erat, quod Aureli-
 anensis ex Britannia potissimam auxilii
 partem colligeret. Post hæc quasdam
 naves instrui præcepit, quæ circumvicinam
 oram obsiderent, aliasque copias
 misit, quæ legionibus a Borbonio & En-
 golismensi collectis transitum interce-
 derent.

Aurelianensis tanta Comitissæ soler-
 tia turbatus, faciliores præbuit

Sæcul. XV.
A. C. 1484.

nonnullis integræ fidei viris, qui, ut illum ad aulam reducerent, ad eum missi sponderunt, se nihil, ut denuo in gratiam Comitissæ Bellojoviensis rediret, intentatum relicturos, imo & eidem, ut abunde securitati ejus cautum esset, omnium præteritorum veniam impetraturos. Aureliæ Dux, quamvis ob sinistram, quam de Comitissa conceperat opinionem, ægre admodum sibi persuaderet, quod illa vindictæ cupidini publicam regni tranquillitatem sincera fide præferre velit, nihilominus postquam omni meliori modo securitati suæ prospexerat, iter arripuit, eam Ebroici aditurus; Vernolii enim insidias sibi strui verebatur. Equidem cum Bellojoviensi Comitissa colloquium habuit, sed paulatim libertati suæ timens, insalutato hospite discessit, Blesiamque contendit, ut cum amicis suis de medijs ad exequenda sua consilia necessariis deliberare posset. Huic inter ceteros Dunensis Comes auctor extitit, ut primum Aureliam hæreditariæ portionis suæ Metropolim occuparet, indeque victoriarum cursum auspicaretur; idque consilium Comes sequenti fulciebat argumento: hac via, inquit ipse, Comitissæ adversarii famæ honorisque jacturam reparabunt, eorumque copiæ ad mænia hujus urbis tuto

Hist. Eccles. Tom. XXX. P se

Secul. XV.
A. C. 1484.

se recipere poterunt, usquedum aliorum
suppetiis earum potentia augetur. In
eandem quoque sententiam ceteri ob-
bant.

§. CLXII.

*Dux Aureliam veniens: est ingredi
prohibitus.*

Attamen exploratis Aureliæ Ducis
filiis, omni cunctatione remota ad
hanc urbem ablegatur Imbertus Bata-
navius Buchagii Dynasta, qui civium
animos in Regis obsequio firmaret. His
juri viri studio tam secundus collatus
eventus, ut Cives Oratoribus, Ducis
opias intromitti postulantibus, urbis
portas occluderent, atque ad arma com-
mantes Senatum agerent, in quo legi-
tos absque Regis assensu minime audien-
dos esse, unanimi voto decernebant. Et
quidem Aurelianensis ipse urbem ad-
verum haud benigniori responso excep-
ptus est; cives enim e manibus eiden-
exponebant, sibi quidem permoleste
occludere, quod adeo illiberaliter eum
habere cogerentur: Verum id eis non
pridem a Rege disertis verbis fuisse pre-
ceptum, se proin ejus jussis obsequen-
necessitate ad indignum hunc agendi
modum compelli: Cum igitur Aurelia
nen

neasis ob exiguum suorum numerum ur- Sæcul. XV.
 bern vi occupando impar esset, nec plus- A.C. 1484.
 quam octo millia peditum, & circiter
 tria equitum millia recenseret, hinc Bo- *Beaugency*
 gentium pedem referre cogitur, ut re-
 centem ibidem militiam Averniæ & Pi-
 stavii conscriptam præstolaretur. Exi-
 guo post tempore Lutetiam contendit,
 artibus suis Parlamentum sibi concilia-
 turus: Hanc in rem Dionysius Merca-
 tor Ducis Cancellarius coram toto Sena-
 torum Collegio verba fecit, atque immo-
 dicam Comitissæ ambitionem pluribus
 exaggeravit, Ducis sui vitæ insidias
 fuisse structas graviter conquestus. Ve-
 rum Joannes de Vacqueria primus Par-
 lamenti Præses adeo non ejusdem quere-
 lis permovebatur, ut etiam ipsum Ducem
 adhortaretur, quatenus in Regis obsequium
 rediret, atque memor esset obsequii illius
 quod ab eo Principis regio sanguine na-
 ti prærogativa deposceret: Aurelianen-
 sis igitur spe sua frustratus, Bogentium
 redire coactus est, ubi nuncium accepit,
 Regis copias Ductore Trimolio Aure-
 liam versus progredi.

Mercier

§. CLXIII.

*Aurelianensis a Regis exercitu
 invasus.*

Bellojoviensis Comitissa præsentis rerum
 P 2 statui

Sæcul. XV.
A. C. 1484.

statui nihil magis necessarium cen-
bat, quam ut ipse Rex adversus Aurelianensem agmen duceret; certo enim sperabat, fore, ut potissima copiarum pars a Duce deficeret, verita, ne adversus ipsum Regem dimicando, in apertæ pugnationis crimen incideret: Igitur Regis exercitus Bogentium cingit, priusquam Aurelianensi Duci urbem munimentis firmandi spacium concederetur.

§. CLXIV.

*Concordiæ pacta Regem inter
Aurelicæ Ducem.*

Dunensis Comes, cum Ducis copiarum Regis exercitu longe inferiores esse cognosceret, facile prospexerat, rem ad promptæ concordiæ necessitatem deducendam esse, ut saltem ultimæ ruinæ periculum evitaretur; quapropter Duci actor fuit, ut quantocius facialem ad Trimolium ablegaret, qui cum eo de pace ageret. Annuit Trimolius, unde ad illum Dunensis Comes mittebatur, qui Ducis nomine de concordiæ legibus perscisceretur. Trimolius, qui id ab aula mandatis habebat, postulat, ut Aurelianensis omnes, quotquot eum secuti sunt, dimitteret, urbemque Bogentiacensem Regi redderet; priusquam vero Rex hæc

pacta rata haberet, duo adhuc alii additi fuere articuli, I. Dunensis Comes trans Alpes relegetur, & Pedemontium ad Astensem urbem abducatur, ibidem custodiendus, donec a Rege revocaretur; II. Aurelianensis ad hæreditariæ suæ portionis Metropolim sese recipiat, suasque copias armis exuat, atque eis ad sua redire permittat.

Sæcul XV.
 A C. 1484.

Duræ admodum erant hæ conditiones: nihilominus Aurelianensis Dux temporis necessitati cedere compellebatur, id quoque eidem suadebat Dunensis Comes; hic enim, quamvis pro summo imperio Aurelianensis animum moderaretur, tantumque gratia apud eum valeret, ut neuter ab alterius consortio separari pateretur, nihilominus in præsentium vicissitudine, quod a Duce sejungeretur, obsequi loco habebat, ejusque amore in exilium propelli vel maxime sibi gloriosum fore reputabat. Quocirca lætus Pedemontium proficiscitur: Ceteri vero Principes in gratiam recepti sunt omnes, sub certis tamen conditionibus, & quidem Borbonius Dux, atque Engolismensis Comes, ut copias suas Sacramento solverent; Alanus autem Albrethus, ut arma deponeret, jubebatur.

*Belcar. in
 vita Aurel.
 Ducis lib. 4.*

Sæcul. XV.
A. C. 1484.

§. CLXV.

*Britannicæ Proceres jussu Bellojovien-
Comitissæ suis dignitatibus
restituti.*

Ab illo temporis articulo Bellojovien-
Comitissa, cum in Principum fide-
parum præsidii sibi repositum crederet,
unice eo intenta erat, ut ab Aurelianen-
sis partibus Britannicæ Ducem avelleret,
cumque existimaret, tam prosperis even-
tibus non leve momentum accrevit
ex rebellionem quorundam Britonum
præprimis Rivenensis Marescalli, aliorum-
que Procerum, qui Britannicas cum Au-
relianensibus copias jungi prohibebant,
ideo Comitissa obsequii memor, hos præ-
sentiæ suæ dignitati restitui tanta verbo-
rum arrogantia petebat, ut sat lucu-
lenter demonstraret, quod precibus suis
repulsam dari minime pateretur. Ne-
hilominus Landasius malevolentia stim-
ulis agitated, horum Procerum ruinam
omnibus viribus accelerare conabatur,
quapropter omnino decrevit, nihil remitte-
ndum esse a severitate sententiæ, qua
istos, castris eorum solo æquatis, capite
plecti jusserat; Divulgabatur etiam in
Galliis quædam conventio, perinde ac si
præfati Proceres in Britannicæ Ducatum,
cum

cum eorum Dux absque prole mascula de- Sæcul. XV.
 cederet, succedendi jus Galliarum Re- A.C. 1484.
 gi promississent. Verum ejusmodi pacta
 non nisi ad incutiendum timorem adin-
 venta fuere; non enim penes hosce Pro-
 cures ejusmodi pacta ineundi auctoritas
 erat, præsertim cum aliunde deficiente
 mascula prole in Britanniae Ducatum
 succedendi jus ad filias devolveretur.

Landasius, cum probe intelligeret,
 quod ad evertenda Comitissæ molimina
 nimium infirma esset Britanniae Ducis *Argentre*
 potentia, hinc apud exteros cogebatur *hist. Britan.*
 auxilium quærere, quo solo suffultus,
 etsi a ceteris omnibus ope destitueretur,
 potenter sua consilia exequi posset: Præ-
 primis igitur Anglos sollicitat; equi-
 dem Richardi Regis solium fulcris adeo
 infirmis sustentari arbitrabatur, ut exi-
 guam præsidii spem in eo repositam ha-
 beret: Opportune tamen ejus menti oc-
 currebat, Anglorum animos haud parum
 propensos esse in Richemundium Comi-
 tem, qui jamjam decimum septimum
 annum in Britannia captivus hærebat,
 atque altera jam vice periculum, ne E-
 duardi manibus traderetur, eluctabatur.
 Ex cunctis hisce serio perpensis Landasius
 inferebat, sibi optime consultum fore, si
 rem adeo prospere aggredi posset, ut Ri-
 chemun-

Sæcul. XV. chemundius Anglici sceptri beneficium
 A.C. 1484. vel unice, vel saltem potissima ex parte
 illius auxilio obtentum deberet; tunc enim
 Richemundium haud dubie contra omnes
 ejus adversarios potentissimum illius
 defensorem fore sperabat, aut certe
 tem et si inimicam ubique experiretur
 tutam, tutum tamen semper receptaculum
 in Anglia reperire posset, ubi bonis
 suis abunde acquisitis tranquille vivere
 valeret. Hac spe lactatus præprimis
 Richemundii Comitis Matrem in Westmonasteriensi
 Asylo adhucdum inclusam convenit; noverat enim,
 quod illa, ne quicquam obsistente exploratorum
 sollicitudine, pro Filio suo clam potentem
 consilio factorem, cujus Princeps erat Buckinghamiæ
 Dux, qui etiam omnes Nobiles ex Surregiensi,
 Cantieni, atque Essexiensi Provinciis in
 conspirationis societatem vocabat.

§. CLXVII.

*Richemundium in Angliam revocatum
 consilia.*

Baron. hist. Landasii consilia Richemundii Mater
 Henric. VII. grata, rataque habuit, declaravitque
 quidquid inter hunc Britanniae Ministrum
 ipsiusque filium decerneretur, se unacum
 amicis

amicis suis sine ulteriori deliberatione ^{Sæcul. XV.}
 quantocius assensu suo firmaturam; Lan- ^{A.C. 1484.}
 dasius hoc responso nixus, animi sui pro-
 positum Comiti manifestat, eumque de
 genuino rerum suarum statu edocet, at-
 que libertatem, classemque a Britanno
 instruendam Richemundio pollicetur, ea
 tamen lege, ut ipse Landasium adversus
 omnes integra fide tueretur. Comes
 cuncta, quæ petebantur, nil hæsitans pro-
 misit, palam professus, se toto vitæ suæ
 tempore Landasium velut liberatorem
 suum impense veneraturum, eumque ro-
 gavit, ut illum contra omnes, a quibus
 vel aperte, vel clanculo vexaretur, pro
 viribus defenderet. Hisce pactis nil jam
 deesse videbatur, quam Britanni Ducis
 consensus, quem Landasius nullo nego-
 tio impetrabat; tanta enim facilitate Du-
 cis animum in sua consilia flectebat, ut
 clientam nemo alius unquam potentius
 in Principes imperium habuisse videre-
 tur: Igitur vix non eodem temporis
 momento Comes libertati redditur, &
 classis tanto armorum apparatu instrui-
 tur, ut hostes suos haud dubie protrivis-
 set, si Deus aut permisisset, ut hujus
 victoriæ gloria Britannicæ Ducis clienti
 in acceptis referretur, aut nisi ejusmodi
 honor Bellojoviensi Comitissæ reserva-
 tus fuisset; Interim vero in auxilium
 P 5 Comi-

Sæcul. XV. Comitibus deservuntur quinque bellatorum
A. C. 1484. millia, plurima omnis generis arma et
 que comitatus, & quinque naves et
 grandioribus, ac melius instructis, quæ
 Britonum portus continebant. His vi-
 bus, licet tam difficili expeditioni imp-
 ribus auctus Comes, Angliam invades-
 statuit: eo tamen non nisi Anno
 sequenti appulsus
 est.

